

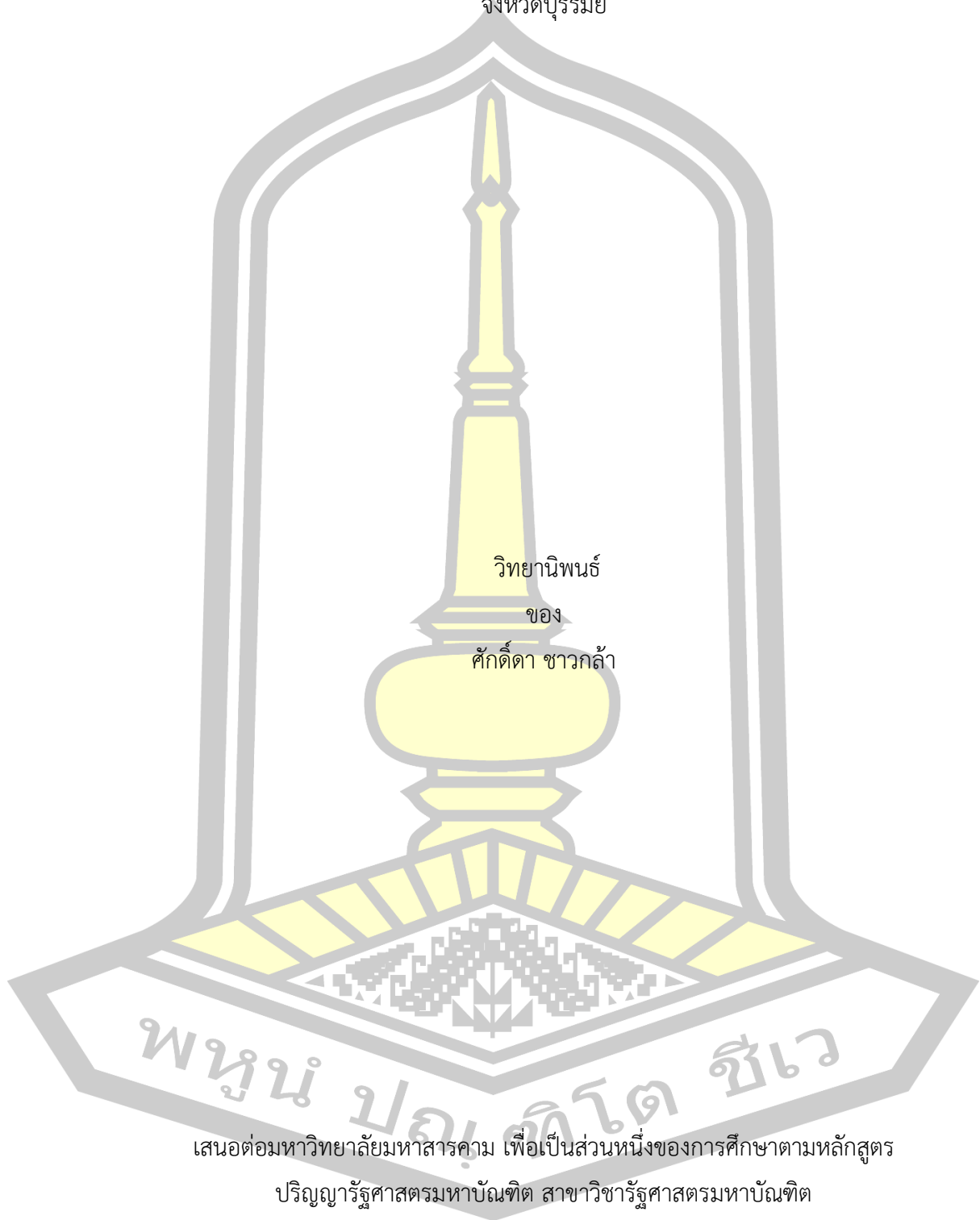
การสร้างความปลอดภัยสมานฉันท์หลังการเลือกตั้ง กรณีศึกษา การเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก
จังหวัดบุรีรัมย์

วิทยานิพนธ์
ของ
ศักดิ์ดา ชาวกล้า

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
เมษายน 2564

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การสร้างความปลอดภัยสมานฉันท์หลังการเลือกตั้ง กรณีศึกษา การเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก
จังหวัดบุรีรัมย์

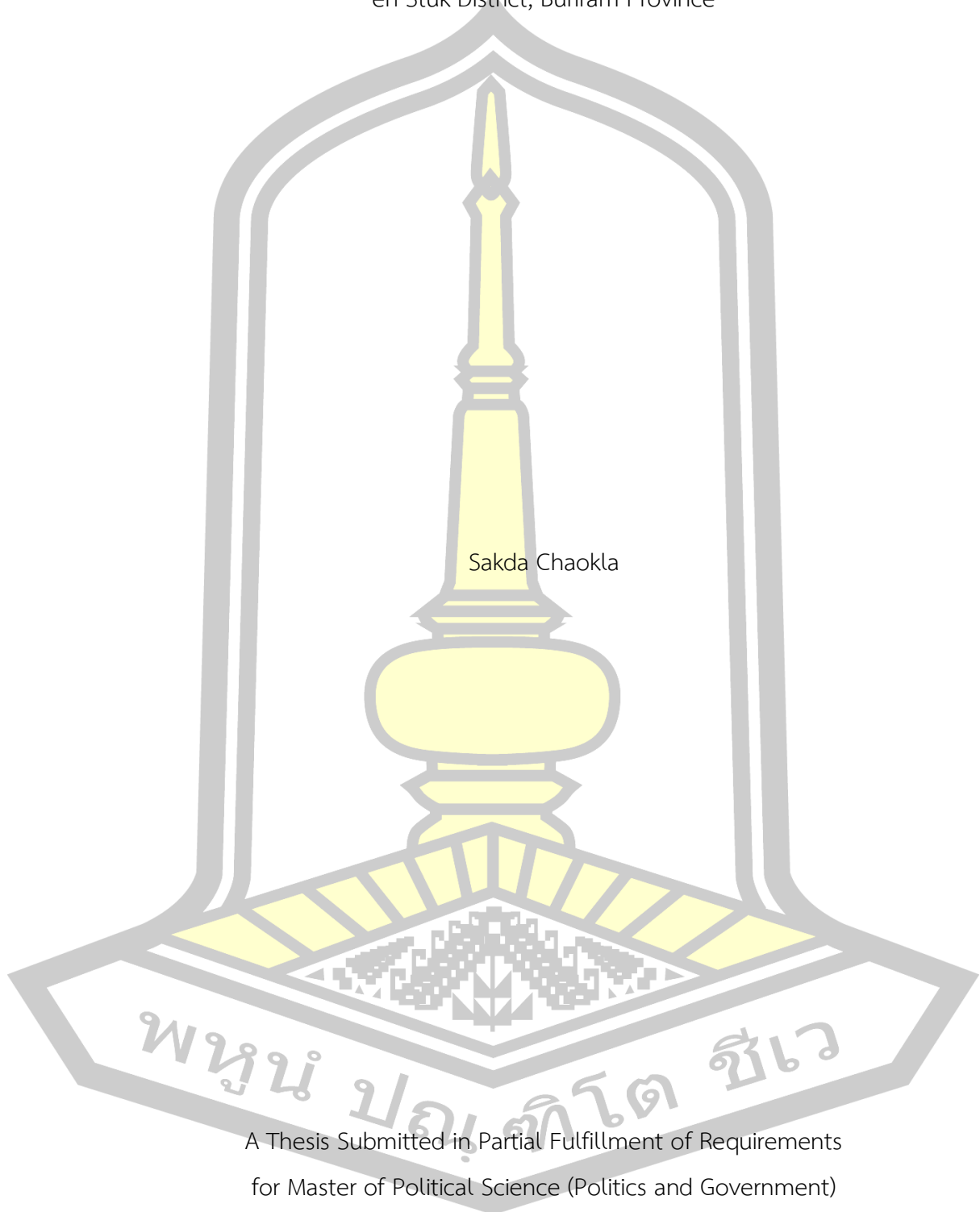

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

เมษายน 2564

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Creating reconciliation after the election: Case Study of the election of village headmen in Stuk District, Buriram Province

Sakda Chaokla

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Political Science (Politics and Government)

April 2021

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนายศักดิ์ดา ชาวกล้า แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผศ. ดร. ญัฐกานต์ อัครพงศ์พิศักดิ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รศ. ดร. อลงกรณ์ อรรคแสง)

.....กรรมการ

(ผศ. ดร. วนิตา พรหมกล้า)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(รศ. ดร. ภักดี โพธิ์สิงห์)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(ผศ. กันดา วิลาชัย)

คณบดีวิทยาลัยการเมืองการปกครอง

.....
(รศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	การสร้างความปลอดภัยของสมานฉันท์หลังการเลือกตั้ง กรณีศึกษา การเลือก ผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์		
ผู้วิจัย	ศักดิ์ดา ชาวกล้า		
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. อลงกรณ์ อรรคแสง		
ปริญญา	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชา	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2564

บทคัดย่อ

การศึกษาการสร้างความปลอดภัยของสมานฉันท์หลังการเลือกตั้ง กรณีศึกษาการเลือก
ผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่ อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาปรากฏการณ์และลักษณะ
ของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นหลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ (2) เพื่อศึกษา
กระบวนการและแนวทางพัฒนาของการสร้างความปลอดภัยของสมานฉันท์หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านพื้นที่
อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ โดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีความขัดแย้งและทฤษฎีการสร้างความปลอดภัย
สมานฉันท์ โดยวิธีการวิจัยครั้งนี้วิเคราะห์ผ่านการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง
จากแบบสัมภาษณ์ จำนวน 42 กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย กลุ่มตัวอย่างจากชุมชน เป็นผู้ที่มีส่วน
เกี่ยวข้องกับการเลือกผู้ใหญ่บ้าน คือ ผู้สมัครรับเลือกผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 2 คน ญาติผู้สมัครรับเลือก
ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 2 คน และตัวแทนราษฎรที่มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน ในหมู่บ้านที่มีการเลือก
ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 6 คน และกลุ่มตัวอย่างจากหน่วยงานของรัฐ เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้าง
ความปลอดภัยสมานฉันท์ในพื้นที่ คือ ตัวแทนจากอำเภอ จำนวน 1 คน ตัวแทนจากตำรวจในพื้นที่
จำนวน 1 คน ตัวแทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ จำนวน 1 คน และตัวแทนจาก
หน่วยงานทหารในพื้นที่ จำนวน 1 คน ทั้งนี้ จะได้จำนวนผู้ให้ข้อมูลต่อหนึ่งพื้นที่ศึกษาทั้งสิ้น 14 คน
ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งพื้นที่ศึกษาออกเป็น 3 พื้นที่ (เขตในเมือง/เขตเทศบาลตำบล/เขต อบต.)
ดังนั้น จึงได้ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 42 คน

จากผลการศึกษาพบว่า

1. ส่วนใหญ่เคยพบเห็นการเกิดขึ้นของความขัดแย้งในพื้นที่ ในลักษณะของการไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ของหมู่บ้าน การคอยจ้องจับผิดและร้องเรียนการทำงานของผู้ใหญ่บ้าน รวมไปถึงการใช้ความรุนแรงในการทะเลาะวิวาท

2. ลักษณะของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการเลือกผู้ใหญ่บ้านพื้นที่อำเภอสตึก จังหวัด

บุรีรัมย์ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 นั้น มีทั้งหมด 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่แสดงให้เห็นว่าเป็นความขัดแย้งระหว่างผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านด้วยตนเอง กลุ่มที่แสดงให้เห็นว่าเป็นความขัดแย้งระหว่างญาติของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านกับตัวผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านอีกฝ่าย และกลุ่มที่แสดงให้เห็นว่าเป็นความขัดแย้งระหว่างญาติๆ หรือกลุ่มพรรคพวกของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านด้วยตนเอง

3. หากมีความขัดแย้งเกิดขึ้นแล้วผลกระทบส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในหมู่บ้าน เกิดผลเสียต่อคนในหมู่บ้าน ชาวบ้านเกิดความแตกแยก ไม่มีความสามัคคีกัน การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในหมู่บ้านนั้นเกิดความยากลำบาก การพัฒนาหมู่บ้านจึงสามารถดำเนินการได้ยาก

4. สาเหตุของความขัดแย้ง มี 3 ลักษณะ คือ การมีสาเหตุมาจากเรื่องส่วนตัว สาเหตุมาจากเรื่องการทำงาน และสาเหตุมาจากการแย่งชิงตำแหน่ง

5. ส่วนใหญ่เคยพบเห็นการเกิดขึ้นของการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ ในลักษณะของการเข้าไปมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและการสร้างความสามัคคี โดยหน่วยงานของรัฐเป็นหน่วยงานหลัก

6. แนวทางกระบวนการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 มี 3 แนวทาง คือ แนวทางที่ 1 การเยียวยาทางจิตใจ ประกอบด้วย (1) การทำความเข้าใจบริบทของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (2) การใช้ทรัพยากรถิ่น (3) การเยียวยาคู่กับการสร้างสิ่งใหม่ร่วมกัน แนวทางที่ 2 การสานเสวนา ประกอบด้วย วิธีการเล่าความจริง และแนวทางที่ 3 การจัดการอารมณ์และความรู้สึกของคน ประกอบด้วย การใช้ศาสนาและความเชื่อเป็นเครื่องมือ

7. แนวทางในการพัฒนาการสร้างความปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านพื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อไม่ให้มีปัญหาความขัดแย้งเกิดขึ้นในพื้นที่นั้นสามารถแบ่งออกได้ 2 ลักษณะ คือ (1) การทำให้เป็นต้นแบบ และ (2) การเผยแพร่แนวทางเพื่อการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้วิจัยเห็นว่าในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งควรให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ในการสร้างความปรองดองสมานฉันท์มาเป็นผู้ประสานให้ความรู้ ทำความเข้าใจและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาความขัดแย้ง การแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง และควรเข้ามาให้ความรู้แก่ชาวบ้านในเรื่องของวิธี

การปกครองแบบประชาธิปไตยให้มีการปลูกฝังอย่างจริงจัง

2. ควรเปิดโอกาสให้คนในหมู่บ้าน/ชุมชนจากกลุ่มต่างๆ ได้เข้ามามีบทบาทในการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นกับคนในหมู่บ้าน โดยบทบาทของกำนัน คณะกรรมการหมู่บ้าน และชาวบ้านในหมู่บ้าน

3. นำแนวทางการสร้างความปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน แนวทางที่ประสบความสำเร็จไปประยุกต์และปรับใช้ในพื้นที่ที่เกิดปัญหาความขัดแย้งหลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านต่อไป

4. ควรมีการเชื่อมโยงและประสานการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นกับญาติหรือกลุ่มของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านที่ขัดแย้งกันเองด้วย เพราะบางครั้งเป็นความขัดแย้งระหว่างญาติหรือกลุ่มของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านกับผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านด้วย

คำสำคัญ : ความปรองดองสมานฉันท์, การเลือกผู้ใหญ่บ้าน, อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

TITLE	Creating reconciliation after the election: Case Study of the election of village headmen Stuk District, Buriram Province		
AUTHOR	Sakda Chaokla		
ADVISORS	Associate Professor Alongkorn Akkasaeng , Ph.D.		
DEGREE	Master of Political Science	MAJOR	Politics and Government
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2021

ABSTRACT

The objectives of the study on the reconciliation after the village headman election with a case study of the village headman election in Stuk district, Buriram province were: (1) to study the situations and conditions of the conflict that occurred after the village headman election in Stuk district, Buriram province, and (2) to study the process and ways to develop the reconciliation after the village headman election in Stuk district, Buriram province in accordance with the theories of conflict and reconciliation. This study was a qualitative study with the interviews of 42 informants including 2 candidates of the village headman election, 2 relatives of the candidates, 6 representatives of the voters, 1 representative from the Stuk District Office, 1 police officer, 1 officer from the local government administration, and 1 representative of the Office of the Permanent Secretary for Defence and these 14 informants were representatives in each study area. Since the study area was divided in 3 areas including district municipality, sub-district municipality, and sub-district administrative areas, the sample size of this study was a total of 42 informants.

The results showed that:

1. Most participants experienced with the conflicts in terms of disengaging in the activities or programs in the village, the finding the others' faults and

requesting the village headman's performance, and also conducting vituperative violence.

2. The characteristics of the conflict occurred after the village headman election in Stuk district, Buriram province between 2016 and 2018 were divided into three groups including the conflicts of only among the village headmen candidates, the conflicts between the village headman candidates and the relatives of other candidates, the conflicts of only among the relatives of the village headman candidates.

3. When the conflicts already occurred, its effects highly happened to the village and negatively influenced the villagers to cause the conflict, the reduction of harmony and the difficulty of the officers to perform some activities in the village. Therefore, the village conditions were difficultly enhanced.

4. The causes of the conflict were from three different sources including personal-related, work-related, and position-related sources.

5. Most participants experienced with the solutions of local conflicts in terms of engagement in dealing with the conflicts and creating the harmony under the performance of the government as the key organization.

6. The guideline of the reconciliation to solve the problems of the conflicts occurred after the village headman election in Stuk district, Buriram province between 2016 and 2018 consisted of three ways: (1) the ways of mental retreatment, i.e., the understanding of the occurred events, the utilization of local resources and the retreatment with the creation of new things, (2) the ways of communication, i.e., the process of telling true stories, and (3) the ways of the mental and emotional management, i.e., the implementation of religious and believe concepts as the tools.

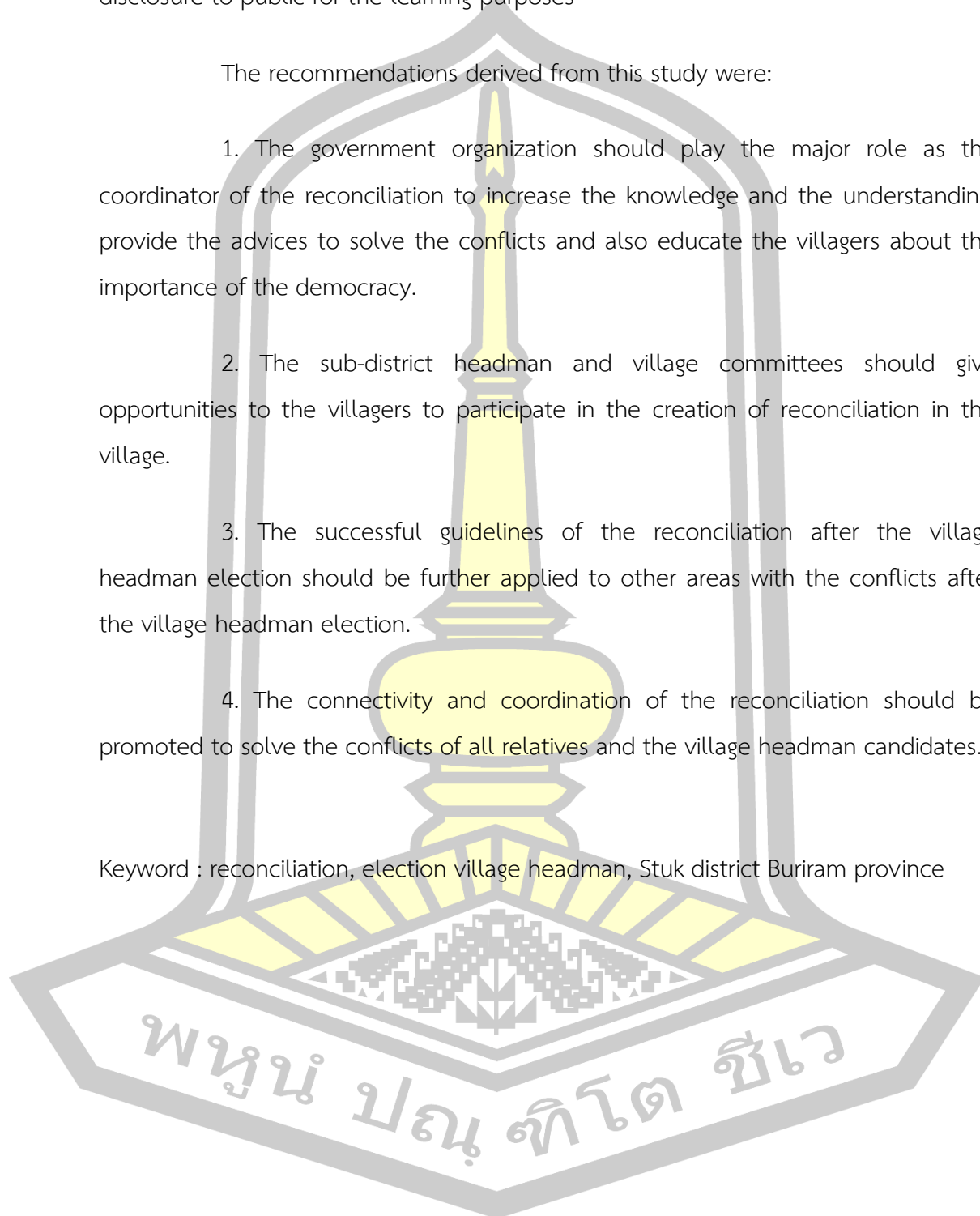
7. The guideline of the development of reconciliation after the village headman election in Stuk district, Buriram province to eliminate the local conflicts

could be divided into two components, i.e., the creation of role models and the disclosure to public for the learning purposes

The recommendations derived from this study were:

1. The government organization should play the major role as the coordinator of the reconciliation to increase the knowledge and the understanding, provide the advices to solve the conflicts and also educate the villagers about the importance of the democracy.
2. The sub-district headman and village committees should give opportunities to the villagers to participate in the creation of reconciliation in the village.
3. The successful guidelines of the reconciliation after the village headman election should be further applied to other areas with the conflicts after the village headman election.
4. The connectivity and coordination of the reconciliation should be promoted to solve the conflicts of all relatives and the village headman candidates.

Keyword : reconciliation, election village headman, Stuk district Buriram province

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก รศ.ดร. อลงกรณ์ อรรคแสง ผศ.ดร.ณัฐกานต์ อัครพงศ์พิศักดิ์ และ ผศ.ดร.วนิดา พรหมหล้า กรรมการควบคุม วิทยานิพนธ์ และ รศ.ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ รศ.ดร.อลงกรณ์ อรรคแสง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ซึ่งกรุณาให้ความรู้ คำแนะนำตลอดจนตรวจ แก้ไข จนการวิจัยได้เสร็จสมบูรณ์ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคามทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้และให้ความกรุณาเสมอมาและขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ประจำวิทยาลัย การเมืองและการปกครองทุกท่านที่ได้ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกและประสานงานต่างๆ

ขอขอบคุณข้าราชการและเจ้าหน้าที่จากที่ทำการปกครองอำเภอสตึก สถานีตำรวจภูธรสตึก สถานีตำรวจภูธรชุมแสง เจ้าหน้าที่ทหารในพื้นที่ เจ้าหน้าที่จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน และชาวบ้านในพื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์และให้ข้อมูล ที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้ด้วยดีและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี สุดท้ายนี้ผู้เขียนคาดหวังว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้คงมีประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจศึกษาในเรื่องนี้ต่อไป

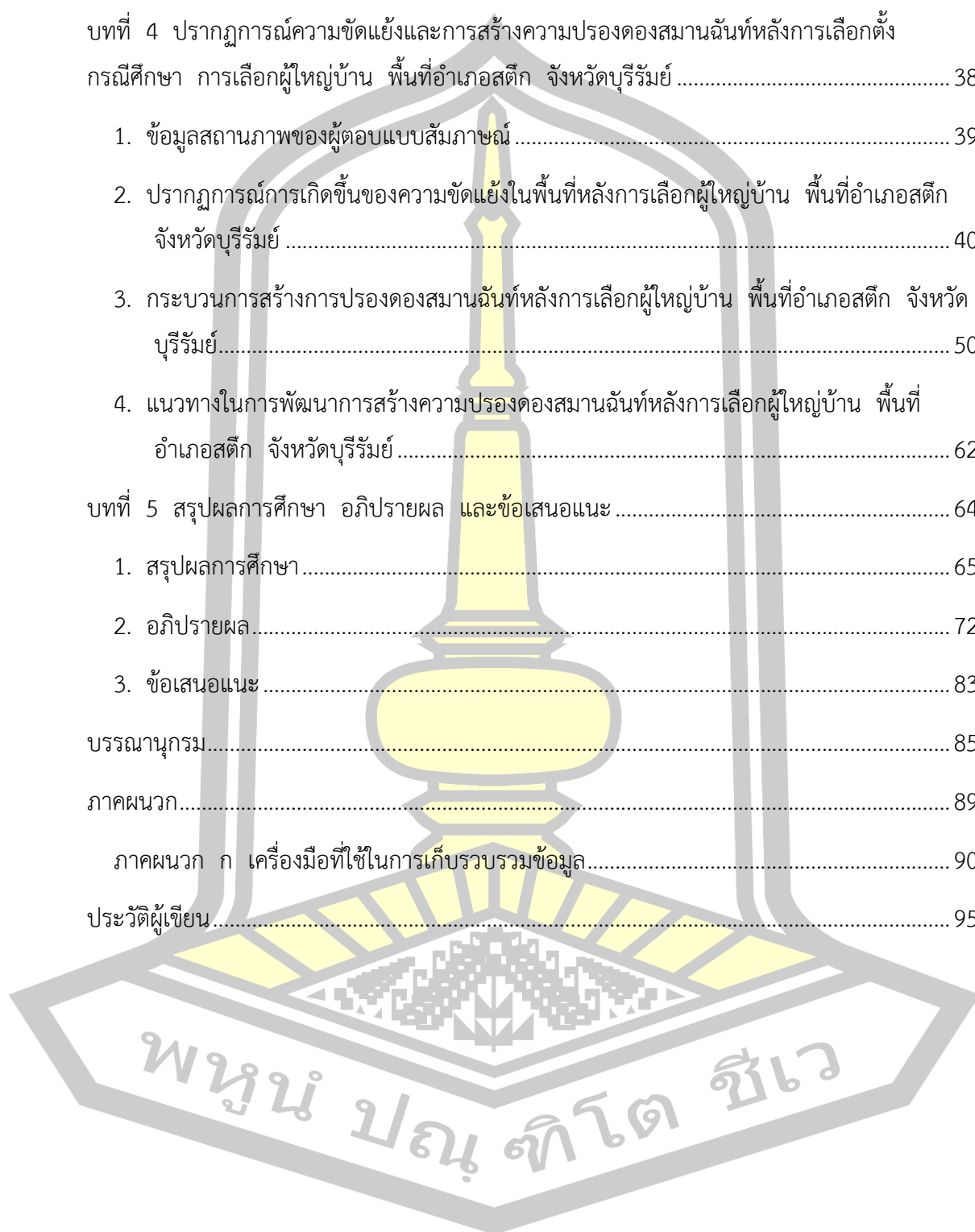
ศักดิ์ดา ชาวกล้า

พนุน ปณ ทิโต ชีเว

สารบัญ

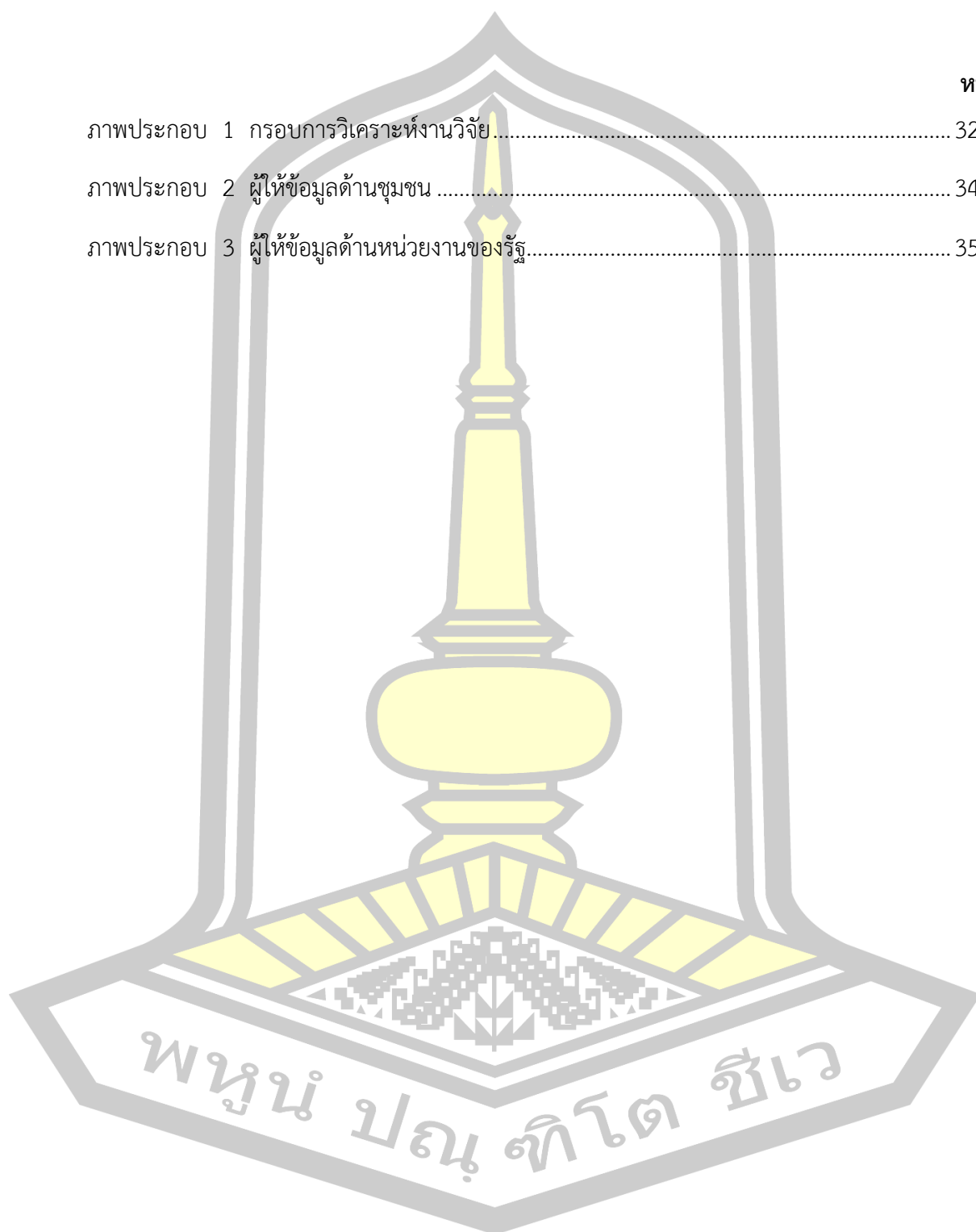
	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ช
กิตติกรรมประกาศ.....	ญ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญภาพประกอบ.....	ฐ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ภูมิหลัง.....	1
2. ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
3. ขอบเขตการศึกษา.....	4
4. นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
1. แนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งและความรุนแรง.....	9
2. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับความปรองดองสมานฉันท์.....	18
3. แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกผู้ใหญ่บ้าน.....	20
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	26
5. กรอบการวิเคราะห์งานวิจัย.....	31
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	33
1. ผู้ให้ข้อมูล.....	34
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	36
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	36

4. การวิเคราะห์ข้อมูล	37
บทที่ 4 ปรากฏการณ์ความขัดแย้งและการสร้างความปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกตั้ง กรณีศึกษา การเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์	38
1. ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์	39
2. ปรากฏการณ์การเกิดขึ้นของความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์	40
3. กระบวนการสร้างการปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัด บุรีรัมย์.....	50
4. แนวทางในการพัฒนาการสร้างความปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่ อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์	62
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	64
1. สรุปผลการศึกษา.....	65
2. อภิปรายผล.....	72
3. ข้อเสนอแนะ	83
บรรณานุกรม.....	85
ภาคผนวก.....	89
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	90
ประวัติผู้เขียน.....	95

สารบัญภาพประกอบ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบการวิเคราะห์งานวิจัย.....	32
ภาพประกอบ 2 ผู้ให้ข้อมูลด้านชุมชน	34
ภาพประกอบ 3 ผู้ให้ข้อมูลด้านหน่วยงานของรัฐ.....	35

บทที่ 1

บทนำ

1. ภูมิหลัง

มนุษย์เรามีความแตกต่างกันในหลายๆ ด้าน ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ พฤติกรรม ความต้องการตลอดจนความรู้สำนึกคิด เมื่อต้องมาอยู่รวมกันหรือทำงานร่วมกันเป็นเวลานาน ยิ่งอยู่ในสภาวะต้องแข่งขัน จึงดีชิงเด่นกัน ธรรมชาติในด้านความแตกต่างของมนุษย์ก็เป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้เกิดความขัดแย้ง (กัมปนาท มีสวน, 2545 : 1) ความขัดแย้ง เป็นปฏิสัมพันธ์ที่มีลักษณะของความไม่เป็นมิตร ตรงกันข้ามหรือไม่ลงรอยกัน หรือความไม่สอดคล้องกัน ลักษณะของความไม่ลงรอยกันหรือไม่สอดคล้องกันนี้จะเกี่ยวข้องกับประเด็นต่างๆ หลายประเด็น เช่น เป้าหมาย ความคิด ทศนคติ ความรู้สึก ค่านิยม ความสนใจ ความสัมพันธ์ เป็นต้น ความขัดแย้งระหว่างบุคคลหรือระหว่างกลุ่มเกิดขึ้นได้จากสาเหตุหรือแหล่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น เรื่องความไม่เข้าใจกัน ความสัมพันธ์ที่เพิกเฉยและไม่เกื้อกูลกัน บรรยากาศของการไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน ความกดดัน และปัจจัยสำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ “การแข่งขัน” หลายครั้งที่การแข่งขัน นำมาซึ่งความขัดแย้งกันระหว่างบุคคลหรือระหว่างกลุ่ม ซึ่งสังขรณ์ในการแข่งขันอย่างหนึ่งนั้นที่เห็นได้ชัดเจนก็คือ จะต้องมีส่วนที่แพ้และฝ่ายที่ชนะ บางครั้งทำให้เกิดความไม่พอใจซึ่งกันและกัน นำมาสู่การสร้างความแตกแยกระหว่างบุคคลหรือระหว่างกลุ่ม ดังนั้น เมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้น จะต้องหาวิธีรับมือและแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งเหล่านี้ที่เกิดขึ้น

การลดความขัดแย้ง จึงเป็นภาระหน้าที่ของทุกคนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้นำหรือหัวหน้าที่มีความรับผิดชอบในการปกครองและควบคุมดูแลบุคคลเหล่านี้ ซึ่งปัญหาคความขัดแย้งนี้ในบางกรณีอาจจะเป็นปัญหาเล็กน้อยที่สามารถแก้ไขได้โดยง่าย แต่ในบางกรณีก็อาจนำไปสู่ปัญหาที่มีความรุนแรงยากต่อการแก้ไขการจัดการความขัดแย้ง จึงเป็นการลดความตึงเครียดที่เกิดขึ้นให้น้อยลง โดยใช้เหตุผลทำความเข้าใจและหาวิธีการใหม่ที่ได้รับการยินยอมร่วมกันเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อก่อให้เกิดความร่วมมือผนึกกำลังการปฏิบัติหน้าที่ ในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งจึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในสาเหตุและกระบวนการของการเกิดปัญหาคความขัดแย้งและนำความรู้ทางวิชาการ จิตวิทยา ตลอดจนเทคนิควิธีการต่างๆ รวมทั้งประสบการณ์ของตัวผู้แก้ไขปัญหาคความขัดแย้งให้เหมาะสมกับสภาพความขัดแย้งนั้นๆ (กัมปนาท มีสวน, 2545 : 2)

กรอบแนวคิดในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่ได้รับการกล่าวถึงในปัจจุบันนั้นก็คือ “การสร้างความปลอดภัยของสมานฉันท์” ดังนั้น เมื่อเกิดความขัดแย้งที่นำไปสู่ความรุนแรงในสังคมได้ ยกระดับและขยายผลเพื่อเอาชนะกัน จำเป็นที่จะต้องมีกระบวนการเพื่อความยุติธรรมความขัดแย้งเข้ามา จัดการแก้ไขปัญหา ซึ่งในหลักการสากลมักเริ่มต้นจากการเจรจาไกล่เกลี่ย โดยจะเป็นการเจรจากันเองระหว่างคู่ความขัดแย้ง มีคนกลางเข้ามาดำเนินการให้ การใช้อนุญาโตตุลาการ การฟ้องร้อง เข้าสู่กระบวนการทางศาลหรือการใช้กระบวนการนิติบัญญัติในการออกกฎหมาย กระบวนการและเครื่องมือในการสร้างความปลอดภัยของสมานฉันท์เพื่อให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติ เกิดความไว้วางใจกัน มีการใช้วิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือผสมผสานกันหลายวิธี เช่น การเยียวยาทางจิตใจ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ การเล่าความจริงและการชดเชย เป็นต้น ในหลายประเทศที่ประสบปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่รุนแรงยืดเยื้อ มักมีกระบวนการของความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่านมาใช้ในการสร้างความปลอดภัยในระดับชาติ โดยมีเป้าหมายเพื่อลดอคติความเกลียดชัง สร้างความไว้วางใจระหว่างผู้ที่มีความขัดแย้งรุนแรงให้ฟื้นคืนความสัมพันธ์ในระดับที่สามารถกำหนดอนาคตร่วมกันได้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลาและดำเนินการอย่างเป็นองค์รวมโดยคำนึงถึงสิทธิของผู้ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงเป็นหลัก (ศูนย์ปรองดองสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูป กรรมการ ปกครอง, 2559 : 17)

จากประวัติศาสตร์ความเป็นมาของการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นและท้องที่ โดยเฉพาะ การเลือกกำนัน ผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นตำแหน่งที่อยู่คู่กับสังคมไทยในระดับตำบลและหมู่บ้านตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จะพบว่ากำนันผู้ใหญ่บ้านถือว่าเป็นผู้นำที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนภายในหมู่บ้าน เป็นผู้นำที่มีอิทธิพลต่อความคิดการตัดสินใจ สถานภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนภายในหมู่บ้าน และผู้ใหญ่บ้านยังเป็นรากฐานหรือเป็นฐานเสียงที่สำคัญให้กับนักการเมืองที่มีบทบาทในการเลือกตั้งในระดับที่สูงขึ้น ไม่ว่าจะอยู่ในระดับจังหวัดหรือแม้แต่ระดับชาติก็ตาม ในอดีตการเลือกผู้ใหญ่บ้านเป็นการเลือกผู้นำที่มีความน่าเชื่อถือเป็นที่ยอมรับหรือเคารพนับถือของประชาชนในหมู่บ้านและสามารถปกป้องหรือดูแลความสงบเรียบร้อยภายในหมู่บ้านได้เป็นสำคัญ โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทและที่สำคัญจะต้องได้รับการเคารพนับถือจากคนในหมู่บ้านชุมชน และจากความเปลี่ยนแปลงทั้งในเรื่องของผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงินหรือความมั่นคงทางอาชีพหรือแม้แต่การวางรากฐานในด้านการเมือง จึงทำให้การเลือกตั้งโดยเฉพาะการเลือกผู้ใหญ่บ้านในระยะหลังมานี้ จึงมีการแข่งขันทางการเมืองค่อนข้างสูง เนื่องจากกฎหมายพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 12 พ.ศ. 2552 ที่มีการเปลี่ยนแปลงในวาระการดำรงตำแหน่งของของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้จนถึงอายุ 60 ปี ทำให้ประชาชน มีการแข่งขันกันมากขึ้นเพื่อแข่งขันกับอำนาจในครั้งนี้ รวมถึงการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชน มีการคิดที่แตกต่าง มีการแสดงออกทางการเมืองมากขึ้น ประชาชนมีความรู้มีการศึกษาที่มากขึ้น จึงทำให้มีการแข่งขันระหว่างผู้สมัคร

รับเลือกผู้ใหญ่บ้าน การเป็นหัวหน้าคณะกรรมการหาเสียง และมีการสนับสนุนจากกลุ่มการเมืองภายนอก หมู่บ้าน ซึ่งถ้ามองในมิติของการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองและแสดงออกทางการเมืองถือว่าเป็นสิ่งที่ดีที่ประชาชนมีความตื่นตัวและเป็นการวางรากฐานในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยในการเลือกตั้ง แต่ผลที่หมู่บ้านหรือชุมชนได้รับผลกระทบจากปัญหาที่เป็นผลมาจากการเลือกผู้ใหญ่บ้านนั้น มีมากขึ้นเช่นเดียวกันโดยเฉพาะความขัดแย้งความแตกแยกภายในหมู่บ้าน ชุมชน ซึ่งกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่และขนบธรรมเนียมประเพณี การขัดแย้งระหว่างตระกูลญาติพี่น้อง ในด้านของการบริหารเกิดปัญหาการไม่ให้ความร่วมมือของประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่บ้าน ไม่ว่าจะเป็นประเพณีต่างๆ หรือกิจกรรมที่ทางหมู่บ้านได้จัดขึ้น หรือแม้แต่การที่จะนำนโยบายของรัฐเข้าไปขับเคลื่อนในหมู่บ้าน ก็ได้รับความร่วมมือค่อนข้างน้อย ซึ่งเกิดจากความแตกแยกของประชาชนในหมู่บ้านในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน จนเกิดเป็นปัญหาสังคมอื่นๆ ตามมามากมาย (ธีรยุทธ พุ่มนวน, 2558 : 2)

อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ แบ่งการปกครองออกเป็น 12 ตำบล 179 หมู่บ้าน ประกอบด้วย 26,350 ครัวเรือน มีประชากรทั้งสิ้น 101,151 คน (กรมการปกครอง, 2561) บริบทของการเลือกผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์นั้น มีการแข่งขันค่อนข้างสูง เห็นได้จากในการเลือกผู้ใหญ่บ้านหลายครั้ง ผู้สมัครเลือกผู้ใหญ่บ้านจะต้องเกณฑ์ญาติๆ หรือคนที่รู้จัก มักคุ้นที่มีสิทธิลงคะแนนเสียงแต่ไม่ได้อาศัยหรือทำงานในหมู่บ้าน เช่น ไปรับจ้างทำงานที่ต่างจังหวัด เป็นต้น ให้เดินทางกลับมาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงให้กับตนเอง เพื่อเพิ่มโอกาสที่จะได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง ซึ่งบางครั้งผู้สมัครจะต้องอำนวยความสะดวกให้กับคนกลุ่มนี้ เช่น จัดหารถเพื่อใช้ในการเดินทาง จัดหาอาหาร เป็นต้น นอกจากนี้ผลการนับคะแนนการเลือกผู้ใหญ่บ้านยังชี้ให้เห็นถึงการแข่งขันกันค่อนข้างสูง เนื่องจากมีผลการนับคะแนนหลายครั้ง ที่คะแนนของผู้ที่ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน และ ผู้สมัครที่ได้ลำดับที่สอง นั้นห่างกันไม่มากนัก บางครั้งถึงขนาดชนะกันเพียงคะแนนเดียว นอกจากนี้ยังพบปรากฏการณ์ที่แสดงให้เห็นถึงความสนใจทางการเมืองของชาวบ้านในพื้นที่ อาทิเช่น มีหลายครั้งที่ประชาชนผู้มีสิทธิลงคะแนนเลือกผู้ใหญ่บ้าน จะไปรวมตัวกันเพื่อรอเวลาที่เจ้าหน้าที่จะทำการเปิดหีบให้ลงคะแนนเลือกผู้ใหญ่บ้าน นอกจากนี้เวลาเจ้าหน้าที่นับผลคะแนนการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ชาวบ้านก็ให้ความสนใจมางดูเป็นจำนวนมากด้วย

นอกจากนี้ผู้ทวิวิจัยยังเคยมีโอกาสปักอาศัยและเคยปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ทำให้ทราบถึงสภาพปัญหาและความขัดแย้งที่เกิดขึ้นหลังจากการเลือกผู้ใหญ่บ้าน อาทิเช่น เกิดความไม่พอใจของกลุ่มที่พ่ายแพ้การเลือกตั้ง เกิดการทะเลาะวิวาทเกิดขึ้น การไม่ให้ความร่วมมือในการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่บ้าน เกิดการแบ่งพรรคแบ่งฝ่ายในหมู่บ้าน เป็นต้น

ด้วยสาเหตุนี้ทำให้ผู้วิจัยเลือกศึกษาพื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ เนื่องจากพื้นที่อำเภอสตึกมีการแข่งขันของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านค่อนข้างสูง และผู้ศึกษาเคยเป็นผู้ปฏิบัติงานและเคยพักอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ พบเห็นปรากฏการณ์ความขัดแย้งเกิดขึ้นหลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน จึงสามารถเข้าถึงปรากฏการณ์ทางสังคมนี้ได้สะดวกและสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย แต่อย่างไรก็ตามงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผ่านมา โดยส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งมุ่งค้นหาเฉพาะการศึกษาสาเหตุและลักษณะของความขัดแย้งเป็นหลัก กล่าวคือยังไม่เน้นการศึกษาเพื่อหาแนวทางในการจัดการความขัดแย้งในลักษณะของการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ทำให้การศึกษาในครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ทราบถึงปรากฏการณ์และลักษณะของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นหลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน กระบวนการสร้างการปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน รวมไปถึงแนวทางในการพัฒนาการสร้างการปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน กรณีศึกษาการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

2. ความมุ่งหมายของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาปรากฏการณ์และลักษณะของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นหลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านพื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์
- 2) เพื่อศึกษากระบวนการและแนวทางพัฒนา ของการสร้างการปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านพื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

3. ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาในครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับ การศึกษาปรากฏการณ์และลักษณะของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นหลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ว่าหลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านแล้วเกิดความขัดแย้งขึ้นในหมู่บ้านหรือไม่ และถ้ามีความขัดแย้งเกิดขึ้น มีลักษณะความขัดแย้งอย่างไร ทั้งนี้หากมีความขัดแย้งเกิดขึ้นแล้ว จึงได้มีการศึกษาต่อไปว่ามีกระบวนการสร้างการปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านอย่างไร เพื่อสะท้อนให้เห็นว่า ความปรองดองสมานฉันท์เป็นสิ่งที่สำคัญที่จะใช้แก้ไขความขัดแย้งของผู้สมัครหรือผู้สนับสนุนผู้สมัครในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งจะศึกษาว่ามีรูปแบบและ

แนวทางอะไรบ้าง ในการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ที่จะใช้แก้ไขความขัดแย้งที่อาจจะเกิดขึ้น ในหมู่บ้านหรือชุมชนหลังจากมีการเลือกผู้ใหญ่บ้านและท้ายที่สุดก็จะมีพัฒนาการสร้าง ความปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านเพื่อนำไปปรับใช้ในพื้นที่อื่นต่อไป

3.2 ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดพื้นที่การศึกษาที่ของอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ โดยได้แบ่งพื้นที่ออกเป็น 3 ส่วน คือ

1) พื้นที่เขตในเมือง ซึ่งมีลักษณะที่เป็นสังคมเมือง เป็นศูนย์กลางของอำเภอ เป็นศูนย์กลางด้านการคมนาคม การพาณิชย์ การค้าขาย ประชาชนส่วนใหญ่เป็นผู้มีความรู้และการศึกษาในระดับที่สูง มีความสนใจในด้านข้อมูลข่าวสาร มีอาชีพค้าขาย มากกว่าพื้นที่ตำบลอื่น คือ **ตำบลนิคม** (ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นในการเลือกพื้นที่ดังกล่าวเพื่อศึกษาว่า ประชาชนที่อยู่ในเขตพื้นที่ตำบลนิคม ซึ่งมีวิถีชีวิตแบบสังคมเมือง จะมีทัศนะเกี่ยวกับปรากฏการณ์ความขัดแย้งและแนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งหลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านในตำบลนิคมอย่างไร)

2) พื้นที่เขตเทศบาลตำบล ซึ่งมีลักษณะที่เป็นสังคมกึ่งเมืองกึ่งชนบท ตั้งอยู่ถัดออกไปจากพื้นที่เขตในเมือง มีลักษณะ คือ มีความใกล้ชิดกับเขตพื้นที่ในเมือง ประชาชนในพื้นที่ส่วนหนึ่งมีวิถีชีวิตคล้ายคลึงกับประชาชนในเขตพื้นที่ในเมือง คือ **ตำบลสะแก** (ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นในการเลือกพื้นที่ดังกล่าวเพื่อศึกษาว่า ประชาชนที่อยู่ในเขตพื้นที่ตำบลสะแก ซึ่งมีวิถีชีวิตแบบสังคมกึ่งเมืองกึ่งชนบท จะมีทัศนะเกี่ยวกับปรากฏการณ์ความขัดแย้งและแนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งหลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านในตำบลสะแกอย่างไร)

3) พื้นที่ในเขต อบต. ซึ่งมีลักษณะที่เป็นสังคมชนบท ตั้งอยู่ถัดออกไปจากพื้นที่กึ่งเมืองกึ่งชนบท และอยู่ห่างจากพื้นที่เขตในเมืองหลายสิบกิโลเมตร มีลักษณะ คือ เป็นสังคมเกษตรกรรม วิถีชีวิตของประชาชนเป็นแบบวิถีชาวบ้าน ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม มีความสนใจในด้านข้อมูลข่าวสารไม่มากเหมือนกับประชาชนในเขตพื้นที่ในเมืองและพื้นที่เขตเทศบาลตำบล คือ **ตำบลชุมแสง** (ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นในการเลือกพื้นที่ดังกล่าวเพื่อศึกษาว่า ประชาชนที่อยู่ในเขตพื้นที่ตำบลชุมแสง ซึ่งมีวิถีชีวิตแบบสังคมชนบท จะมีทัศนะเกี่ยวกับปรากฏการณ์ความขัดแย้งและแนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งหลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านในตำบลชุมแสงอย่างไร)

3.3 ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล

ผู้ที่ให้ข้อมูลในการศึกษาในครั้งนี้ เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างความปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกตั้ง การเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ซึ่งในแต่ละเขตพื้นที่ที่ทำการศึกษาย่อยจะประกอบด้วย ดังนี้

1) **ด้านชุมชน** เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเลือกผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลด้านนี้จะเป็นตัวแปรที่สำคัญในการระบุพฤติกรรมและสาเหตุของความขัดแย้งในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งประกอบด้วย ผู้สมัครรับเลือกผู้ใหญ่บ้านจำนวน 2 คน ญาติผู้สมัครรับเลือกผู้ใหญ่บ้านจำนวน 2 คน และตัวแทนราษฎรที่มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน ในหมู่บ้านที่มีการเลือกผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 6 คน

2) **ด้านหน่วยงานของรัฐ** เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ในพื้นที่ โดยเป็นเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานของรัฐที่มีบทบาททั้งในการเป็นกรรมการการเลือกผู้ใหญ่บ้านและบทบาทในการสร้างคอมปรองดองสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นในพื้นที่ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลนี้มีความสำคัญในการระบุแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งหลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ประกอบด้วย ตัวแทนจากอำเภอ จำนวน 1 คน ตัวแทนจากตำรวจในพื้นที่ จำนวน 1 คน ตัวแทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ จำนวน 1 คน และตัวแทนจากหน่วยงานทหารในพื้นที่จำนวน 1 คน

3.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาครั้งนี้กำหนดขอบเขตด้านระยะเวลาในการศึกษาเป็นเวลา 6 เดือน

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

1) **ความขัดแย้ง** หมายถึง การไม่ลงรอยกัน ในเรื่องต่างๆ ที่เป็นผลมาจากการเลือกผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้านของอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

2) **ความปรองดองสมานฉันท์** หมายถึง การไม่ขัดแย้ง ไม่แตกแยก รวมถึงความสามัคคี การร่วมมือร่วมใจระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในการดำเนินกิจกรรมให้ประสบความสำเร็จ

3) **การสร้างความปรองดองสมานฉันท์** หมายถึง กระบวนการหรือวิธีการต่างๆ ที่จะป้องกันไม่ให้เกิดความขัดแย้ง ความแตกแยก รวมถึงกระบวนการหรือวิธีการต่างๆ ที่จะสร้างความสามัคคี การร่วมมือร่วมใจระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในการดำเนินกิจกรรมให้ประสบความสำเร็จ

4) **หลังการเลือกตั้ง** หมายถึง สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านของอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์หลังจากที่ราษฎรได้มีการใช้สิทธิของตนเองลงคะแนนเสียงเพื่อเลือกตัวแทน เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ใหญ่บ้าน

5) **การเลือกผู้ใหญ่บ้าน** หมายถึง การเลือกผู้ใหญ่บ้านในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 (เป็นช่วงเวลาที่ผู้ศึกษาได้มาปฏิบัติงาน ณ อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งได้เป็นกรรมการเลือกผู้ใหญ่บ้านตั้งแต่ช่วงเวลาดังกล่าวเป็นต้นมา)

6) **ผู้ใหญ่บ้าน** หมายถึง หัวหน้าหน่วยการปกครองในราชการส่วนภูมิภาคที่มีระดับเล็กที่สุด คือ ในระดับหมู่บ้าน ของอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

7) **ญาติผู้สมัครรับเลือกผู้ใหญ่บ้าน** หมายถึง บุคคลที่เกี่ยวข้องทางสายโลหิตของผู้สมัครรับเลือกผู้ใหญ่บ้าน ได้แก่ บิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย บุตร หลุ ป้า น้า อา คู่สมรส ลูก หลาน ของผู้สมัครรับเลือกผู้ใหญ่บ้านของอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

8) **พื้นที่เขตในเมือง** หมายถึง พื้นที่ที่มีลักษณะที่เป็นสังคมเมือง เช่น เป็นศูนย์กลางของความเจริญของอำเภอ เป็นศูนย์กลางด้านการคมนาคม การพาณิชย์ การค้าขาย มีประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย เป็นต้น คือ ตำบลนิคม

9) **พื้นที่เขตเทศบาลตำบล** หมายถึง พื้นที่ที่มีลักษณะที่เป็นสังคมกึ่งเมืองกึ่งชนบท ตั้งอยู่ถัดออกไปจากพื้นที่เขตในเมือง มีลักษณะ คือ สามารถเดินทางคมนาคมเพื่อเข้ามาติดต่อในเขตพื้นที่ในเมืองได้สะดวก คือ ตำบลสะแก

10) **พื้นที่ในเขต อบต.** หมายถึง พื้นที่ที่มีลักษณะที่เป็นสังคมชนบท ตั้งอยู่ถัดออกไปจากพื้นที่กึ่งเมืองกึ่งชนบท และอยู่ห่างจากพื้นที่เขตในเมืองหลายสิบกิโลเมตร มีลักษณะคือ เป็นสังคมเกษตรกรรม วิถีชีวิตของประชาชนเป็นแบบวิถีชาวบ้าน คือ ตำบลชุมแสง

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1) ได้ทราบถึงปรากฏการณ์และลักษณะของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นหลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านพื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

2) ได้ทราบถึงกระบวนการและแนวทางในการพัฒนาในการสร้างการปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านพื้นที่ อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการสร้างความปลอดภัยของสมานฉันท์หลังการเลือกตั้ง กรณีศึกษาการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประยุกต์ใช้และอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งและความรุนแรง
 - 1.1 ความหมายของความขัดแย้ง
 - 1.2 สาเหตุของความขัดแย้ง
 - 1.3 ประเภทของความขัดแย้ง
 - 1.4 ความรุนแรงในการเลือกตั้ง
2. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับความปลอดภัยของสมานฉันท์
 - 2.1 แนวทางสมานฉันท์
 - 2.2 กระบวนการและเครื่องมือในการสร้างความปลอดภัย
 - 2.3 หลักการสร้างความปลอดภัย
3. แนวคิดเกี่ยวกับผู้ใหญ่บ้าน
 - 3.1 ประวัติความเป็นมาของผู้ใหญ่บ้าน
 - 3.2 การแต่งตั้งตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน
 - 3.3 เหตุที่ต้องมีการเลือกผู้ใหญ่บ้าน
 - 3.4 การพ้นจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยเกี่ยวกับความขัดแย้ง
 - 4.2 งานวิจัยเกี่ยวกับความปลอดภัยของสมานฉันท์
5. กรอบการวิเคราะห์งานวิจัย
ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับความขัดแย้งและความรุนแรง

1.1 ความหมายของความขัดแย้ง

เบอร์นาร์ด เมเยอร์ (2010) กล่าวว่า ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นมานั้นมีลักษณะสามมิติด้วยกัน ประกอบไปด้วย ดังนี้

1) ความขัดแย้งเป็นการรับรู้ (cognitive/perception) คือ ในแง่ของการรับรู้ ความขัดแย้งเป็นความเชื่อหรือความเข้าใจว่าคนคนหนึ่งมีผลประโยชน์ ความต้องการ หรือค่านิยมไม่สอดคล้องกับผู้อื่น การรับรู้ในแง่นี้มีองค์ประกอบทั้งที่เป็นนามธรรมและรูปธรรมด้วย

2) ความขัดแย้งเป็นความรู้สึก (emotional/feeling) คือ ความขัดแย้งเกี่ยวกับปฏิกิริยาทางอารมณ์ต่อสถานการณ์หรือปฏิสัมพันธ์ที่ส่งสัญญาณถึงความไม่เห็นพ้องต้องกันในลักษณะหนึ่ง โดยอาจเป็นความกลัว ความเศร้า ความขุ่นข้องหมองใจ หรือสิ้นหวัง หรือหลายอารมณ์ผสมกัน ถ้าเราเคยมีความรู้สึกเหล่านี้ต่อบุคคลอื่นหรือต่อสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง เราอาจรู้สึกที่กำลังตกอยู่ในความรู้สึกขัดแย้ง และ

3) ความขัดแย้งเป็นพฤติกรรม (behavioral/action) คือ ความขัดแย้งเป็นพฤติกรรมที่เราแสดงความรู้สึกและความรับรู้ออกมาอย่างชัดเจนเพื่อขัดขวางไม่ให้ผู้อื่นบรรลุความต้องการ พฤติกรรมความขัดแย้งเช่นนี้อาจมีเจตนาตรงที่จะทำให้ผู้อื่นเสียหาย อาจเป็นการใช้อำนาจ ความรุนแรง หรือการทำลาย

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544 : 158) กล่าวว่า ความขัดแย้ง หมายถึง ความไม่เห็นด้วยระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปหรือกลุ่มบุคคล เกิดขึ้นจากความจริงที่ว่าเขาต้องแบ่งปันปันส่วนทรัพยากรต่างๆ หรือกิจกรรมการทำงานหรือเกิดจากความแตกต่างในฐานะตำแหน่ง เป้าหมายคุณค่าและการรับรู้

มอริส แคทเธอริน (2004 : 16) กล่าวว่า ความขัดแย้งหมายถึง ความไม่ลงรอยกัน หรือสถานะที่ไม่เห็นพ้องต้องกัน หรือความเป็นปฏิปักษ์กัน ระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป โดยมีสาเหตุมาจากวัตถุประสงค์ที่ไม่สามารถเข้ากันได้ ความไม่ลงรอยกันทางด้านความต้องการ ความปรารถนา ค่านิยม ความเชื่อ และทัศนคติ

ราชบัณฑิตยสถาน (2538 : 137) หมายถึงการไม่ลงรอยกันซึ่งหากจะแยกพิจารณา คำว่า “ขัด” ราชบัณฑิตยสถาน (2538 : 133) หมายถึงการไม่ทำตามฝ่าฝืนไปและคำว่า “แย้ง” ราชบัณฑิตยสถาน (2538 : 681) หมายถึงไม่ตรงหรือลงรอยเดียวกันด้านไว้ทานไว้ ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าความขัดแย้งประกอบด้วยอาการทั้งขัดและแย้งซึ่งหมายถึงการที่ทั้งสองฝ่ายจะไม่ทำตามกันแล้วยังพยายามที่จะต้านเอาไว้อีกด้วย

วีระพงษ์ แสนโภชน (2533 : 16) ให้ความหมายของความขัดแย้งไว้ว่า ความขัดแย้ง หมายถึง สภาพการอย่างหนึ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ในสังคมทำให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเกิดความไม่เข้าใจกันหรือคับข้องใจในการปฏิบัติงานมีความรู้สึกไม่พึงพอใจและอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถหาข้อยุติเป็นที่พอใจได้ ซึ่งอาจจะมีสาเหตุมาจากความแตกต่างกันในด้านความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม บทบาทและหน้าที่ เป้าหมายการแย่งชิงทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด การสื่อความหมาย และการสื่อสารที่ไม่ถูกต้องชัดเจนและโครงสร้างองค์การที่ไม่เหมาะสม

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2541 อ้างถึงใน สิทธิกร อ้วนศิริ, 2548) กล่าวว่า ความขัดแย้ง เป็นกระบวนการซึ่งเริ่มขึ้นเมื่อฝ่ายหนึ่งรับรู้ว่าอีกฝ่ายหนึ่งทำให้เกิดผลกระทบที่ไม่พึงพอใจ

สมใจ ลักษณะ (2542 : 276-277) กล่าวว่า ความขัดแย้ง คือ พฤติกรรมของบุคคลที่อยู่รวมกันในองค์การที่แสดงถึงการมีความแตกต่างกันในความคิดความเชื่อ ความรู้สึก ความสนใจ และความต้องการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานขององค์การพฤติกรรม ความขัดแย้งมีหลายระดับตั้งแต่ระดับความคิดเห็นที่หลากหลายไม่ตรงกันในการดำเนินงานไปสู่วัตถุประสงค์ขององค์การ ไปจนถึงระดับคัดค้านต่อต้านความคิดหรือวิถีทางดำเนินงานที่ไม่ตรงกับความคิดหรือวิถีทางดำเนินงานหรือของกลุ่มตน

อารี หลวงนา (2542 อ้างถึงใน สิทธิกร อ้วนศิริ, 2548) กล่าวว่า ความขัดแย้งขององค์การคือความไม่เห็นพ้องต้องกันระหว่างสมาชิกหรือกลุ่มขององค์การ 2 คนหรือมากกว่าเกิดขึ้นจากข้อเท็จจริงเกี่ยวกับว่าพวกเขาต้องมีส่วนร่วมในทรัพยากรที่จำกัดหรืองานต่างๆ และหรือพวกเขา มีความแตกต่างที่ไม่เห็นพ้องต้องกันจะพยายามแสดงทรรศนะของพวกเขาให้เด่นกว่าบุคคลอื่น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ความขัดแย้ง หมายถึง พฤติกรรมของมนุษย์ที่มีลักษณะความไม่ลงรอยกัน ซึ่งความไม่ลงรอยกันดังกล่าวอาจเกิดขึ้นกับบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปหรือเกิดขึ้นกับกลุ่มบุคคล ซึ่งอาจจะมีสาเหตุมาจากการที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเกิดความไม่เข้าใจกันหรือคับข้องใจในการปฏิบัติงานมีความรู้สึกไม่พึงพอใจและอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถหาข้อยุติเป็นที่พอใจได้ ซึ่งอาจจะมี ความแตกต่างกันในด้านความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม บทบาทและหน้าที่ เป้าหมายการแย่งชิง ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด การสื่อความหมาย และการสื่อสารที่ไม่ถูกต้องชัดเจนและโครงสร้าง องค์การที่ไม่เหมาะสม

ซึ่งความขัดแย้งที่เกิดหลังจากการเลือกผู้ใหญ่นบ้านในพื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์นั้น อาจเกิดจากผู้สมัครผู้ใหญ่นบ้านแต่ละฝ่ายเอง หรืออาจเกิดขึ้นระหว่างญาติของผู้สมัครด้วยกันเอง ซึ่ง อาจมีทศนะ ความเชื่อที่แตกต่างกันไป รวมไปถึงอาจมีสาเหตุมาจากการที่อีกฝ่ายได้รับบทบาท หน้าที่มากขึ้น นั่นคือการได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่นบ้าน อาจทำให้อีกฝ่ายเกิดความไม่พอใจ และนำไปสู่ ความขัดแย้งได้ในที่สุด

1.2 สาเหตุของความขัดแย้ง

กรองแก้ว อยู่สุข (2537 : 189-190) กล่าวถึงสาเหตุของความขัดแย้งซึ่งพอสรุปได้ ดังนี้

- 1) ข้อมูลต่างฝ่ายต่างได้ข้อมูลข้อเท็จจริงจากแหล่งต่างๆ ไม่เหมือนกัน
- 2) ค่านิยมแต่ละบุคคลมีค่านิยมต่างกันจึงทำให้การรับรู้ในข้อมูลที่ได้มานั้นยิ่งห่างกันมากขึ้นไปอีก
- 3) เป้าหมายคือสิ่งที่ต้องการให้เป็นหรือให้ได้ผลตามนั้นซึ่งแต่ละหน่วยอาจมีเป้าหมายที่แตกต่างกัน
- 4) ความเชื่อในทุกเรื่องหรือบางเรื่องเช่นและทิศทางการเมืองศาสนาความศรัทธาที่มีความแตกต่างกัน
- 5) โครงสร้างขององค์การทำให้หน่วยงานแต่ละหน่วยเห็นว่างานของตนสำคัญกว่างานคนอื่นคือลักษณะของโครงสร้างก่อให้เกิดปัญหาโดยเฉพาะหน่วยราชการซึ่งมีการบังคับบัญชาตามลำดับชั้นมีกฎมีระเบียบมากจนบางครั้งเกิดความไม่คล่องตัวทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดความเครียด
- 6) ความเปลี่ยนแปลงเมื่อฝ่ายบริหารต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะเป็นโครงสร้างวิธีปฏิบัติงานหรือทักษะและทัศนคติของบุคคลมักจะมีการต่อต้านจากบุคคลหรือกลุ่มที่เสียประโยชน์หรือเข้าใจว่าตนและกลุ่มจะถูกเปลี่ยนสถานภาพให้น้อยลงกว่าเดิม
- 7) การสื่อสารความหมายเช่นการส่งงานการรายงานภายในองค์การไม่มีประสิทธิภาพทำให้เกิดความเข้าใจผิดผลที่ตามมาคือความขัดแย้งแต่พฤติกรรมส่วนบุคคลเช่นบุคลิกภาพเป้าหมายส่วนบุคคลความไม่พอใจในบทบาทของผู้อื่นและสถานภาพของตนในองค์การเหล่านี้ล้วนแต่ทำให้ขัดแย้งกันได้

กิตติ ตยัคคานนท์ (2538 : 23-28 อ้างถึงใน สิทธิกร อ้วนศิริ, 2548) กล่าวถึงสาเหตุของความขัดแย้งว่ามี 9 ประเภท คือ อำนาจหน้าที่ไม่ชัดเจน ความสนใจที่ขัดกัน สิ่งขัดขวางการติดต่อสื่อสาร การขาดอิสระในการทำงาน ความหลากหลายของระดับต่างๆ ในองค์การ ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม การต้องการความเห็นที่เป็นเอกฉันท์ กฎระเบียบ และการไม่แก้ไขความขัดแย้ง

ไชย ณ พล (2539 : 174-176 อ้างถึงใน สิทธิกร อ้วนศิริ, 2548) กล่าวว่าสาเหตุของความขัดแย้งระหว่างกันมี 4 ประการ คือ ผลประโยชน์ ความรักและคนรัก ความคิดเห็นและความเชื่อศักดิ์ศรี และความขัดแย้งเพราะมาตรฐาน วิธีชีวิต

สมใจ ลักษณะ (2542 : 280-281) กล่าวถึงสาเหตุของความขัดแย้งระหว่างบุคคลหรือระหว่างกลุ่มสรุปได้ ดังนี้

- 1) การมีทรัพยากรที่จำกัด

- 2) ข่าวสารข้อมูลที่แตกต่างกัน
- 3) ความเชื่อและแนวคิดที่ต่างกัน
- 4) กฎระเบียบและมาตรฐานที่ไม่ชัดเจน
- 5) ค่านิยมที่ต่างกัน
- 6) ความต้องการในผลประโยชน์ที่แตกต่างกัน
- 7) เกิดความแตกต่างกันในเป้าหมายแบบ
- 8) โครงสร้างขององค์การ
- 9) การติดต่อสื่อสาร
- 10) บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีอคติต่อบุคคลอื่นหรือกลุ่มอื่น

อุทัย หิรัญโต (2523 : 218) ได้ชี้ให้เห็นว่าสาเหตุที่ทำให้มนุษย์ขัดแย้งกันอาจแบ่งออกได้เป็น 3 ประการ คือ

1) ความคิดเห็นความคิดเห็นที่ตรงกันของบุคคลจะช่วยให้บุคคลคบค้าสมาคมกันได้ อย่างไรก็ตามแต่ถ้าความคิดเห็นไม่ลงรอยกันและฝ่ายหนึ่งไม่ยอมรับความคิดเห็นของอีกฝ่ายว่าถูกต้อง ความขัดแย้งก็จะเกิดขึ้น

2) แนวทางปฏิบัติผู้ที่มีแนวความคิดเห็นอย่างเดียวกันย่อมจะร่วมงานกันได้แต่แนวทางปฏิบัติย่อมจะแตกต่างกันเพราะการทำงานสำเร็จตามเป้าหมายทุกคนย่อมแสวงหาหนทางปฏิบัติที่ตนคิดว่าเหมาะสมคนที่มีความคิดเห็นตรงกันในหลักการอาจไม่เห็นด้วยกับวิธีปฏิบัติของอีกฝ่ายหนึ่งก็ได้ ความขัดแย้งอาจเกิดขึ้นจากเหตุนี้ได้อีกทางหนึ่ง

3) ผลประโยชน์คือสิ่งที่ทุกคนต้องการหรือความพอใจของแต่ละคนความขัดแย้งกัน เพราะผลประโยชน์มองเห็นได้ชัดเจนและเกิดขึ้นในชีวิตประจำวันมากที่สุดผลประโยชน์เป็นมูลเหตุที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งโดยเฉพาะผลประโยชน์ในทางเศรษฐกิจและการเมือง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า สาเหตุที่ทำให้มนุษย์ขัดแย้งกันนั้นเกิดจาก ความแตกต่างของบุคคลความต้องการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ต้องการผลประโยชน์ของตนเองและกลุ่มในด้านเศรษฐกิจ สังคมการเมือง ตลอดจนความคิดเห็นและแนวทางปฏิบัติวิธีการที่แตกต่างกัน ซึ่งสาเหตุของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากบุคลากร การเงิน วัสดุอุปกรณ์และวิธีการจัดการ

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าสาเหตุของความขัดแย้ง หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ นั้น มีสาเหตุ ดังนี้

1) เรื่องส่วนตัว คือ การมีสาเหตุมาจากการที่มีทัศนคติไม่ตรงกัน การที่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน รวมไปถึงการที่มีบุคลิกภาพที่ขัดแย้งกัน เช่น ผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอสตึกอาจมีเรื่องปัญหาส่วนตัวกันมาก่อน อาจเคยเป็นคู่แข่งกันในการเมืองระดับท้องถิ่นมาก่อน เป็นต้น

2) เรื่องงาน คือ อาจมีสาเหตุมาจากแนวปฏิบัติในการทำงานที่ไม่ตรงกัน ผลของการทำงานไม่บรรลุผลตามที่อีกฝ่ายได้คาดหวังหรือมีความต้องการไว้ การถูกเอาเปรียบหรือหาผลประโยชน์จากการทำงาน

3) การแย่งชิงตำแหน่ง คือ เป็นผลมาจากการแย่งชิงทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นั้นหมายถึงการแย่งชิงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านของแต่ละหมู่บ้าน ที่มีเพียงตำแหน่งเดียว เช่น การลงสมัครแข่งขันเพื่อรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นต้น

1.3 ประเภทของความขัดแย้ง

กรองแก้ว อยู่สุข (2537 : 187-189) ได้แบ่งประเภทของความขัดแย้งโดยเอาคู่กรณีเป็นหลักและจากสาเหตุเป็นหลัก ดังนี้

1) กรณีเอาคู่กรณีเป็นหลักมี 5 ประเภท คือ

(1) ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล เกิดขึ้นจากความไม่แน่ใจในความรู้ความสามารถของตนเองว่าจะปฏิบัติงานตามแผนที่ได้วางไว้หรือไม่ทำให้เกิดความเครียดหรือเกิดความวุ่นวายสับสนจนตัดสินใจไม่ได้เป็นผลกระทบถึงบุคคลอื่นที่ทำงานเกี่ยวข้องอาจเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงานและมีผลกระทบต่อองค์การ

(2) ความขัดแย้งระหว่างบุคคล เกิดขึ้นจากบุคลิกภาพส่วนตัวหรือบทบาทในการทำงานแตกต่างกันความคิดเห็นไม่เหมือนกันความขัดแย้งจึงเกิดขึ้นได้ทั้งในระดับเดียวกันหรือต่างระดับ

(3) ความขัดแย้งระหว่างบุคคลและกลุ่ม เป็นเรื่องเกี่ยวกับวิธีที่แต่ละบุคคลปฏิบัติต่อกฎเกณฑ์ระเบียบหรือแนวปฏิบัติของกลุ่มซึ่งอาจขัดแย้งกันทุกคนส่วนใหญ่ในกลุ่ม

(4) ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มในองค์การเดียวกัน เกิดจากหน่วยงานต่างๆ ในองค์การซึ่งต่างฝ่ายก็พยายามจะให้บรรลุเป้าหมายและประโยชน์ของกลุ่มแต่เนื่องจากแต่ละหน่วยต้องเกี่ยวข้องและทำงานประสานกันเป็นธรรมดาที่จะต้องเกิดความขัดแย้งเพราะเป้าหมายต่างกันหรือประโยชน์ของแต่ละกลุ่มขัดกันก็ได้

(5) ความขัดแย้งระหว่างองค์การต่างๆ จะเห็นได้ชัดเจนในองค์การธุรกิจความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเพราะการแข่งขันกันไม่ว่าจะเป็นการผลิตการให้บริการการกำหนดราคาสินค้าเพื่อผลกำไรธุรกิจของตน

2) กรณีเอาสาเหตุเป็นหลักมี 3 ประเภทคือ

(1) ความขัดแย้งในเรื่องของงาน ความขัดแย้งประเภทนี้เกิดขึ้นเพราะความต้องการเป็นอิสระในการปฏิบัติงานของบุคคลหรือของหน่วยงานย่อยในองค์การนั้นความจริงแล้วเป็นของดีคือทำให้การปฏิบัติคล่องตัวแต่สามารถแต่ถ้ามากเกินไปจนสมควรมองอาจทำให้ขัดแย้งกันหน่วยงานหรือ

บุคคลอื่นในองค์การซึ่งต้องทำงานเกี่ยวข้องพึงพาอาศัยบางหน่วยงานเสร็จแล้วในขณะที่อีกหน่วยงานเพิ่งเริ่มหรือกระทำ

(2) ความขัดแย้งในเรื่องระบบความขัดแย้งประเภทนี้เกิดขึ้นจากเป้าหมายของแต่ละหน่วยงานในองค์การแตกต่างกัน

(3) ความขัดแย้งในเรื่องของการใช้ทรัพยากรเกิดจากการจัดสรรทรัพยากรภายในองค์การไม่เพียงพอบางหน่วยได้น้อยบางหน่วยได้มาก

กิตติ ตยัคคานนท์ (2538 : 199-200 อ้างถึงใน สิทธิกร อ้วนศิริ, 2548) ได้แบ่งชนิดของความขัดแย้งออกเป็น 2 ชนิด คือ การแข่งขันเพื่อให้ได้ผู้ชนะและผู้แพ้ที่แท้จริงภายใต้กฎเกณฑ์ระเบียบที่ทุกฝ่ายยอมรับ และการทำลายเพื่อมุ่งทำอันตรายฝ่ายตรงข้ามให้ราบคาบภายใต้บรรยากาศของความเครียดความโกรธและความกลัว

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538 : 163-164 อ้างถึงใน สิทธิกร อ้วนศิริ, 2548) ได้แบ่งประเภทของความขัดแย้งโดยพิจารณาจากทางไหลการสื่อสาร (Communication) ได้ 3 ประเภท คือ

- 1) ความขัดแย้งตามแนวดิ่ง เป็นความขัดแย้งที่เกี่ยวข้องกับสายงานบังคับบัญชา
- 2) ความขัดแย้งตามแนวนอน เป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติงานที่อยู่ในระดับเดียวกันซึ่งต่างฝ่ายต่างมีอำนาจตามตำแหน่งของตน
- 3) ความขัดแย้งตามแนวทแยงมุม เป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติงานในระดับใดระดับหนึ่งกับต่างระดับสายงานบังคับบัญชา

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ความขัดแย้งสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ ได้ดังนี้

1) ความขัดแย้งในตัวเอง ซึ่งอาจจะมีสาเหตุมาจากความเครียด ความไม่แน่ใจในความรู้ความสามารถของตนเองว่าจะปฏิบัติงานตามแผนที่ได้วางไว้หรือไม่อาจเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงานและมีผลกระทบต่อองค์การ

2) ความขัดแย้งระหว่างคนสองคน เป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลสองคนที่มีบุคลิกภาพส่วนตัวหรือบทบาทในการทำงานแตกต่างกันความคิดเห็นไม่เหมือนกันความขัดแย้งจึงเกิดขึ้น

3) ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มหรือระหว่างองค์การ เป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปที่มีทัศนคติในการทำงาน ความคิด ค่านิยม แนวทางปฏิบัติที่ไม่ตรงกันส่วนใหญ่ความขัดแย้งประเภทนี้มักจะมีเรื่องผลประโยชน์ขององค์การเข้ามาเกี่ยวข้องเป็นหลัก

ดังนั้น หากพิจารณาประเภทของความขัดแย้งหลังการเลือกผู้ใหญ่อันแล้ว สามารถนำข้อสรุปจากทฤษฎีมาเชื่อมโยงกับการเลือกผู้ใหญ่อันในพื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งจะพบว่ามึลักษณะความขัดแย้ง 3 ประเภท ได้แก่

1) ความขัดแย้งระหว่างผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านด้วยตนเอง เป็นความขัดแย้งระหว่างบุคคลกับบุคคล ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากการไม่พอใจในลักษณะนิสัย ทักษะ การทำงาน ของผู้สมัครอีกฝ่าย ซึ่งอาจนำมาเป็นความขัดแย้งส่วนตัวได้

2) ความขัดแย้งระหว่างผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านกับกลุ่มหรือญาติของผู้สมัครอีกฝ่าย เป็นความขัดแย้งที่มีสาเหตุมาจากการที่อีกฝ่ายไม่ใช่พวกพ้องหรือกลุ่มของตนเอง จึงทำให้มองอีกฝ่ายกลายเป็นศัตรูหรือฝ่ายตรงข้าม

3) ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มหรือญาติของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านแต่ละฝ่าย ความขัดแย้งลักษณะนี้เป็นความขัดแย้ง ที่แต่ละฝ่ายยึดตัวผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านที่อยู่ฝ่ายของตนเองเป็นหลัก อาจมีความเกี่ยวข้องกัน เช่น เป็นญาติพี่น้อง พวกพ้อง เป็นต้น

1.4 ความรุนแรงในการเลือกตั้ง

ประจักษ์ ก้องกีรติ (2558) ได้ศึกษาความรุนแรงในการเลือกตั้งของไทย กรณีการเลือกตั้งวันที่ 3 กรกฎาคม 2554 ไว้ ดังนี้

“ความรุนแรงในการเลือกตั้ง” คือ การใช้หรือขู่ว่าจะใช้กำลังบังคับ การข่มขู่ หรือการใช้ความรุนแรงทางกายภาพเพื่อมุ่งหมายที่จะส่งผลกระทบต่อกระบวนการเลือกตั้ง หรือการกระทำใดๆ ข้างต้นที่เกิดขึ้นในบริบทของการแข่งขันในการเลือกตั้ง เมื่อความรุนแรงถูกใช้เพื่อส่งผลกระทบต่อกระบวนการเลือกตั้ง อาจจะเป็นการใช้ความรุนแรงเพื่อมีอิทธิพลต่อ กระบวนการ เลือกตั้ง เช่น ความพยายามทำให้การเลือกตั้งล่าช้าออกไป เพื่อขัดขวาง หรือเพื่อทำให้การเลือกตั้งเสียกระบวนการและความรุนแรงอาจจะถูกใช้เพื่อส่งผลกระทบต่อ ผลการเลือกตั้ง ซึ่งหมายถึงการใช้ความรุนแรงเพื่อเอาชนะการแข่งขันเลือกตั้งที่สูสีกัน หรือเพื่อเอาชนะผลการลงประชามติในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่อยู่ในข่ายที่ถูกยกตัวอย่างในรายงานขององค์การระหว่างประเทศให้อยู่ในกลุ่มของประเทศที่มีการเลือกตั้งที่ไม่สงบเรียบร้อย ซึ่งความรุนแรงที่เกิดขึ้นในการเลือกตั้งเป็นปัญหาใหญ่ เพราะไม่เพียงแต่ส่งผลเสียหายในแง่ชีวิตผู้คน บ้านเรือน และความเสียหายทางเศรษฐกิจ หากยังส่งผลกระทบต่อกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตย เพราะมันทำให้การเลือกตั้งในฐานะช่องทางของการสืบทอดอำนาจมีความชอบธรรมลดลง ถูกมองอย่างเคลือบแคลงสงสัยว่าปราศจากความบริสุทธิ์ยุติธรรม นอกจากนั้นยังทำให้ความบาดหมางกระทั่งเป็นปฏิปักษ์กันระหว่างผู้สนับสนุนฝ่ายต่างๆ ฝังรากลึกมากยิ่งขึ้น ซึ่งมีผลส่งคลอนเสถียรภาพทางการเมืองของระบบการเมืองและความสามารถในการบริหารประเทศของฝ่ายที่ชนะการเลือกตั้ง

รูปแบบความรุนแรงที่เกิดขึ้นในการเลือกตั้งมีได้หลากหลายแบบ เช่น การลอบสังหาร การจลาจล การวางระเบิด การซ้อมทรมาน การจับกุมคุมขัง การทำให้หายสาบสูญ การใช้กอง

กำลังของรัฐเข้าจัดการฝ่ายตรงข้าม รวมถึงการรัฐประหารโดยกองทัพเพื่อล้มหรือสกัดการเลือกตั้งก็เข้าข่ายความรุนแรงในการเลือกตั้งด้วย

ตัวละครที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งและความรุนแรงในการเลือกตั้งในฐานะผู้กระทำการและเหยื่อครอบคลุมทั้งที่เป็นเจ้าหน้าที่รัฐ พรรคการเมือง ผู้สมัครชิงตำแหน่งหัวหน้าคณะ ผู้สนับสนุนพรรคการเมือง ผู้เลือกตั้ง และชาวบ้านธรรมดา

ความรุนแรงในการเลือกตั้งมี 2 ประเภทหลัก คือ

1) ความรุนแรงเพื่อล้มการเลือกตั้ง หรือทำลายกระบวนการเลือกตั้งทั้งกระบวนการ ซึ่งส่วนใหญ่จะเกิดจากการที่ชนชั้นนำหรือกองทัพใช้กำลังทำรัฐประหารเพื่อสกัดยับยั้งไม่ให้เกิดการเลือกตั้งเกิดขึ้น หรือไม่ยอมรับผลการเลือกตั้ง เมื่อผลการเลือกตั้งออกมาในทางที่กลุ่มตนเองเสียประโยชน์ ผลกระทบของความรุนแรงแบบนี้จบลงด้วยการพาสังคมถอยหลังกลับไปสู่ระบอบเผด็จการ

2) ความรุนแรงที่ไม่ได้ทำลายการเลือกตั้งลงทั้งกระบวนการ แต่เป็นการใช้ความรุนแรงเพื่อกำจัดคู่แข่งหรือข่มขู่ฝ่ายตรงข้ามเพื่อให้ตัวเองได้ชัยชนะในการเลือกตั้ง กล่าวง่ายๆ ก็คือ เป็นความรุนแรงที่มีเป้าหมายจำกัดกว่าแบบแรกและยังทำให้การเลือกตั้งดำเนินต่อไปได้

รูปแบบของความรุนแรงในการเลือกตั้งมีได้หลากหลายรูปแบบ และหลากหลายเวลา โดยอาจแบ่งได้เป็น 3 ช่วงหลัก คือ

1) ช่วงก่อนการเลือกตั้ง มักจะมีจุดประสงค์อยู่ที่การทำลายโอกาสคู่แข่งในการชนะการเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็นการข่มขู่หรือสังหารตัวผู้สมัคร หัวหน้าคณะหรือผู้สนับสนุนฝ่ายตรงข้าม การสังหารผู้สมัครเป็นรูปแบบที่รุนแรงและอุกอาจที่สุดเพราะตัดโอกาสไม่ให้อีกฝ่ายมีโอกาสแม้แต่กระทั่งการรณรงค์ หาเสียง (ความรุนแรงในรูปแบบการสังหารผู้สมัครและหัวหน้าคณะผู้สมัครในช่วงก่อนการเลือกตั้งเป็นความรุนแรงในการเลือกตั้งที่พบบ่อยที่สุดในกรณีของไทย) ความรุนแรงในช่วงก่อนการเลือกตั้งรูปแบบอื่นๆ มีอาทิ การใช้กำลังเข้าขัดขวางการประชุมของพรรคการเมืองและนักการเมืองที่กำลังหาเสียงเพื่อทำลายขวัญกำลังใจ จนบางครั้งผู้สมัครฝ่ายตรงข้ามจำต้องถอนตัวออกจากการแข่งขัน และยังมีการใช้ความรุนแรงต่อผู้สมัครในพรรคเดียวกันเพื่อกำจัดคู่แข่งในช่วงที่พรรคการเมืองกำลังสรรหาว่าใครควรจะเป็นผู้สมัครของพรรคในเขตเลือกตั้งนั้นๆ นอกจากนี้วิธีการเหล่านี้ ก็ยังมีการใช้กำลังเข้าขัดขวางการทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง การข่มขู่เจ้าหน้าที่จัดการเลือกตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่เข้าข้างฝ่ายตนและรังแกฝ่ายตรงข้าม หรือการข่มขู่ผู้เลือกตั้งให้เลือกผู้สมัครฝ่ายตน

สำหรับในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ จะพบว่า ความรุนแรงในช่วงก่อนการเลือกนั้น จะไม่พบในลักษณะที่ชัดเจนและรุนแรงเท่ากับการเลือกตั้งในระดับชาติ เพียงแต่มีระดับความรุนแรงในลักษณะของการบิดเบือนข้อมูลของฝ่ายตรงข้าม เพื่อ

ทำลายความน่าเชื่อถือของอีกฝ่าย แต่ก็มักมีจุดประสงค์อยู่ที่การทำลายโอกาสคู่แข่งในการชนะการเลือกตั้ง เช่นเดียวกันกับการเลือกตั้งในระดับชาติ

2) ความรุนแรงในวันเลือกตั้ง มีขึ้นเพื่อทำให้การเลือกตั้งสะดุดหยุดลง หรือเพื่อให้ผู้สนับสนุนฝ่ายตรงข้ามไม่กล้าออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง รูปแบบที่ใช้อาจจะได้แก่ การจ้ำงนักเลงหัวไม้ไปข่มขู่หรือสกัดขัดขวางไม่ให้ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงออกไปใช้สิทธิ การใช้เจ้าหน้าที่รัฐไม่ว่าจะเป็น ตำรวจหรือทหารไปข่มขู่ประชาชนไม่ให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งพรรคการเมืองหรือนักการเมืองที่กองทัพไม่สนับสนุน การข่มขู่นี้อาจแสดงออกง่ายๆ ด้วยการส่งกลุ่มนายทหารไปประจำตามหน่วยเลือกตั้ง การใช้กำลังขัดขวางการนับคะแนนเสียงในวันเลือกตั้ง การใช้กำลังข่มขู่เจ้าหน้าที่ประจำหน่วยเลือกตั้ง การวางระเบิดคูหาเลือกตั้ง การปล้นหีบบัตรเลือกตั้ง หรือแม้กระทั่งการลักพาตัวเจ้าหน้าที่นับคะแนน ฯลฯ

สำหรับในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ จะพบว่า ความรุนแรงในวันเลือกผู้ใหญ่บ้านนั้น จะไม่พบในลักษณะที่ชัดเจนและรุนแรงเท่ากับการเลือกตั้งในระดับชาติเช่นเดียวกับความรุนแรงก่อนวันเลือกตั้ง เนื่องจากในวันเลือกผู้ใหญ่บ้านนั้น ผู้สมัครแต่ละฝ่ายยังไม่ทราบผลของการเลือกที่จะเกิดขึ้น ทำให้แต่ละฝ่ายยังอยู่ในอาการที่สงบ เพียงแต่อาจมีการเฝ้าระวังสังเกตการณ์พฤติกรรมของผู้สมัครอีกฝ่ายที่อาจจะกระทบต่อการได้เปรียบเสียเปรียบในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน เช่น การให้หวัคคะแนนหรือที่มงาน เฝ้าดูพฤติกรรมของหวัคคะแนน ที่มงาน หรือเครือข่ายของผู้สมัครอีกฝ่ายไว้ หากพบการกระทำความผิด หรือ การกระทำที่จะทำให้ฝ่ายของตนเองเสียเปรียบ ก็พร้อมที่จะดำเนินการเข้าขัดขวาง ต่อว่า แจ้งให้ชาวบ้านรับรู้ รวมถึง แจ้งดำเนินคดี เป็นต้น

3) ความรุนแรงหลังการประกาศผลการเลือกตั้ง มักจะมีจุดประสงค์หลักอยู่ที่การบิดเบือนหรือเปลี่ยนแปลงผลการเลือกตั้งให้เป็นไปตามที่ตนเองต้องการ หรือเป็นการแสดงความไม่พอใจต่อผลการเลือกตั้ง หรือเพื่อประท้วงไม่ยอมรับผลการเลือกตั้งเมื่อฝ่ายตนเป็นฝ่ายแพ้ บางกรณีความรุนแรงมีเป้าหมายหลักเพื่อทำให้ผลการเลือกตั้งที่ฝ่ายตนไม่ยอมรับเป็นโมฆะไป หรือเรียกร้องให้มีการจัดการเลือกตั้งใหม่

สำหรับความรุนแรงหลังการประกาศผลการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ จะพบว่า ความรุนแรงหลังการประกาศผลการเลือกผู้ใหญ่บ้านที่เกิดขึ้น เช่น กรณีญาติของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านฝ่ายที่ไม่ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ได้มีการตีมสุรามันมาแล้วก็ไปทะเลาะวิวาทกับผู้สมัครฝ่ายที่ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน เกิดความวุ่นวายเกิดขึ้น มีการพูดกล่าวหากันว่าชนะเลือกตั้งเพราะมีเงินซื้อเสียงชาวบ้าน ทำให้อีกฝ่ายเกิดความไม่พอใจ จะมีการชกต่อยกันขึ้น เป็นต้น

2. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับความปรองดองสมานฉันท์

2.1 แนวทางสมานฉันท์

ประเวศ วะสี (2548 อ้างถึงใน ไชยรัตน์ ปราณี และคณะ, 2553) กล่าวว่า ความถูกต้องของบุคคล องค์กร สถาบัน และ ความสัมพันธ์ที่ถูกต้อง คือปัจจัยแห่งความสมานฉันท์ ความถูกต้อง ประกอบด้วย

1) คิดถูก ประกอบด้วย การเคารพศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นคนของคนทุกคน อย่างเท่าเทียมกัน คิดถึงส่วนรวมทั้งหมด คิดถึงความถูกต้องเป็นธรรม ไม่เบียดเบียนหรือทำร้ายผู้อื่น มีความกรุณาเป็นพื้นฐานของจิตใจ เป็นต้น

2) พูดถูก ใช้สัมมาวาจา พูดความจริง มีปิยวาจา ไม่ส่อเสียดยุยงให้เกิดขัดแย้งหรือแตกร้างกัน พูดถูกกาลเทศะ พูดแล้วเกิดประโยชน์

3) ทำถูก ไม่ฆ่า ไม่อุมฆ่า ไม่ทำร้าย ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

4) มีความสัมพันธ์กันอย่างถูกต้อง เช่น ในครอบครัว ในชุมชน ในหน่วยงาน ในสังคม เช่น มีความยุติธรรม มีความเป็นธรรมทางสังคม ถ้ามีความยุติธรรมและความเป็นธรรมทางสังคมแล้ว สังคมจะมีความสมานฉันท์มาก

กล่าวโดยสรุปได้ว่าแนวทางสมานฉันท์นั้นสามารถสร้างความสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นได้ ใน 3 ลักษณะ คือ

1) การคิด จะต้องมีการเคารพศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นคนของคนทุกคน อย่างเท่าเทียมกัน คิดถึงส่วนรวมทั้งหมด คิดถึงความถูกต้องเป็นธรรม รวมไปถึงการเปิดใจรับสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น

2) การพูด ใช้สัมมาวาจา พูดความจริง มีปิยวาจา ไม่ส่อเสียดยุยงให้เกิดขัดแย้งหรือแตกร้างกัน พูดถูกกาลเทศะ พูดแล้วเกิดประโยชน์

3) การทำ มีความสัมพันธ์กันอย่างถูกต้อง ถือเอาสันติวิธี ความพร้อมรับผิดชอบ

2.2 กระบวนการและเครื่องมือในการสร้างความปรองดอง

ศูนย์ปรองดองสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูป กรรมการปกครอง (2559) ได้อธิบายกระบวนการสร้างความปรองดองสร้างความปรองดองในชาติและสังคมอาจอาศัยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือผสมผสานกันหลายวิธีการก็ได้ขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาและบริบททางวัฒนธรรมของแต่ละสังคมโดยมีเป้าหมายที่สำคัญก็คือการสร้างสังคมที่คนเห็นต่างแต่สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ

เครื่องมือในการสร้างความปรองดองเพื่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างสันติเกิดความไว้วางใจการเอาใจเขามาใส่ใจเราและการมีวัฒนธรรมประชาธิปไตย ได้แก่

การเยียวยาทางจิตใจ (Healing) : Brandon Amber (2010 อ้างถึงใน ศูนย์ปรองดองสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูป กรมการปกครอง, 2559) นักจิตวิทยา ชาวแอฟริกาใต้ได้กล่าวไว้ว่าเมื่อเกิดความรุนแรงอันเนื่องมาจากความขัดแย้ง เช่น การเหยียดสีผิว การละเมิดสิทธิมนุษยชนนั้น นอกจากผู้เสียหายจะได้รับความเสียหายทางร่างกาย เช่น ได้รับความบาดเจ็บแล้ว ผู้เสียหายอาจได้รับความเสียหายทางจิตใจด้วย เช่น ความตึงเครียด ความรู้สึกเจ็บปวดกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ตลอดจนความรู้สึกว่าตนเองไม่ใช่ส่วนหนึ่งของสังคม ดังนั้น การเยียวยาผู้เสียหายจึงไม่ใช่เป็นแต่เพียงการเยียวยาเฉพาะสุขภาพกายของผู้เสียหายเพียงอย่างเดียว หากจะต้องมีการเยียวยาสุขภาพจิตใจของผู้เสียหายและทำให้ผู้เสียหายได้มีสถานะความเป็นอยู่ทางสังคมที่ดีดังเดิมด้วย ส่วนปัญหาที่ว่าผู้เสียหายจะต้องได้รับการเยียวยาอะไร หรืออย่างไรบ้างนั้น ก็ขึ้นอยู่กับความจำเป็นของแต่ละบุคคล สภาพทางการเมือง วัฒนธรรม และเหตุการณ์อันทำให้เกิดความทรงจำที่เจ็บปวดให้แก่ผู้เสียหายด้วย ทั้งนี้หลักสำคัญในการเยียวยาผู้เสียหาย ได้แก่

1) การทำความเข้าใจกับบริบทของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (Understanding Context) การทำความเข้าใจในบริบทความขัดแย้งที่เกิดขึ้น เป็นกระบวนการแรกที่สำคัญในการกำหนดแผนการเยียวยาผู้เสียหายว่าจะเยียวยาผู้เสียหายได้อย่างไร โดยการกำหนดแผนการเยียวยาผู้เสียหายจะต้องสอดคล้องกับความต้องการของผู้เสียหายที่ได้รับ ความเสียหายในช่วงที่เกิดเหตุการณ์ความขัดแย้ง และจะต้องสอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมด้วย

2) การใช้ทรัพยากรท้องถิ่น (Use Local Resources) การใช้ทรัพยากรท้องถิ่น คือการให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางเพื่อให้การเยียวยาผู้เสียหายประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น เพราะจะทำให้เกิดการเยียวยาที่สอดคล้องต่อวัฒนธรรมทางสังคมของชุมชนนั้นๆ

3) การเยียวยาควบคู่กับการสร้างสิ่งใหม่ร่วมกัน (Link Healing with Wider Reconstruction Efforts) การหาความจริง การยอมรับผิด และความยุติธรรม ไม่สามารถแยกออกจากกระบวนการการเยียวยาผู้เสียหายได้ การนำผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมก็ เป็นสิ่งสำคัญเพื่อไม่ให้เหยื่อรู้สึกว่าจะได้รับความไม่เป็นธรรมดำรงอยู่

กล่าวโดยสรุปได้ว่า กระบวนการและเครื่องมือในการสร้างความปรองดองที่สำคัญ คือ การการเยียวยาทางจิตใจ (Healing) ซึ่งมีหลักสำคัญ 3 ประการ คือ การทำความเข้าใจกับบริบทของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น การใช้ทรัพยากรท้องถิ่น และการเยียวยาควบคู่กับการสร้างสิ่งใหม่ร่วมกัน

2.3 หลักการสร้างความปลอดภัย

ศูนย์ปรองดองสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูป กรรมการปกครอง (2559) ได้อธิบายหลักการสร้างความปรองดอง ประกอบด้วยหลักการดังต่อไปนี้

1) การสานเสวนา เป็นเงื่อนไขสำคัญสำหรับการนำไปสู่การสร้างความปรองดอง การสานเสวนาที่แท้จริงเกิดขึ้นได้เมื่อคู่กรณีมาร่วมกันสนทนาเพื่อนำไปสู่ข้อตกลง โดยต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงมุมมองความรู้สึกโกรธเกลียดที่มีต่อกัน การสานเสวนาที่แท้จริงถึงจะนำไปสู่การสร้างความปรองดองได้โดยจะต้องมีการวิเคราะห์ความขัดแย้งและปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันเพื่อเข้าใจที่ชัดเจนมากขึ้น

2) การจัดการกับอารมณ์และความรู้สึกของคน การเปิดเผยอารมณ์ความรู้สึกของตนเองสามารถที่จะเยียวยาอดีตและความเจ็บปวดในปัจจุบันได้และในแง่มุมมองความยุติธรรมที่สำคัญมากคือการเยียวยาความรู้สึกของคนที่เจ็บปวด

กล่าวโดยสรุปได้ว่า หลักและแนวทางในการสร้างความปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน มีดังนี้

1) การเยียวยาทางจิตใจ ประกอบด้วย การทำความเข้าใจในบริบทของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น การใช้ทรัพยากรท้องถิ่น และการเยียวยาควบคู่กับการสร้างสิ่งใหม่

2) การสานเสวนา ประกอบด้วย การเล่าความจริง

3) การจัดการกับอารมณ์และความรู้สึกของคน ประกอบด้วย การใช้ศาสนาเป็นเครื่องมือ

3. แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกผู้ใหญ่บ้าน

3.1 ประวัติความเป็นมาของผู้ใหญ่บ้าน

ในชนบทของไทยเราตั้งแต่เดิมนั้น มีลักษณะเป็นสังคมที่ประชาชนอาศัยกันเป็นกลุ่ม ในแต่ละกลุ่มก็จะมีหัวหน้าทำหน้าที่เป็นผู้ปกครอง คอยดูแลชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในกลุ่มอย่างใกล้ชิด ต่อมาเมื่อประชาชนเพิ่มจำนวนขึ้นปัญหาต่างๆ ก็มากขึ้น ความเป็นอยู่ของประชาชนก็เปลี่ยนไปทำให้อยู่ร่วมกันเป็นหลักแหล่งเป็นชุมชนมากขึ้น มีอาณาเขตแน่นอนและมีแบบแผนการจัดการปกครองอย่างเป็นทางการยิ่งขึ้น จากหลักฐานที่มีอยู่ข้อสันนิษฐานได้ว่าในสมัยสุโขทัยนั้นแบ่งการปกครองออกเป็นมณฑล แต่ละมณฑลมีเมืองในสังกัดซึ่งแยกออกเป็นเมืองเอก เมืองโท ตรีและจัตวา โดยแต่ละเมืองมีการปกครอง ดังนี้

- เจ้าเมือง (มีตำแหน่งต่างกันตามชั้นของเมือง) ปกครองหลายหมื่นหลังคาเรือน และมีปลัดเมืองเป็นผู้ช่วย

- นายแขวงหรือนายอำเภอ ปกครองคนราวหมื่นหลังคาเรือน ขึ้นตรงต่อเจ้าเมือง

- นายแคว้นหรือกำนัน ปกครองคนราวพันหลังคาเรือนขึ้นตรงต่อนายแขวง

- นายบ้านหรือผู้ใหญ่บ้าน ปกครองราวร้อยหลังคาเรือน ขึ้นตรงต่อนายแคว้น

ต่อมาสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นเมืองหลวงของไทย มีหลักฐานปรากฏแน่ชัดว่าได้มีการจัดระเบียบการปกครองประเทศแยกย่อยลงไปอีก กล่าวคือ มีการจัดระเบียบการปกครองที่ภายในเมืองหนึ่งๆ ทั้งหัวเมืองชั้นนอกและหัวเมืองชั้นใน โดยแบ่งเมืองออกเป็นแขวง แขวงแบ่งออกเป็นตำบล ตำบลแบ่งออกเป็นบ้าน ซึ่งเป็นที่รวมของหลายๆ ครัวเรือน แต่ไม่ได้กำหนดจำนวนคนหรือจำนวนบ้านไว้ นอกจากนี้ยังให้มีผู้ปกครองโดยเฉพาะ ได้แก่ บ้านมีผู้ใหญ่บ้านซึ่งเจ้าเมืองแต่งตั้งเป็นหัวหน้าเมื่อหลายบ้านรวมกันเป็นตำบลก็จะมีกำนันเป็นหัวหน้า และมักจะได้รับบรรดาศักดิ์เป็นพัน และหลายตำบลรวมกันเป็นแขวงก็จะมีหมื่นแขวงเป็นผู้ปกครอง หลายแขวงรวมกันเป็นเมืองมีผู้รั้งหรือพระยามหานครเป็นผู้ปกครอง เมืองนี้มีลักษณะคล้ายจังหวัดในปัจจุบัน ส่วนแขวงเทียบเท่าอำเภอ การปกครองรูปแบบนี้เป็นหลักที่ยึดถือมาจนกระทั่งถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ได้มีการปรับปรุงการจัดระเบียบการปกครองของราชอาณาจักรไทยครั้งสำคัญ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการปกครองในระดับหมู่บ้านและตำบลนั้น ได้มีการทดลองตั้งผู้ใหญ่บ้านและกำนันขึ้นปกครองหมู่บ้านและตำบลเป็นครั้งแรกที่อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในปี พ.ศ. 2435 ทั้งนี้เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขซึ่งการจัดการปกครองหมู่บ้านและตำบลใหม่นี้มีลักษณะแตกต่างจากเดิมหลายประการโดยเฉพาะในด้านกระบวนการซึ่งปรากฏในเนื้อหาจดหมายของพระยามหาอำมาตยาธิบดี (เส็ง วิริยศิริ) ครั้งยังเป็นหลวงเทศาภิตรวิจารณ์ผู้ได้รับมอบหมายให้ทดลองตั้งผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ความว่า

“ในขั้นต้นทำบัญชีสำมะโนครัวบ้านที่จะจัดเป็นหมู่บ้านและตำบลก่อนเสร็จแล้วจึงลงมือจัดตั้งผู้ใหญ่บ้านกำนันต่อไป คือไปจัดรวมครอบครัวที่เป็นเจ้าของบ้านใกล้ชิดติดต่อกันราว 10 เจ้าของ เจ้าของหนึ่งจะมีเรือนกี่หลังก็ตามรวมเข้าเป็นหมู่บ้านแล้วเชิญเจ้าของบ้านมาประชุมกันในวัดพร้อมด้วยราษฎรอื่นๆ เมื่อถามทราบว่ามีใครผู้ใดเป็นเจ้าบ้านแล้วก็ให้มาร่วมกันขอให้เลือกกันในหมู่ของเขาที่มาประชุมว่าควรจะให้ใครเป็น “ผู้ใหญ่” สังเกตดูเขตรีกตรองกันมาก ซุบซิบ ปรึกษาหารือกันเห็นจะเป็นด้วยเรื่องเกรงใจกัน แต่ในที่สุดก็ได้ความเห็นโดยมากกว่าใครในพวกของเขาที่มาประชุมกัน

ควรจะเป็นผู้ใหญ่บ้าน และข้าพระพุทธเจ้าก็เขียนใบตั้งชั่วคราวให้เขาถือไว้ จนกว่าจะได้มีหมายตั้งออกให้ใหม่ตามทางราชการ

เมื่อได้จัดตั้งผู้ใหญ่บ้านได้พอสมควรที่จะจัดตั้งเป็นตำบลไว้แล้ว ข้าพระพุทธเจ้าก็ได้ไปประชุมที่ศาลาวัดพร้อมด้วยราษฎรในท้องถิ่นนั้น เชิญผู้ใหญ่บ้านในตำบลที่ข้าพระพุทธเจ้าเลือกตั้งไว้แล้วประชุมพร้อมกันแล้ว ขอให้ผู้ใหญ่บ้านเหล่านั้นเรียกผู้ใหญ่คนหนึ่งในหมู่ของเขาว่าควรจะได้รับเลือกเป็นหัวหน้าว่าการตำบล เมื่อเขาพร้อมกันเห็นควรผู้ใดแล้ว ข้าพระพุทธเจ้าขอออกหมายตั้งชั่วคราวให้เขาเป็นกำนันตำบลนั้น แล้วข้าพระพุทธเจ้าไปทำอย่างเดียวกันๆ ไปทุกตำบล

ตำบลใดที่ข้าพระพุทธเจ้าไปจัดตั้งทำงานในวันแรกในวัดใด ข้าพระพุทธเจ้าอาราธนาพระภิกษุในวัดนั้นมาประชุมอยู่ด้วย พอใครได้รับเลือกตั้งแล้วก็นิมนต์ให้สวดชัยนโตให้พร”

นอกจากทดลองตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านแล้ว ยังมีการศึกษาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมโดยดูสภาพท้องที่และความเป็นอยู่ทั่วไปของประชาชนโดยสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ เสนาบดีคนแรก ของกระทรวงมหาดไทย ได้เสด็จออกตรวจราชการหัวเมืองต่างๆ และยังทรงมอบหมายให้หลวงเทศาจิตร วิจารณ์เดินทางไปดูงานการปกครองของประเทศพม่าและมลายู หลังจากนั้นได้จัดประชุมข้าหลวงเทศาภิบาลเพื่อปรึกษาความเห็นและรับฟังข้อเท็จจริงของแต่ละท้องที่ เมื่อปรากฏว่าโครงการทดลองตั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านนี้ประสบความสำเร็จด้วยดี จึงได้วางรูปแบบการปกครองระดับหมู่บ้านตำบลเรียกว่า “การปกครองท้องที่” อย่างเป็นทางการขึ้นเป็นส่วนหนึ่งในการปกครองประเทศและได้ทรงพระมหากรุณาโปรดเกล้าให้ตราพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ร.ศ. 116 ขึ้นใช้บังคับทั่วประเทศโดยประกาศใช้บังคับเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม ร.ศ. 116 ข้อความและหลักเกณฑ์ส่วนใหญ่ของพระราชบัญญัตินี้ ได้ใช้เป็นหลักในการปกครองท้องที่ของประเทศไทยสืบมา นับว่าเป็นกฎหมายฉบับแรก ที่ได้กำหนดการจัดระเบียบตำบลและหมู่บ้าน รวมทั้งกำหนดหน้าที่ไว้ อย่างละเอียดเพื่อให้เจ้าหน้าที่ตรวจตราดูแลทุกข์สุขของราษฎรตามท้องที่ต่างๆ ต่างพระเนตรพระกรรณ สร้างความเป็นธรรมในการปกครองบ้านเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งจุดเด่นของกฎหมายฉบับนี้ที่กำหนดให้มีการเลือกผู้ใหญ่บ้านเป็นเพราะพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่จะให้ราษฎรมีโอกาสใช้สิทธิในการปกครองตนเองด้วย

หลังจากที่ได้ประกาศพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ร.ศ. 116 มาเป็นเวลานานประมาณ 17 ปี ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 จึงได้ทรงประกาศยกเลิกและประกาศใช้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457

ขึ้นใช้บังคับแทนและถือเป็นหลักในการจัดระเบียบการปกครองตำบลหมู่บ้านเกิดมาจนถึงทุกวันนี้ (กรมการปกครอง, 2555)

3.2 การแต่งตั้งตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน

ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2547 มาตรา 11 ได้กล่าวถึงการแต่งตั้งผู้ใหญ่บ้านว่า ผู้ใหญ่บ้านมาจากการเลือกของราษฎร โดยคุณสมบัติของราษฎรผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านประกอบด้วย

(1) มีสัญชาติไทยและมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันที่ 1 มกราคม ของปี
ที่มีการเลือก

(2) ไม่เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

(3) ไม่เป็นคนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(4) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ประจำ และมีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในหมู่บ้านนั้นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่าสามเดือนจนถึงวันเลือก

สำหรับคุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2547 มาตรา 12 จะต้องมิคุณสมบัติและไม่อยู่ในลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

(1) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(2) อายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์ในวันรับเลือก

(3) มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่เป็นประจำ และมีชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในหมู่บ้านนั้นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่าสองปีจนถึงวันเลือกและเป็นผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นหลักฐาน

(4) เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองตามรัฐธรรมนูญด้วยความบริสุทธิ์ใจ

(5) ไม่เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

(6) ไม่เป็นผู้มีร่างกายทุพพลภาพจนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ ติดยาเสพติดให้โทษ หรือเป็นโรคตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

(7) ไม่เป็นสมาชิกรัฐสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ข้าราชการการเมือง ข้าราชการประจำ พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือของรัฐวิสาหกิจ หรือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือลูกจ้างของส่วนราชการ หรือลูกจ้างของเอกชนซึ่งมีหน้าที่ทำงานประจำ

(8) ไม่เป็นผู้มีอิทธิพลหรือเสียชื่อในทางพาลหรือทางทุจริต หรือเสื่อมเสียในทางศีลธรรม

(9) ไม่เป็นผู้เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะทุจริตต่อหน้าที่ และยังไม่พ้นกำหนดเวลาสิบปี นับแต่วันถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก

(10) ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ และยังไม่พ้นกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันพ้นโทษ

(11) ไม่เป็นผู้เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยศุลกากร กฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน ในฐานความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิดที่นายทะเบียนไม่อาจออกใบอนุญาตให้ได้ กฎหมายว่าด้วยที่ดิน ในฐานความผิดเกี่ยวกับที่สาธารณประโยชน์ กฎหมายว่าด้วยยาเสพติด กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง และกฎหมายว่าด้วยการพนัน ในฐานความผิดเป็นเจ้าของหรือเจ้าสำนัก

(12) ไม่เป็นผู้เคยถูกให้ออกจากตำแหน่งตามมาตรา 14 (6) หรือ (7) และยังไม่พ้นกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันถูกให้ออก

(13) ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากตำแหน่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล หรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน และยังไม่พ้นกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันถูกให้ออก ปลดออกหรือไล่ออก

(14) มีพื้นความรู้ไม่ต่ำกว่าการศึกษาภาคบังคับ หรือที่กระทรวงศึกษาธิการเทียบไม่ต่ำกว่าการศึกษาภาคบังคับ เว้นแต่ในท้องที่ใดไม่อาจเลือกผู้มีความรู้ดังกล่าวได้ ผู้ว่าราชการจังหวัดโดยอนุมัติรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย อาจประกาศในราชกิจจานุเบกษายกเว้นหรือผ่อนผันได้

(15) ไม่ได้เป็นผู้ที่อยู่ระหว่างเสียสิทธิ ในกรณีไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หรือถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

3.3 เหตุที่ต้องมีการเลือกผู้ใหญ่บ้าน

ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2547 มาตรา 12 การเลือกผู้ใหญ่บ้านนั้น มีสาเหตุที่มา 2 ประการ คือ

- (1) มีการจัดตั้งหมู่บ้านขึ้นใหม่
- (2) ผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้านว่างลงซึ่งจะต้องมีการเลือกผู้ใหญ่บ้านใหม่ ภายใน 30 วัน นับตั้งแต่วันที่ผู้ใหญ่บ้านของหมู่บ้านนั้นว่างลง

วิธีการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ให้กระทำโดยวิธีลับ โดยคณะกรรมการเลือก ซึ่งนายอำเภอทำหน้าที่ประธานและเป็นเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือก กรรมการซึ่งแต่งตั้งจากราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นในอำเภอนั้น จำนวนไม่เกิน 9 คน และกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นอีก 1 คน ทั้งนี้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พ.ศ. 2551 เมื่อเลือกผู้ใดแล้วนายอำเภอจะเป็นผู้ออกคำสั่งแต่งตั้ง และรายงานไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อออกหนังสือสำคัญให้ไว้เพื่อเป็นหลักฐาน

3.4 การพ้นจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน

ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2547 มาตรา 14 ได้กล่าวถึงการพ้นจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ว่าผู้ใหญ่บ้านจะต้องพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุหนึ่งเหตุใดดังต่อไปนี้

- (1) มีอายุครบหกสิบปี
- (2) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 12 เว้นแต่ในกรณีที่ได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัดให้ลาอุปสมบทหรือบรรพชาตามประเพณี มิให้ถือว่ามิลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 12 (5)
- (3) ตาย
- (4) ได้รับอนุญาตจากนายอำเภอให้ลาออก
- (5) หมู่บ้านที่ปกครองถูกยุบ
- (6) เมื่อราษฎรผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 11 ในหมู่บ้านนั้นจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของราษฎรผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 11 ทั้งหมดเข้าชื่อกันขอให้ออกจากตำแหน่ง ในกรณีเช่นนั้นให้นายอำเภอสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง
- (7) ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง เมื่อได้รับรายงานการสอบสวนของนายอำเภอว่าบกพร่องในหน้าที่ หรือประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่ง
- (8) ไปเสียจากหมู่บ้านที่ตนปกครองติดต่อกันเกินสามเดือน เว้นแต่เมื่อมีเหตุอันสมควรและได้รับอนุญาตจากนายอำเภอ

(9) ขาดการประชุมประจำเดือนของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่นายอำเภอเรียกประชุม สามครั้งติดต่อกันโดยไม่มีเหตุอันควร

(10) ถูกปลดออกหรือไล่ออกจากตำแหน่ง เนื่องจากกระทำความผิดวินัยอย่าง ร้ายแรง

(11) ไม่ผ่านการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งต้องทำอย่างน้อยทุกห้าปีนับแต่วันที่ ได้รับการแต่งตั้ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราช กิจจานุเบกษา

ในกรณีที่ผู้ใหญ่บ้านพ้นจากตำแหน่งตาม (8) ให้นายอำเภอรายงานให้ผู้ว่าราชการ จังหวัดทราบโดยเร็วด้วย

หลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดตาม (11) ต้องกำหนดให้ราษฎรใน หมู่บ้านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านด้วย

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยเกี่ยวกับความขัดแย้ง

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง ซึ่งพบงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง ดังนี้

จิตต่อร่วม ศิรินิกร (2540) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและบุคลากรเกี่ยวกับ สาเหตุของความขัดแย้งและวิธีการจัดการความขัดแย้งในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด เขตการศึกษา 11 พบว่า สาเหตุที่ทำให้เกิดความขัดแย้งในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด เขตการศึกษา 11 เกิด จากองค์ประกอบส่วนบุคคล ในด้านแบบฉบับของบุคคล ได้แก่ แบบฉบับทางจิตวิทยา แบบฉบับ ทางอารมณ์ แบบฉบับของการเจรจา และแบบฉบับของภาวะผู้นำ รองลงมาคือการประสานงาน การมีทรัพยากรจำกัด กฎเกณฑ์ที่เข้มงวด การแข่งขัน การรับรู้ ภูมิหลังของบุคคล ความคลุมเครือ ขององค์การ และการมีข้อยกเว้นหรือสิทธิพิเศษ สำหรับวิธีการจัดการความขัดแย้งนั้น ผู้บริหารใน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ใช้แบบประนีประนอม การร่วมมือ การหลีกเลี่ยง การยอมให้ การ เอาชนะ ตามลำดับ

นอกจากงานวิจัยในข้างต้นแล้ว ยังพบงานวิจัยที่ได้ศึกษาการจัดการแก้ไขปัญหาความ ขัดแย้งที่เกิดขึ้นในชุมชนและชนบท กล่าวคือ รัฐติกานต์ ปิ่นเปอะ (2545) ได้ศึกษาเรื่องการ จัดการแก้ไขความขัดแย้งในชุมชนชนบทภาคเหนือ พบว่าโครงสร้างทางสังคมของชุมชนชนบทมีส่วน เกี่ยวข้องที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง เกิดจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรม

ประเพณี ค่านิยม ความเชื่อ ความสัมพันธ์และเครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคม การเปลี่ยนแปลง ด้านโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ระบบการผลิต การบริโภค ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างการเมืองการปกครอง ทำให้เกิดภาวะอำนาจทางการเมืองที่ไม่เท่าเทียมกัน ทำให้ความขัดแย้งที่ปรากฏให้เห็นได้ชัดเจน และความขัดแย้งที่ไม่ปรากฏชัดเจน ลักษณะความขัดแย้งที่พบ ได้แก่ ความขัดแย้งที่เกิดจากผลประโยชน์ในชุมชนด้านการประกอบอาชีพที่แตกต่างของสมาชิกในชุมชน ระหว่างชาวบ้านกับเจ้าของโรงงาน ความขัดแย้งระหว่างโรงงานกับชาวบ้านที่รับงานไปทำที่บ้าน และความขัดแย้งระหว่างสมาชิกในชุมชน กรณีเอาไรด์เอาเปรียบค่าแรง ผลกระทบจากน้ำเสีย การรวมกิจกรรมของกลุ่มสมาชิก การแบ่งหน้าที่ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม การหวาดระแวงในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกด้วยกันเอง การทำผิดกฎกติกาของกลุ่ม ความขัดแย้งที่เกิดจากวัฒนธรรมประเพณี เป็นความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชาวบ้านด้วยกันเอง ส่วนมากจะเกี่ยวข้องกับงานประเพณี รื่นเริง ความเชื่อเดิม ความเชื่อใหม่ โดยความขัดแย้งเกิดขึ้นระหว่างผู้อาวุโสกับคนหนุ่มสาวในหมู่บ้าน ความขัดแย้งที่เกิดจากการเมืองการปกครอง เกิดขึ้นระหว่างกลุ่มนักการเมืองท้องถิ่นในการใช้อำนาจหน้าที่ที่ไม่ถูกต้อง และการแก้ไขความขัดแย้งโดยใช้ระบบเครือข่าย ความสัมพันธ์ทางสังคม ใช้มิติอำนาจทางวัฒนธรรม การใช้ความเอื้ออาทร ถ้อยทีถ้อยอาศัย ใช้ประเพณีเป็นตัวโยงความสัมพันธ์ ความเชื่อดั้งเดิม กฎกติกา และระเบียบในการแก้ไขปัญหา

พรธณเพ็ญ ฝันจักรสาย (2551) ได้ศึกษาการจัดการความขัดแย้งระหว่างกำนันผู้ใหญ่บ้านกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอสันทรายจังหวัดเชียงใหม่ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเกิดจากสาเหตุหลัก 3 ประการคือประการแรกเป็นเรื่องของความไม่ชัดเจนในระเบียบกฎหมายโดยเฉพาะบทบาทอำนาจหน้าที่ของแต่ละฝ่ายซึ่งถูกกำหนดโดยกฎหมายคนละฉบับกันและแต่ละฉบับก็มีความซ้ำซ้อนกันอยู่ประการที่สองคือปัญหาการเข้าสู่ตำแหน่งของกำนันผู้ใหญ่บ้านและผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเนื่องจากต่างฝ่ายมาจากการเลือกตั้งทำให้ต้องเป็นคู่แข่งทางการเมืองกันและประการที่สามคือมารยาทในการทำงานและความขัดแย้งส่วนตัวสำหรับกระบวนการซึ่งทั้งสองฝ่ายนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาในการทำงานร่วมกันมีทั้งการแก้ไขปัญหาในระยะสั้นและระยะยาวโดยการแก้ไขปัญหาในการทำงานร่วมกันมีทั้งการแก้ปัญหาในระยะสั้นและระยะยาวโดยการแก้ปัญหาระยะสั้นวิธีแรกคือการใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวและการประสานผ่านคนกลางในการเจรจาประนีประนอมและหาข้อยุติของปัญหาแต่ละเรื่องวิธีที่สองคือการใช้บทบาทภาวะผู้นำของนายอำเภอและปลัดอำเภอในการประสานงานและบริหารจัดการความขัดแย้งในแต่ละพื้นที่ตามสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแตกต่างกันไปส่วนการแก้ไขปัญหาในระยะยาวซึ่งข้าราชการฝ่ายปกครองได้เสนอไว้วิธีแรกคือฝ่ายปกครองและฝ่ายท้องถิ่นควรมุ่งเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในบทบาทอำนาจหน้าที่ให้แก่กำนันผู้ใหญ่บ้านให้เห็นความแตกต่างระหว่างการเป็น

ผู้ปกครองท้องถิ่นกับการเป็นนักการเมืองท้องถิ่นและวิธีที่สองคือควรมีการแก้ไขกฎหมายอันเกี่ยวกับบทบาทอำนาจหน้าที่ของแต่ละฝ่ายในส่วนที่ซ้ำซ้อนกันอยู่ให้มีการแบ่งภารกิจอำนาจหน้าที่ให้ชัดเจน

ธีรยุทธ พุ่มนวน (2558) ได้ศึกษาการจัดการความขัดแย้งของกลุ่มชาติพันธุ์ในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการศึกษาพบว่าประเด็นแรกความขัดแย้งของผู้เฒ่าตามประเพณีในชุมชนหรือผู้นำที่ไม่เป็นทางการในชุมชนที่พยายามช่วงชิงการมีอิทธิพลในชุมชน โดยการส่งคนของตนเองลงสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ประเด็นที่สองความขัดแย้งเกิดจากการแข่งขันระหว่างกลุ่มเครือญาติ ที่มีความเหนียวแน่นในลักษณะกลุ่มชาติพันธุ์เป็นสาเหตุหนึ่งของความขัดแย้งในการเข้าข้างผู้สมัครเลือกผู้ใหญ่บ้าน ในแต่ละฝ่ายซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ความขัดแย้งในการเลือกผู้ใหญ่บ้านรุนแรงขึ้น ประเด็นที่สามการขาดความรู้ของชาวบ้าน ในการเลือกตั้งทำให้กลุ่มผู้นำกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ มีอิทธิพลในการชี้นำค่อนข้างสูง ประเด็นที่สี่ ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น เกิดจากการเข้ามาแทรกแซงของการเมืองในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ประเด็นที่ห้าวาระในการดำรงตำแหน่งที่นานเกินไปและเงินค่าตอบแทนที่เพิ่มสูงขึ้น ทำให้การแข่งขันสูงขึ้น จึงนำไปสู่ความขัดแย้ง และประเด็นสุดท้ายเกิดจากการมีการเลือกตั้งในชุมชนมากเกินไปทำให้มีการแบ่งกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองในชุมชนที่ชัดเจนขึ้นอันเนื่องมาจากการเลือกตั้งทำให้ความขัดแย้งมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้นส่วนแนวทางการแก้ไขการแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งนั้น ผู้วิจัยเสนอไว้ 3 ประเด็น คือ ประเด็นแรก ควรใช้องค์กรที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์มาเป็นคนประสานให้ความรู้ทำความเข้าใจและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับจารีตประเพณีความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์เนื่องจากผลจากความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทำให้มีผลกระทบต่อประเพณีวัฒนธรรมความเชื่อของความเป็นชาติพันธุ์และอีกประเด็นคือ องค์กรหน่วยงานของรัฐควรเข้ามาให้ความรู้แก่ชาวบ้านในเรื่องของวิธีการปกครองแบบประชาธิปไตยควรมีการปลูกฝังอย่างจริงจังประเด็นที่สอง การนำเอาวิถีชีวิตขนบธรรมเนียมประเพณีมาเป็นส่วนช่วยประสานความขัดแย้งในกลุ่มหมู่บ้านที่เป็นชาติพันธุ์เพราะตามวิถีชีวิตของความเป็นชาติพันธุ์ต้องพึ่งพิงกับพิธีกรรมตามประเพณีของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์นั้นๆ และประเด็นสุดท้าย สำหรับการเลือกกำนันผู้ใหญ่บ้านพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ 2457 (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551 ซึ่งได้วางกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเลือกกำนันผู้ใหญ่บ้านรวมทั้งวาระในการดำรงตำแหน่งจนอายุครบ 60 ปีแต่ยังมีประเด็นเรื่องของการประเมินผลการทำงานซึ่งกำหนดให้มีการประเมินทุกๆ 5 ปีซึ่งขณะนี้ก็ยังไม่มีการออกระเบียบหรือกฎเกณฑ์ในการประเมินที่ชัดเจนผู้วิจัยเห็นว่าในการออกหลักเกณฑ์ในการประเมินผลการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้านควรที่จะให้ประชาชนในหมู่บ้านเข้ามามีบทบาทในการแสดงความคิดเห็นให้มากที่สุดซึ่งอาจเป็นส่วนที่จะช่วยลดปัญหาความขัดแย้งที่เกิดจากการเลือกกำนันผู้ใหญ่บ้านลงได้

4.2 งานวิจัยเกี่ยวกับความปรองดองสมานฉันท์

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความปรองดองสมานฉันท์ ซึ่งพบงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2546) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่นำไปสู่ความสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน : กรณีศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเสริมสร้างคุณลักษณะที่นำไปสู่ความสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน และเพื่อหาแนวทางการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในการเสริมสร้างคุณลักษณะที่นำไปสู่ความสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่นำไปสู่การเสริมสร้างความสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน ประกอบด้วย 7 คุณลักษณะ ได้แก่ คุณธรรม มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจ รู้รัก สามัคคี พึ่งพาเกื้อกูลกัน มีจารีตประเพณีดีงาม และรักภูมิใจชาติและท้องถิ่น

ส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้ศึกษาเรื่อง ความสมานฉันท์ อีกประเด็นหนึ่ง คือ งานวิจัยของ อมรรัตน์ อริยะชัยประดิษฐ์ (2547) ศึกษาเรื่อง กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ : ศึกษาเฉพาะกรณีการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 291 โดยศึกษาเชิงความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในคดีประมาท เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย โดยการศึกษาจากเอกสารรูปแบบการดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ของต่างประเทศมาศึกษาวิเคราะห์ พบว่า ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ใช้รูปแบบการไกล่เกลี่ยในอัยการและชั้นศาล ในขณะที่ในประเทศแคนาดาได้ใช้รูปแบบการล้อมวงในชั้นศาลเท่านั้น เมื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมในการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทยแล้ว พบว่า ควรที่นำรูปแบบการไกล่เกลี่ยมาใช้เนื่องจากเป็นรูปแบบที่มีความยืดหยุ่น และสามารถเข้ากับความคิดได้หลากหลายแม้จะเป็นความผิดร้ายแรงก็ตาม นอกจากนี้รูปแบบดังกล่าวยังไม่เกินขอบอำนาจหน้าที่ ของพนักงานคุมประพฤติซึ่งสามารถนำไปใช้ในชั้นอัยการและชั้นศาล

ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าว ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อมร เจริญเกษ (2546) ในเรื่องของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ กล่าวคือ อมร เจริญเกษ (2546) ศึกษาเรื่องทัศนคติของประชาชนต่อการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมไทย โดยประชากรกลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนในท้องที่สถานีตำรวจนครบาลบางพลัด และเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ เห็นด้วยกับการนำแนวคิดของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมไทย ไม่ว่าจะเป็นการประนีประนอมไกล่เกลี่ยกัน ในกรณีที่ถูกตอบเป็นผู้เสียหายคดีทั่วไปหรือคดีอาญา เห็นด้วยที่จะให้ผู้กระทำความผิดยอมชดใช้ค่าเสียหาย เห็นด้วยที่จะให้มีการนำผู้กระทำความผิดไปฟื้นฟูแก้ไข และเห็นด้วยที่จะมีการเปลี่ยนจากการแก้แค้น

ทดแทนมาเป็นแก้ไขฟื้นฟูเยียวยา อย่างไรก็ตาม หากมองในแง่ของผู้เสียหาย ประชาชนบางส่วนก็ไม่อยากที่จะให้มีการไกล่เกลี่ยกัน อยากให้มีการลงโทษตามกฎหมาย และเพิ่มโทษที่หนักเพื่อให้ผู้กระทำความผิดเกิดความหยาบช้า เช่น กรณีที่ผู้เป็นญาติผู้เสียชีวิต ประชาชนส่วนใหญ่ไม่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดนี้ และประชาชนยังคงเกรงว่าเมื่อมีการประนีประนอมกันเกิดขึ้นง่ายทุกครั้ง จะเป็นช่องทางที่จะทำให้อาชญากรนำมาเป็นเครื่องมือในการก่อเหตุร้ายได้

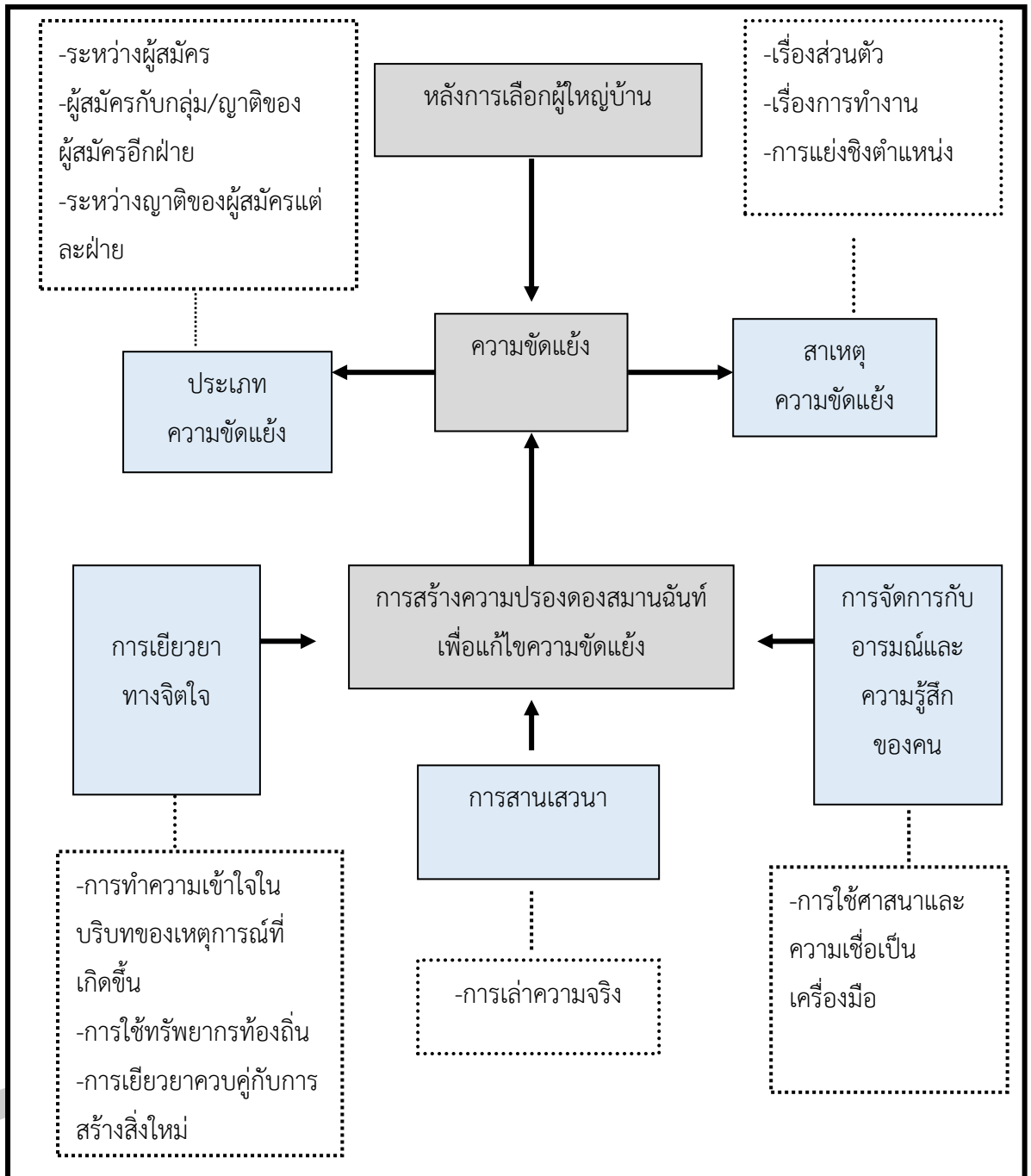
ในส่วนงานงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้ศึกษาเรื่อง การเลือกตั้งของท้องถิ่นและการเลือกตั้งในท้องที่ คืองานวิจัยของ ยุทธนา แสนชัด (2544) ศึกษาถึงการเลือกผู้นำท้องถิ่นในชุมชนชนบท โดยได้ศึกษาถึงระบบคิดของชาวบ้านเกี่ยวกับการเลือกผู้นำท้องถิ่นและปัจจัยที่ชาวบ้านใช้ในการตัดสินใจเลือกผู้นำท้องถิ่นของชุมชนบ้านสบเป่าตำบลแม่เป่าอำเภอพญาเม็งรายจังหวัดเชียงราย โดยได้แยกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลออกเป็น 3 กลุ่มคือ (1) ชาวบ้านที่มีฐานะยากจนระบบคิดในการเลือกผู้นำที่เป็นทางการของชาวบ้านที่มีฐานะยากจนพบว่ากลุ่มนี้จะเลือกผู้นำที่มีความรู้และประสบการณ์ทั้งในและนอกชุมชนมีความซื่อสัตย์การมีน้ำใจการเสียสละยุติธรรมและที่สำคัญคือมีฐานะทางเศรษฐกิจดีเพื่อที่จะได้พึ่งพาในการกู้ยืมเงินเช่าที่ดินค้าประกันการอาศัยรถยนต์ของผู้นำในกิจกรรมต่างๆ (2) ชาวบ้านที่มีฐานะปานกลางระบบคิดในการเลือกผู้นำของชาวบ้านกลุ่มที่มีฐานะปานกลางพบว่ากลุ่มนี้จะเลือกผู้นำที่มีการศึกษาสูงหรือมีประสบการณ์ชีวิตมากมีคุณธรรมมีความเสียสละช่วยเหลือกิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอมีอัธยาศัยดีมีความรับผิดชอบเป็นคนหนุ่มมีความคล่องแคล่วในการทำงาน โดยเฉพาะการติดต่อประสานงานโครงการทั้งหน่วยงานของรัฐและนายทุนในการเข้ามาซื้อสินค้าการเกษตร (3) กลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีระบบคิดในการเลือกผู้นำของชาวบ้านกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีกลุ่มนี้จะเลือกผู้นำที่มีคุณธรรมมีความซื่อสัตย์มีความยุติธรรมกล้าคิดกล้าทำมุ่งมั่นในการทำงานคือเป็นผู้นำทั้งการพูดและการกระทำสามารถเป็นตัวแทนชาวบ้านในการติดต่อประสานงานสำหรับปัจจัยที่ชุมชนใช้ประกอบในการตัดสินใจเลือกผู้นำ ได้แก่ ปัจจัยภายใน คือ สภาพภูมิศาสตร์อาชีพรายได้ฐานะเครือญาติการช่วยเหลือปัจจัยภายนอก คือ นโยบายของรัฐเครือข่ายภายนอกชุมชน

พหุบัน ปณฺ ทิโต ชีเว

5. กรอบการวิเคราะห์งานวิจัย

สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ได้โดยการใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทั้งนี้เพื่อทราบถึงปรากฏการณ์และลักษณะของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นหลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ว่าหลังจากที่มีการเลือกผู้ใหญ่บ้านแล้วจะมีความขัดแย้งเกิดขึ้นในพื้นที่หรือไม่ ถ้ามีความขัดแย้งเกิดขึ้นแล้วจะเป็นความขัดแย้งประเภทใด และมีสาเหตุมาจากอะไร โดยใช้แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความขัดแย้งเป็นกรอบการวิจัย และได้ศึกษากระบวนการสร้างการปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน รวมไปถึงแนวทางในการพัฒนาการสร้างการปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน เพื่อเป็นวิธีการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น โดยใช้แนวคิดในการสร้างการปรองดองสมานฉันท์ ได้แก่ (1) การเยียวยาทางจิตใจ (Healing) ประกอบด้วย การทำความเข้าใจในบริบทของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (Understanding Context) การใช้ทรัพยากรท้องถิ่น (Use Local Resources) การเยียวยาควบคู่กับการสร้างสิ่งใหม่ (Link Healing with Wider Reconstruction Efforts) (2) การสานเสวนา ประกอบด้วย การเล่าความจริง (Truth-telling) (3) การจัดการกับอารมณ์และความรู้สึกของคน ประกอบด้วย การใช้ศาสนาและความเชื่อเป็นเครื่องมือ (ศูนย์ปรองดองสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูป กรมการปกครอง, 2559 : 28) ซึ่งกรอบการวิเคราะห์ปรากฏดังภาพข้างล่างนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบการวิเคราะห์งานวิจัย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยหรือกระบวนการวิจัยวิจัย (Methodology) โดยการใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) รวมทั้งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อทราบถึงปรากฏการณ์และลักษณะของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นหลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน กระบวนการสร้างการปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน รวมไปถึงแนวทางการพัฒนาการสร้างความปลอดภัยสมานฉันท์หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน โดยมีวิธีการดำเนินการ ประกอบด้วย ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูล
 2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
 4. การวิเคราะห์ข้อมูล
- ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

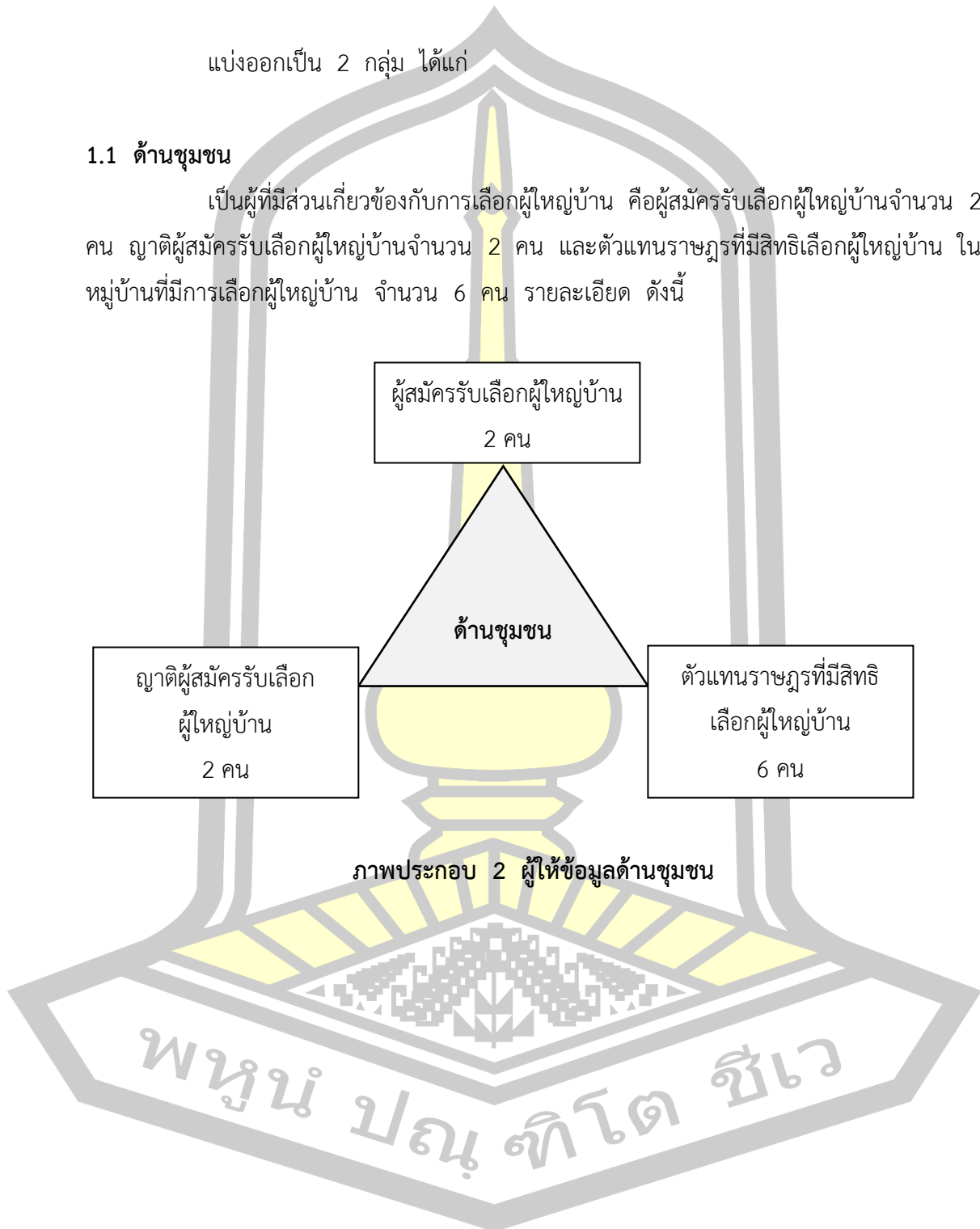
พหุ ประเด็น พิโต ชีวะ

1. ผู้ให้ข้อมูล

แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

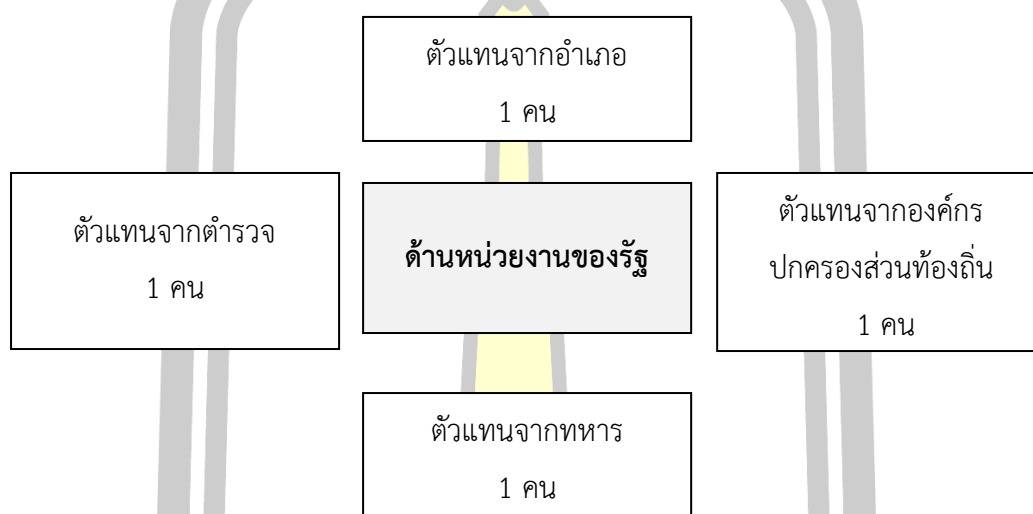
1.1 ด้านชุมชน

เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเลือกผู้ใหญ่บ้าน คือผู้สมัครรับเลือกผู้ใหญ่บ้านจำนวน 2 คน ญาติผู้สมัครรับเลือกผู้ใหญ่บ้านจำนวน 2 คน และตัวแทนราษฎรที่มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน ในหมู่บ้านที่มีการเลือกผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 6 คน รายละเอียด ดังนี้

1.2 ด้านหน่วยงานของรัฐ

เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ในพื้นที่ คือ ตัวแทนจากอำเภอ จำนวน 1 คน ตัวแทนจากตำรวจในพื้นที่ จำนวน 1 คน ตัวแทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ จำนวน 1 คน และตัวแทนจากหน่วยงานทหารในพื้นที่จำนวน 1 คน รายละเอียด ดังนี้

ภาพประกอบ 3 ผู้ให้ข้อมูลด้านหน่วยงานของรัฐ

ทั้งนี้ จะได้จำนวนผู้ให้ข้อมูลต่อหนึ่งพื้นที่ศึกษาทั้งสิ้น 14 คน ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งพื้นที่ศึกษาออกเป็น 3 พื้นที่ (เขตในเมือง/เขตเทศบาลตำบล/เขต อบต.) ดังนั้น จึงได้ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 42 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่ **แบบสัมภาษณ์** ชุดแนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกที่ประกอบด้วยประเด็นคำถามอย่างย่อสำหรับให้ผู้ศึกษาไปใช้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยประเด็นคำถามดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 : ข้อมูลสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 : ข้อมูลเกี่ยวกับปรากฏการณ์การเกิดขึ้นของความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านพื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 3 : ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการสร้างการปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 4 : ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการสร้างการปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านพื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการ ดังนี้

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสัมภาษณ์

1) สร้างและพัฒนาแบบสัมภาษณ์เสนอผ่านอาจารย์ที่ปรึกษา เมื่อได้แบบสอบถามที่เหมาะสมครอบคลุมกรอบแนวคิดในการวิจัยแล้ว ดำเนินการจัดทำแบบสัมภาษณ์ตามจำนวนกลุ่มผู้ตอบแบบสัมภาษณ์พร้อมตรวจสอบเอกสาร

2) ยื่นขอหนังสือราชการจากวิทยาลัยการเมืองการปกครองมหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยแนบพร้อมกับแบบสอบถามส่งไปยังกลุ่มผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสัมภาษณ์

3) ดำเนินการลงพื้นที่เพื่อทำการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

4) ตรวจสอบความสมบูรณ์ความครบถ้วนของเนื้อหาของข้อมูลในแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับการตอบแบบสัมภาษณ์

5) นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับและมีความสมบูรณ์ไปวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากบทสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ทำการสรุปประเด็นทั้งหมดเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพหลังจากที่ได้ทำการรวบรวมข้อมูลทั้งจากข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิแล้วจะนำมาประมวลผลและทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสรุปผลการศึกษาเพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยชิ้นนี้โดยข้อมูลที่ได้จะถูกวิเคราะห์แบบมีโครงสร้างโดยการพรรณนาพร้อมทั้งยกเหตุผลประกอบจากข้อมูลที่ค้นคว้าได้จากการวิเคราะห์และการคำนึงถึงความสอดคล้องของคำถามกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยจะนำเสนอข้อมูลที่ได้ในลำดับถัดไป

บทที่ 4

ปรากฏการณ์ความขัดแย้งและการสร้างความปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกตั้ง กรณีศึกษา การเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

การศึกษาวิจัย เรื่องการสร้างความปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกตั้ง กรณีศึกษา การเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ ข้อมูลออกเป็นประเด็น ในรูปแบบของการบรรยายนำเสนอเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพในรายละเอียด ดังนี้

1. ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์
2. ปรากฏการณ์การเกิดขึ้นของความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์
3. กระบวนการสร้างการปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์
4. แนวทางในการพัฒนาการสร้างความปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

โดยผู้วิจัยได้ยึดวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยได้นำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลทางเอกสารจากแหล่งอื่นๆ ได้ข้อมูลมาประกอบในการตั้งประเด็นคำถามจากการทบทวนแนวคิดทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสำรวจข้อมูลภายในพื้นที่ในการกำหนดประเด็นการสัมภาษณ์

พูน ปณ ทิโต ชีเว

1. ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

การศึกษาวิจัย เรื่อง การสร้างความปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกตั้ง กรณีศึกษา การเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ครั้งนี้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลจำนวน 42 คน รายละเอียด ดังนี้

1) เพศ

เพศชาย จำนวน 20 คน

เพศหญิง จำนวน 22 คน

2) อายุ

อายุ 18 ปี-30 ปี จำนวน 3 คน

อายุ 31 ปี-40 ปี จำนวน 3 คน

อายุ 41 ปี-50 ปี จำนวน 18 คน

อายุ 51 ปี-60 ปี จำนวน 11 คน

อายุเกิน 60 ปี ขึ้นไป จำนวน 7 คน

3) อาชีพ

รับราชการ จำนวน 12 คน

เจ้าหน้าที่ของรัฐ (ผู้ใหญ่บ้าน) จำนวน 3 คน

เกษตรกร จำนวน 14 คน

ค้าขาย จำนวน 6 คน

รับจ้างทั่วไป จำนวน 6 คน

อื่นๆ จำนวน 1 คน

4) ระดับการศึกษา

ระดับประถมศึกษา จำนวน 21 คน

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 6 คน

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 2 คน

ระดับปริญญาตรี จำนวน 9 คน

ระดับปริญญาโท จำนวน 4 คน

2. ปรากฏการณ์การเกิดขึ้นของความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

การศึกษาวิจัย เรื่อง การสร้างความปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกตั้ง กรณีศึกษา การเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ครั้งนี้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับ ปรากฏการณ์การเกิดขึ้นของความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์รายละเอียด ดังนี้

2.1 การเคยพบเห็นปรากฏการณ์การเกิดขึ้นของความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561

จากการสัมภาษณ์ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ พบว่าส่วนใหญ่เคยพบเห็นปรากฏการณ์การเกิดขึ้นของความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในห้วง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 จำนวน 36 คน จากผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ทั้งสิ้น 42 คน ตามตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลที่ว่า

“กระผมเคยพบเห็นการเกิดขึ้นของปรากฏการณ์ความขัดแย้ง เกี่ยวกับการเลือกผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในช่วงเวลาดังกล่าว ซึ่งเคยเห็นความวุ่นวายในพื้นที่ แต่ว่าเป็นพื้นที่ตำบลอื่นของอำเภอสตึกของเรา เป็นความขัดแย้งในลักษณะของการไม่ให้ความร่วมมือร่วมใจกัน คอยขัดขวาง หรือร้องเรียนการทำงานกัน ซึ่งคิดว่าน่าจะเป็นผลมาจากการเลือกผู้ใหญ่บ้าน”

(ตัวแทนจากองค์การบริหารส่วนตำบลนิคม, สัมภาษณ์ 3 กุมภาพันธ์ 2562.)

ซึ่งสอดคล้องกับตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลรายอื่นๆ ที่ว่า

“เคยได้พบเกี่ยวกับเหตุการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการเลือกผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอสตึกของเรา และได้ฟังชาวบ้านเล่าให้ฟังเกี่ยวกับเหตุการณ์ความขัดแย้งหลังจากที่มีการเลือกผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับเหตุการณ์ที่พบเห็นว่า เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหลังจากการเลือกผู้ใหญ่บ้านในวันนั้น ที่ญาติของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านฝ่ายที่ไม่ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ได้มีการตีมีสุรามินเมาแล้วก็ไปทะเลาะวิวาทกับผู้สมัครฝ่ายที่ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน โดยมีการพูดกล่าวหากันว่า

ขณะเลือกตั้งเพราะมีการซื้อเสียง ทำให้อีกฝ่ายเกิดความไม่พอใจ มีการจะขกต่อยกัน ผมได้รับแจ้งเหตุจึงได้เข้าไปประงันเหตุความวุ่นวายดังกล่าว”

(ตัวแทนเจ้าหน้าที่ตำรวจจาก สภ.สตึก, สัมภาษณ์ 4 กุมภาพันธ์ 2562.)

“ส่วนตัวของดิฉันเอง เป็นปลัดอำเภอที่รับผิดชอบงานเกี่ยวกับการเลือกผู้ใหญ่บ้านโดยตรง มีโอกาสได้เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกผู้ใหญ่บ้านหลายครั้ง ทราบดีว่าทุกๆ การแข่งขันนั้นย่อมที่จะมีผู้แพ้ผู้ชนะ เป็นเรื่องธรรมดาที่ผู้ชนะจะดีใจและผู้แพ้จะต้องเสียใจและเสียใจ ดังนั้นในการแข่งขันก็เกิดการชิงดีชิงเด่นกันตามมา ผู้สมัครบางคนเล่นตามกติกา แต่ผู้สมัครบางคนไม่เล่นตามกติกาที่วางไว้ บางครั้งเมื่อผู้สมัครที่เล่นตามกติกาแพ้การเลือกตั้ง จึงเกิดความไม่พอใจเกิดขึ้น เขาจึงหาวิธีคอยสกัดการทำงานของผู้ใหญ่บ้านคนที่ไม่ทำตามกติกา เช่น การให้ทีมงานของเขาคอยดูพฤติกรรมของผู้ใหญ่บ้านเพื่อคอยจับผิด การร้องเรียนการทำงานที่เข้าข่ายจะเกิดความไม่โปร่งใส เป็นต้น ดังนั้นเมื่อมีเหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้น มันจึงเกิดความระแวงใจและหวาดระแวงกันทั้งสองฝ่าย และนำไปสู่ความขัดแย้งในที่สุด”

(ตัวแทนเจ้าหน้าที่ของรัฐจากที่ว่าการอำเภอสตึก, สัมภาษณ์ 4 กุมภาพันธ์ 2562.)

“เคยเห็นความขัดแย้งในหมู่บ้านของกระผมเอง หลังจากที่กระผมได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านแล้ว อีกฝ่ายที่เคยลงสมัครเป็นผู้ใหญ่บ้านเพื่อแข่งขันกัน หลังจากนั้นพวกเขาและญาติๆ ก็ไม่ค่อยให้ความสนใจกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้านการขอความร่วมมือในการทำกิจกรรมของหมู่บ้านไม่ได้รับความร่วมมือ ซึ่งผมมองว่าจะเกิดเป็นปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาหมู่บ้านของเรา”

(ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 13 ตำบลสะแก, สัมภาษณ์ 2 กุมภาพันธ์ 2562.)

“เคยพบเห็นการไม่ให้ความร่วมมือของคนในหมู่บ้าน ในการทำงานต่างๆ หรือกิจกรรมต่างๆ ของหมู่บ้านเวลาผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมประจำเดือนของหมู่บ้าน ก็มักจะมีชาวบ้านหน้าเดิมๆ ที่เข้าร่วมประชุมประชาคม ส่วนใหญ่ก็เป็นญาติๆ และคนรู้จักของผู้ใหญ่บ้าน ส่วนญาติๆ ของผู้สมัครอีกฝ่ายไม่เคยเข้าร่วมประชุมเลยสักครั้งตั้งแต่มีการเลือกผู้ใหญ่บ้านครั้งที่ผ่านมา”

(ตัวแทนชาวบ้าน หมู่ที่ 13 ตำบลสะแก, สัมภาษณ์ 2 กุมภาพันธ์ 2562.)

แต่อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ พบว่ายังมีผู้ให้การตอบสัมภาษณ์เป็นบางส่วน จำนวน 6 คน จากผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ทั้งสิ้น 42 คน ซึ่งถือว่าเป็นเสียงส่วนน้อยของผู้ให้การตอบสัมภาษณ์จากผู้ให้การสัมภาษณ์ทั้งหมด บอกว่าไม่เคยพบเห็น

ปรากฏการณ์การเกิดขึ้นของความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 ตามตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลที่ว่า

“กระผมไม่เคยพบเห็นความขัดแย้งในพื้นที่เลย โดยเฉพาะความขัดแย้งที่มีสาเหตุมาจากการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่ของกระผมไม่ปรากฏความขัดแย้ง หรือมีการทะเลาะวิวาทกันจากสาเหตุของการเลือกผู้ใหญ่บ้าน การเลือกผู้ใหญ่บ้านเสร็จแล้วทุกอย่างคือจบ ต่างคนต่างก็ทำหน้าที่กันต่อไป คนที่ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านก็ต้องทำหน้าที่ผู้ใหญ่บ้านต่อไป ส่วนคนที่ไม่ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านก็ต้องทำมาหากินกันต่อไป ทุกคนเคารพกติกาเพราะอย่าลืมว่าก่อนที่จะเราจะตัดสินใจสมัครลงแข่งขันเราต้องยอมรับผลการแข่งขันให้ได้ ก็เหมือนกับการแข่งขันกีฬา ก็มีแพ้มีชนะด้วยกัน”

(ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 7 ตำบลนิคม, สัมภาษณ์ 3 กุมภาพันธ์ 2562.)

ซึ่งสอดคล้องกับตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลรายอื่นๆ ที่ว่า

“เมื่อปีที่ผ่านมา หลังจากที่มีการเลือกผู้ใหญ่บ้านแล้ว ยังไม่เคยพบเห็นความขัดแย้งในหมู่บ้านอาจเป็นเพราะผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านทุกคนเคารพกติกา และอาจเป็นเพราะหมู่บ้านของเราเป็นญาติพี่น้องกันทั้งหมู่บ้าน เลยไม่มีการทะเลาะและแตกความสามัคคีกัน ทุกคนทุกฝ่ายสามารถทำงานร่วมกันได้ดี”

(ตัวแทนชาวบ้าน หมู่ที่ 6 ตำบลชุมแสง, สัมภาษณ์ 3 กุมภาพันธ์ 2562.)

ดังนั้น จากการให้การสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ในประเด็นการเคยพบเห็นปรากฏการณ์การเกิดขึ้นของความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 นั้น จะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เคยพบเห็นการเกิดขึ้นของความขัดแย้งในพื้นที่ ในลักษณะของการไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ของหมู่บ้าน การคอยจ้องจับผิดและร้องเรียนการทำงานของผู้ใหญ่บ้าน รวมไปถึงการใช้ความรุนแรงในการทะเลาะวิวาท แต่อย่างไรก็ตามก็ยังมีกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสัมภาษณ์บางส่วนได้ให้ข้อมูลว่าไม่เคยพบเห็นปรากฏการณ์การเกิดขึ้นของความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านแต่อย่างใด ซึ่งอาจเป็นเพราะในหมู่บ้านนั้นเป็นหมู่บ้านระบบเครือญาติทั้งหมู่บ้าน หรือมีการใช้วิธีให้ฝ่ายตรงข้ามเข้ามาร่วมในการทำงาน ในประเด็นนี้ผู้วิจัยจะได้นำไปศึกษาถึงแนวทางในการดำเนินการเพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งในพื้นที่หลังจากที่มีการเลือกผู้ใหญ่บ้านแล้ว ซึ่งจะได้อธิบายในลำดับต่อไป

2.2 ลักษณะของความขัดแย้งที่เกิดขึ้น และผลกระทบของความขัดแย้งจากการเลือกผู้ใหญ่บ้าน

จากการสัมภาษณ์ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ลักษณะของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 นั้น สามารถแบ่งลักษณะของความขัดแย้งได้ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่แสดงให้เห็นว่าเป็นความขัดแย้งระหว่างผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านด้วยกันเอง กลุ่มที่แสดงให้เห็นว่าเป็นความขัดแย้งระหว่างญาติของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านกับตัวผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านอีกฝ่ายและกลุ่มที่แสดงให้เห็นว่าเป็นความขัดแย้งระหว่างญาติๆ หรือกลุ่มพรรคพวกของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านด้วยกันเองซึ่งมีรายละเอียดและตัวอย่างการสัมภาษณ์ดังนี้

กลุ่มที่ 1 : เป็นความขัดแย้งระหว่างผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านด้วยกันเอง ส่วนใหญ่แล้ว เป็นความขัดแย้งที่ผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านฝ่ายที่ไม่ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน จะไม่ให้ความร่วมมือกับผู้ใหญ่บ้าน ในการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ของหมู่บ้าน การคอยจ้องจับผิดและร้องเรียนการทำงานของผู้ใหญ่บ้าน ตามตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลที่ว่า

“เคยพบเห็นการไม่ให้ความร่วมมือในการทำงานระหว่างผู้ที่เคยสมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน กับตัวผู้ใหญ่บ้านเอง สังเกตเห็นหลายครั้งที่ผู้ใหญ่บ้านขอความร่วมมือในการทำโครงการๆ การประชุมประชาคมต่างๆ อดีตผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านคนนั้นก็เลยไม่ค่อยเห็นด้วยกับการทำงานของผู้ใหญ่บ้าน”

(ตัวแทนชาวบ้าน หมู่ที่ 13 ตำบลสะแก, สัมภาษณ์ 2 กุมภาพันธ์ 2562.)

ซึ่งสอดคล้องกับตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลอีกรายที่ว่า

“ผู้ใหญ่บ้านเคยปรึกษากับดิฉันในกรณีที่ผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านฝั่งตรงข้าม ไม่ค่อยเห็นด้วยกับการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในหมู่บ้าน จึงได้ลงไปสอบถามชาวบ้านในพื้นที่และได้พบเห็นว่าผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านฝั่งตรงข้าม เขาไม่ให้ความร่วมมือกับผู้ใหญ่บ้านจริงๆ มีบางประเด็นที่เคยร้องเรียนเพื่อให้ตรวจสอบการทำงานของผู้ใหญ่บ้าน แต่เมื่อได้ทำการตรวจสอบแล้วก็ไม่มีประเด็นตามที่เขากล่าวหา และไม่ใช่ประเด็นที่จะเอาผิดผู้ใหญ่บ้านได้”

(ตัวแทนเจ้าหน้าที่ของรัฐจากที่ว่าการอำเภอสตึก, สัมภาษณ์ 4 กุมภาพันธ์ 2562.)

กลุ่มที่ 2 : เป็นความขัดแย้งระหว่างญาติของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านกับตัวผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านอีกฝ่าย ส่วนใหญ่เป็นความขัดแย้งที่ญาติของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านฝ่ายที่ไม่ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน จะไม่ให้ความร่วมมือกับผู้สมัครที่ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ อาจมีสาเหตุมาจากการทำตามตัวผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านที่เป็นญาติของตัวเอง เนื่องจากผลของการเลือกผู้ใหญ่บ้านที่เป็นฝ่ายตัวเองไม่ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง ตามตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลที่ว่า

“ส่วนใหญ่เป็นญาติของผู้สมัครที่เคยลงแข่งขันเลือกผู้ใหญ่บ้านกับตัวเอง เพราะเวลาเรียกประชุมประจำเดือน หรือการประชุมเพื่อจัดทำโครงการต่างๆ ในหมู่บ้าน ก็มักไม่ได้ความร่วมมือจากญาติๆ ของผู้สมัครอีกฝ่าย บางครั้งพวกเขาก็ไม่เข้าประชุม แต่พอเราทำโครงการต่างๆ ในหมู่บ้าน กลับบอกไม่เห็นรู้เรื่อง พอเจ้าหน้าที่ของรัฐลงมาสอบถามพวกเขาก็ตอบเจ้าหน้าที่ของรัฐว่าไม่ได้รับการแจ้งประกาศจากผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งตัวกระผมเองได้ประกาศเสียงตามสายทุกๆ วัน”

(ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 13 ตำบลสะแก, สัมภาษณ์ 2 กุมภาพันธ์ 2562.)

ซึ่งสอดคล้องกับตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลที่ว่า

“ปัญหาในหมู่บ้านหลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านที่ผ่านมานั้น ส่วนตัวของดิฉันกับผู้สมัครแต่ละคนรวมถึงผู้ใหญ่บ้านไม่ได้มีปัญหาความขัดแย้งกันแต่อย่างใดเลย แต่เท่าที่ฟังชาวบ้านบางกลุ่มที่เขาพูดคุยกัน เคยได้ยินว่าบางครั้งตัวของผู้ใหญ่บ้านเองไม่ค่อยให้การปฏิบัติกับลูกบ้านอย่างเท่าเทียมกัน ทำให้ชาวบ้านบางกลุ่มในหมู่บ้านเกิดความไม่พอใจ”

(ผู้สมัครผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 13 ตำบลสะแก, สัมภาษณ์ 2 กุมภาพันธ์ 2562.)

“มองว่า ในการเลือกผู้ใหญ่บ้านแต่ละครั้ง ปัญหาความขัดแย้งระหว่างตัวผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านแต่ละคนนั้นแทบไม่เป็นประเด็นปัญหา แต่ที่สำคัญที่เป็นปัญหาคือญาติของผู้สมัครแต่ละคน ยกตัวอย่างกรณีที่ผมพบเห็นและได้รับแจ้งให้เข้าไประงับเหตุก็คือ ญาติของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านฝ่ายที่ไม่ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ได้มีการตีมูลค่ารามีนมาแล้วก็ไปทะเลาะวิวาทกับผู้สมัครฝ่ายที่ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน เกิดความวุ่นวายเกิดขึ้น มีการพูดกล่าวหากันว่าชนะเลือกตั้งเพราะมีเงินซื้อเสียงชาวบ้าน ทำให้อีกฝ่ายเกิดความไม่พอใจ จะมีการชกต่อยกัน ผมได้รับแจ้งเหตุจึงได้เข้าไประงับเหตุความวุ่นวายดังกล่าว”

(ตัวแทนเจ้าหน้าที่ตำรวจจาก สภ.สตึก, สัมภาษณ์ 4 กุมภาพันธ์ 2562.)

กลุ่มที่ 3 : เป็นความขัดแย้งระหว่างญาติๆ หรือกลุ่มพรรคพวกของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านด้วยตนเอง ส่วนใหญ่เป็นความขัดแย้งที่ญาติของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านแต่ละฝ่ายพูดประชดประชันกัน รวมไปถึงการติฉินนินทาว่ากล่าวกัน เกี่ยวกับผลของการเลือกผู้ใหญ่บ้าน และการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ตามตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลที่ว่า

“ลักษณะของความขัดแย้งคือ ฝ่ายญาติๆ ของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านเกิดการทะเลาะวิวาทกัน พูดประชดประชันกัน ส่วนตัวผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านเองนั้น จะไม่ค่อยมีปัญหาความขัดแย้งกัน นอกจากนี้ยังพบว่าญาติของผู้สมัครฝ่ายที่แพ้การเลือกผู้ใหญ่บ้าน มักจะไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการประชุม การประชุมโครงการต่างๆ ของหมู่บ้าน”

(ตัวแทนเจ้าหน้าที่ของรัฐจากที่ว่าการอำเภอสตึก, สัมภาษณ์ 4 กุมภาพันธ์ 2562.)

ซึ่งสอดคล้องกับตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลอีกสองรายที่ว่า

“พบว่าบางพื้นที่ในอำเภอของเรา ส่วนใหญ่เป็นความขัดแย้งระหว่างเครือญาติของผู้สมัครเอง ทีมใครทีมมัน หรือญาติใครญาติมัน ซึ่งเกิดความไม่พอใจกัน บางคนก็มีการพูดกล่าวหา กัน บางคนก็ไม่มองหน้าหรือไถ่ถามกัน หรือไม่ยอมรับผลของการเลือกผู้ใหญ่บ้านเพราะมีการพูดเกี่ยวกับการเลือกผู้ใหญ่บ้านเป็นประจำ ทั้งๆ ที่การเลือกตั้งได้เสร็จสิ้นไปนานแล้ว”

(ตัวแทนจากองค์การบริหารส่วนตำบลนิคม, สัมภาษณ์ 3 กุมภาพันธ์ 2562.)

“มองว่าส่วนตัวผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านแต่ละคนไม่ค่อยมีปัญหาความขัดแย้งกันหรอก มีแต่กลุ่มญาติของผู้สมัครนั้นแหละที่ไม่ยอมจบกัน ชอบพูดนินทากัน และไม่ค่อยมีความสามัคคีในหมู่บ้าน ซึ่งก็ทำให้หมู่บ้านไม่มีการพัฒนาเท่าที่ควร”

(ตัวแทนชาวบ้าน หมู่ที่ 13 ตำบลสะแก, สัมภาษณ์ 2 กุมภาพันธ์ 2562.)

ดังนั้น จากการสัมภาษณ์ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ จะเห็นได้ว่าลักษณะของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 นั้น มีทั้งหมด 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่แสดงให้เห็นว่าเป็นความขัดแย้งระหว่างผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านด้วยตนเอง กลุ่มที่แสดงให้เห็นว่าเป็นความขัดแย้งระหว่างญาติของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านกับตัวผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านอีกฝ่ายและกลุ่มที่แสดงให้เห็นว่าเป็นความขัดแย้งระหว่างญาติๆ หรือกลุ่มพรรคพวกของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านด้วยตนเองซึ่งความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในแต่ละกลุ่มนั้นล้วนมีสาเหตุมาจากการเลือกผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่

สำหรับประเด็นเรื่องผลกระทบของความขัดแย้งจากการเลือกผู้ใหญ่บ้าน จากการสัมภาษณ์ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ส่วนใหญ่บอกว่า หากมีความขัดแย้งเกิดขึ้นแล้วผลกระทบส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในหมู่บ้าน เกิดผลเสียต่อคนในหมู่บ้าน ชาวบ้านเกิดความแตกแยก ไม่มีความสามัคคีกัน การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เมื่อลงไปปฏิบัติงานในหมู่บ้านนั้นเกิดความยากลำบาก การพัฒนาหมู่บ้านจึงสามารถดำเนินการได้ยาก ตามตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลที่ว่า

“มองว่าหากมีความขัดแย้งเกิดขึ้นแล้ว ความขัดแย้งดังกล่าวก็จะทำให้หมู่บ้านของเราพัฒนาได้ยาก บางครั้งที่เจ้าหน้าที่ลงไปปฏิบัติงานก็ลำบาก การประสานงานผ่านผู้ใหญ่บ้านไป ชาวบ้านก็ไม่ค่อยให้ความร่วมมือเท่าที่ควร ดิฉันจึงมองว่าเกิดผลกระทบในภาพรวมของหมู่บ้าน เคยลงพื้นที่เพื่อทำการทำแผนประชาคมหมู่บ้าน ก็สังเกตเห็นการเข้าร่วมประชุมประชาคมมีแต่ทีมงานผู้ใหญ่บ้านเข้าร่วมประชุมทั้งนั้น พอสอบถามผู้ใหญ่บ้านก็ได้รับคำตอบว่าส่วนมากจะไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านโดยเฉพาะทีมงานของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านฝ่ายตรงข้ามกับตัวเอง”

(ตัวแทนจากเทศบาลตำบลสะแก, สัมภาษณ์ 4 กุมภาพันธ์ 2562.)

ซึ่งสอดคล้องกับตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลอีกสองรายที่ว่า

“ถ้ามีความขัดแย้งเกิดขึ้นก็อาจจะทำให้ชาวบ้านแตกความสามัคคีกัน การทำงานต่างๆ ในหมู่บ้านก็จะไม่ค่อยประสบความสำเร็จผมมองว่าทุกๆ หมู่บ้านมีปัญหาเหมือนกัน ประเด็นสำคัญอยู่ที่ว่าผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการหมู่บ้านจะมีวิธีการอย่างไรที่จะให้ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นลดลง และหายไปจากหมู่บ้าน ซึ่งแต่ละหมู่บ้านก็มีวิธีการที่แตกต่างกันไป”

(ตัวแทนจากทหาร, สัมภาษณ์ 4 กุมภาพันธ์ 2562.)

“ความขัดแย้งดังกล่าวจะทำให้กิจกรรมและงานโครงการต่างๆ ที่ดำเนินการในหมู่บ้านไม่ประสบความสำเร็จ เกิดความล่าช้าเคยเข้าไปทำการประเมินผลการปฏิบัติงานประจำปีของผู้ใหญ่บ้าน ในเอกสารการประเมินเห็นได้ชัดเจน สำหรับหมู่บ้านใดที่มีความขัดแย้งกัน โดยเฉพาะเกี่ยวกับการดำเนินงานของผู้ใหญ่บ้าน ช่องในการลงคะแนนไม่เห็นด้วยก็จะถูกใส่คะแนนเป็นจำนวนมากจนบางครั้งผิดจากความเป็นจริงไป ทำให้เราต้องเก็บข้อมูลใหม่อีกรอบเพื่อความถูกต้องของข้อมูล ซึ่งก็ทำให้เกิดความล่าช้าของการทำงาน”

(ตัวแทนเจ้าหน้าที่ของรัฐจากที่ว่าการอำเภอสตึก, สัมภาษณ์ 4 กุมภาพันธ์ 2562.)

2.3 สาเหตุของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการเลือกผู้ใหญ่บ้าน

จากการสัมภาษณ์ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ พบว่าสาเหตุของความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 สามารถแบ่งสาเหตุของความขัดแย้งได้ 3 ลักษณะ คือ มีสาเหตุมาจากเรื่องส่วนตัว มีสาเหตุมาจากเรื่องการทำงาน และมีสาเหตุมาจากการแย่งชิงตำแหน่ง ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1) สาเหตุมาจากเรื่องส่วนตัว คือ การมีสาเหตุมาจากการที่มีทัศนคติไม่ตรงกัน การที่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน การที่มีบุคลิกภาพที่ขัดแย้งกัน รวมไปถึงการยึดติดกับเรื่องเกียรติยศศักดิ์ศรี ซึ่งเป็นเหตุผลส่วนตัวของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านแต่ละฝ่าย ตามตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลที่ว่า

“มองว่ามีสาเหตุมาจากการที่ผู้สมัครเลือกผู้ใหญ่บ้านแต่ละคนมีทัศนคติที่แตกต่างกันออกไป แต่ละคนมีความคิดไม่เหมือนกัน ผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านบางคนต้องการพัฒนาที่วัด ผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านบางคนต้องการพัฒนาถนนในหมู่บ้าน ความคิดแตกต่างกันออกไป รวมไปถึงการที่ผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านแต่ละคนมีความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกต่างกันไป บางคนชอบพรรคการเมืองหนึ่ง แต่อีกบางคนชอบอีกพรรคการเมืองหนึ่ง จึงทำให้เวลาที่จะร่วมกันทำงานนั้นเกิดความยากลำบาก ถ้าความคิดเห็นไม่ตรงกันแล้วก็ยากที่จะเข้าใจกัน”

(ญาติของผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 13 ตำบลสะแก, สัมภาษณ์ 2 กุมภาพันธ์ 2562.)

ซึ่งสอดคล้องกับตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลอีกสองรายที่ว่า

“เป็นเรื่องของศักดิ์ศรี โดยเฉพาะในกลุ่มเครือญาติของผู้สมัครเอง ถ้าหมู่บ้านใดมีกลุ่มญาติพี่น้องเดียวกันทั้งหมู่บ้านก็มักจะไม่เกิดความขัดแย้งกัน แต่บางหมู่บ้านมีหลายตระกูล บางตระกูลเป็นตระกูลแข่งขันกันภายในหมู่บ้าน การที่กลุ่มเครือญาติใดเป็นผู้สมัครลงแข่งขันเป็นผู้ใหญ่บ้านแล้วได้รับเลือกให้เป็นผู้ใหญ่บ้าน ก็ย่อมเป็นหน้าเป็นตาของวงศ์ตระกูลนั้น ซึ่งส่วนตัวมองว่าการได้เป็นผู้ใหญ่บ้าน ก็เป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้ตัวผู้สมัครและญาติๆ เป็นที่รู้จักของคนในหมู่บ้านยิ่งขึ้น”

(ตัวแทนจากองค์การบริหารส่วนตำบลชุมแสง, สัมภาษณ์ 4 กุมภาพันธ์ 2562.)

“มีสาเหตุมาจากการเลือกผู้ใหญ่บ้านในครั้งที่ผ่านมา ถ้ามองอีกมุมหนึ่งถือว่าเป็นเรื่องของศักดิ์ศรีระหว่างญาติกลุ่มตระกูล ซึ่งการเลือกผู้ใหญ่บ้านที่ผ่านมาก็ถือว่าเป็นการแข่งขันระหว่างกลุ่มตระกูลในหมู่บ้าน บางตระกูลก็แข่งขันกันตั้งแต่สมาชิก อบต. พอมีการสมัครรับเลือกผู้ใหญ่บ้านก็ยังมาลงแข่งขันกันอีก”

(ญาติของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 13 ตำบลสะแก, สัมภาษณ์ 2 กุมภาพันธ์ 2562.)

2) สาเหตุมาจากเรื่องการทำงาน คือมีสาเหตุมาจากแนวทางในการปฏิบัติงานที่ไม่ตรงกัน การคาดหวังจากผลของการทำงานไม่บรรลุผลตามที่อีกฝ่ายได้คาดหวังหรือมีความต้องการได้รับการถูกเอาเปรียบหรือหาผลประโยชน์จากการทำงานรวมไปถึงการไม่ได้รับความยุติธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ตามตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลที่ว่า

“มองว่าถ้ามีความขัดแย้งเกี่ยวกับการเลือกผู้ใหญ่บ้านเกิดขึ้น น่าจะมีสาเหตุมาจากการที่ผู้ใหญ่บ้านปฏิบัติหน้าที่ต่อชาวบ้านในหมู่บ้านสองมาตรฐาน คือดูแลลูกบ้านไม่ทั่วถึงและไม่ยุติธรรม บางครั้งอาจจะดูแลเฉพาะพวกพ้องของตนเองเป็นการพิเศษ เช่น มีการทำโครงการถนนคอนกรีต อาจจะทำโครงการดังกล่าวผ่านเส้นทางหน้าบ้านของญาติพี่น้องของตนเองเพื่อให้ญาติพี่น้องของตนเองได้รับความสะดวกสบาย ในทางกลับกันชาวบ้านคนอื่นเขาก็เกิดความไม่พอใจ ทำให้เขาไม่พอใจผู้ใหญ่บ้าน เวลาที่มีการประชุมประชาคมชาวบ้านเขาจึงไม่ยอมเข้าร่วมประชุมด้วย”

(ผู้สมัครผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 13 ตำบลสะแก, สัมภาษณ์ 2 กุมภาพันธ์ 2562.)

ซึ่งสอดคล้องกับตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลอีกรายที่ว่า

“การดำเนินงานของผู้ใหญ่บ้านอาจเป็นสาเหตุหนึ่งของความขัดแย้งในหมู่บ้านได้ถ้าหากหมู่บ้านใดที่มีผู้ใหญ่บ้านมีการปฏิบัติงานที่ไม่มีความโปร่งใส ตรวจสอบไม่ได้ สุ่มเสี่ยงต่อการทุจริตคอร์รัปชัน ก็ย่อมที่จะนำมาซึ่งความไม่พอใจของชาวบ้าน โดยเฉพาะฝ่ายที่อยู่ฝั่งตรงข้ามกับผู้ใหญ่บ้าน ที่คอยตรวจสอบการทำงานของผู้ใหญ่บ้านคนนั้น พื้นที่ดังกล่าวก็มักจะพบปัญหาการร้องเรียนการทำงานของผู้ใหญ่บ้านตามมา”

(ตัวแทนเจ้าหน้าที่ของรัฐจากที่ว่าการอำเภอสตึก, สัมภาษณ์ 4 กุมภาพันธ์ 2562.)

3) สาเหตุมาจากการแย่งชิงตำแหน่ง คือเป็นผลมาจากการแย่งชิงทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นั้นหมายถึงการแย่งชิงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านของแต่ละหมู่บ้าน ที่มีเพียงตำแหน่งเดียวในหมู่บ้าน รวมไปถึงวาระของการดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านซึ่งปัจจุบัน ผู้ใหญ่บ้านจะต้องอยู่ในวาระ

60 ปี และการเข้ามามีบทบาทและการแทรกแซงของการเมืองท้องถิ่นและระดับประเทศ ตามตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลที่ว่า

“มีสาเหตุมาจากการแทรกแซงของการเมืองในระดับท้องถิ่นด้วย เนื่องจากการที่กลุ่มญาติของผู้สมัครอีกฝ่ายเขาเป็นสมาชิก อบต. ซึ่งก็ถือว่าเขาเป็นที่น่าเชื่อถือของชาวบ้านในหมู่บ้านของเรา มีคนเห็นด้วยกับนโยบายของเขา บางครั้งการปฏิบัติงานในฐานะผู้ใหญ่บ้านที่เราทำมันไปกระทบเขา เวลาเขาไปพูดกับคนอื่นก็ให้ทำให้คนอื่นเชื่อเขา เพราะเขาเป็นนักการเมืองมีตำแหน่งมีหน้ามีตาในหมู่บ้านของเรา ซึ่งผมมองว่ามีผลด้วยนะครับ”

(ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 13 ตำบลสะแก, สัมภาษณ์ 2 กุมภาพันธ์ 2562.)

ซึ่งสอดคล้องกับตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลรายอื่นๆ ที่ว่า

“วาระในการดำรงตำแหน่งของผู้ใหญ่บ้านในปัจจุบันมีผลทำให้เกิดความขัดแย้งได้ เพราะคิดว่าวาระของผู้ใหญ่บ้านที่อยู่จนครบ 60 ปี มันเป็นระยะเวลาที่ไม่เหมาะสมเพราะเป็นเวลานานเกินไป ทำให้ผู้สมัครที่ได้เป็นผู้ใหญ่บ้านได้ประโยชน์จากตรงนี้ ถ้าได้ผู้ใหญ่บ้านที่เป็นคนดีก็ดีไป แต่ถ้าได้ผู้ใหญ่บ้านที่เป็นคนไม่ดี ก็เป็นการยุ่งยากที่ชาวบ้านจะเอาผู้ใหญ่บ้านคนนั้นออกจากตำแหน่งได้ พอมีปัญหาหนักก็ทำให้ปัญหายืดยาวกลายเป็นความขัดแย้งได้”

(ตัวแทนเจ้าหน้าที่ตำรวจจาก สภ.ชุมแสง, สัมภาษณ์ 4 กุมภาพันธ์ 2562.)

“ส่วนตัวของดิฉันเอง เป็นปลัดอำเภอที่รับผิดชอบงานเกี่ยวกับการเลือกผู้ใหญ่บ้านโดยตรง มีโอกาสได้เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกผู้ใหญ่บ้านหลายครั้ง ทราบดีว่าทุกๆ การแข่งขันนั้นย่อมจะมีผู้แพ้ผู้ชนะ เป็นเรื่องธรรมดาที่ผู้ชนะจะดีใจและผู้แพ้จะต้องเสียใจและเสียใจ ดังนั้นในการแข่งขันก็เกิดการชิงดีชิงเด่นกันตามมา ผู้สมัครบางคนเล่นตามกติกา แต่ผู้สมัครบางคนไม่เล่นตามกติกาที่วางไว้ บางครั้งเมื่อผู้สมัครที่เล่นตามกติกาแพ้การเลือกตั้ง จึงเกิดความไม่พอใจเกิดขึ้น เขาจึงหาวิธีคอยสกัดการทำงานของผู้ใหญ่บ้านคนที่ไม่ทำตามกติกา เช่น การให้ทีมงานของเขาคอยดูพฤติกรรมของผู้ใหญ่บ้านเพื่อคอยจับผิด การร้องเรียนการทำงานที่เข้าข่ายจะเกิดความไม่โปร่งใส เป็นต้น ดังนั้นเมื่อมีเหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้น มันจึงเกิดความระแวงใจและหวาดระแวงกันทั้งสองฝ่าย และนำไปสู่ความขัดแย้งในที่สุด”

(ตัวแทนเจ้าหน้าที่ของรัฐจากที่ว่าการอำเภอสตึก, สัมภาษณ์ 4 กุมภาพันธ์ 2562.)

ดังนั้น จากการให้การสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ในประเด็น สาเหตุของความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในห้วง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 พบว่ามีสาเหตุของความขัดแย้ง 3 ลักษณะ คือ มีสาเหตุ มาจากเรื่องส่วนตัว ซึ่งมาจากการที่ผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านแต่ละคนที่มีทัศนคติไม่ตรงกัน การที่มีความ คิดเห็นแตกต่างกัน การที่มีบุคลิกภาพที่ขัดแย้งกัน รวมไปถึงการยึดติดกับเรื่องเกียรติยศศักดิ์ศรี ซึ่งเป็นเหตุผลส่วนตัวของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านแต่ละฝ่าย การมีสาเหตุมาจากรื่องการทำงาน ซึ่งเป็นผลมา จากแนวทางในการปฏิบัติงานที่ไม่ตรงกัน การคาดหวังจากผลของการทำงานไม่บรรลุผลตามที่อีก ฝ่ายได้คาดหวังหรือมีความต้องการไว้ การถูกเอารัดเอาเปรียบหรือหาผลประโยชน์จากการทำงาน รวมไปถึงการไม่ได้รับความยุติธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน และสุดท้ายคือการมีสาเหตุมา จากการแย่งชิงตำแหน่งซึ่งเป็นผลมาจากการแย่งชิงทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นั้นหมายถึงการแย่ง ชิงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านของแต่ละหมู่บ้าน ที่มีเพียงตำแหน่งเดียวในหมู่บ้าน รวมไปถึงวาระของการ ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านซึ่งปัจจุบัน ผู้ใหญ่บ้านจะต้องอยู่ในวาระ 60 ปี และการเข้ามามีบทบาท และการแทรกแซงของการเมืองท้องถิ่นและระดับประเทศ

3. กระบวนการสร้างการปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอ สตึก จังหวัดบุรีรัมย์

การศึกษาวิจัย เรื่อง การสร้างความปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกตั้ง กรณีศึกษา การเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 ครั้งนี้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการสร้างการปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือก ผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ซึ่งแบ่งเป็นประเด็นการศึกษาในเรื่องการเคยพบเห็นการ แก้ไขความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 ประเด็นการใช้แนวทางกระบวนการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ใน ห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 และประเด็นผลที่เกิดขึ้นจากการใช้แนวทางกระบวนการ สร้างความปรองดองสมานฉันท์ ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 ซึ่งในแต่ละประเด็นมี รายละเอียด ดังนี้

3.1 การพบเห็นการแก้ไขความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561

จากการสัมภาษณ์ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ พบว่าส่วนใหญ่เคยพบเห็นการแก้ไขความขัดแย้งความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 จำนวน 33 คน จากผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ทั้งสิ้น 42 คน ตามตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลที่ว่า

“พบเห็นการแก้ไขความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านในช่วงเวลาดังกล่าวโดยส่วนใหญ่หน่วยงานทางราชการจะเป็นผู้ดูแลและแก้ไขปัญหา เพื่อไม่ให้คนในหมู่บ้านเกิดความขัดแย้งและการทะเลาะวิวาทกัน สำหรับในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก็จะมีเจ้าหน้าที่ร่วมปฏิบัติหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง มีการอบรมผู้นำหมู่บ้าน ชาวบ้านในพื้นที่ให้มีความรู้เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งและการสร้างความสามัคคีเป็นประจำทุกปี”

(ตัวแทนจากองค์การบริหารส่วนตำบลนิคม, สัมภาษณ์ 3 กุมภาพันธ์ 2562.)

ซึ่งสอดคล้องกับตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลรายอื่นๆ ที่ว่า

“กระผมทราบว่าในแต่ละพื้นที่ หากมีการแข่งขันทางการเมืองเกิดขึ้น สิ่งที่มาคือ การแพ้ชนะ ผู้ชนะก็ดีไป แต่จะทำยังไงที่จะไม่ทำให้ผู้ชนะกับผู้แพ้เกิดการกระทบกระทั่งตามมา ดังนั้นคนในหมู่บ้านจึงมีส่วนช่วยประสานความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นคนในหมู่บ้านมีส่วนช่วยเป็นกาวใจได้เป็นอย่างดี อย่างในกรณีความขัดแย้งระหว่างผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านแต่ละฝ่าย ชาวบ้านในหมู่บ้านต้องมีส่วนร่วมกันในการประสานความร่วมมือ ไม่ใช่ไปแบ่งพรรคแบ่งฝ่ายกัน”

(ตัวแทนเจ้าหน้าที่ตำรวจจาก สภ.ชุมแสง, สัมภาษณ์ 4 กุมภาพันธ์ 2562.)

“การแก้ไขปัญหาในหมู่บ้านหลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านที่ผ่านมานั้นมีหน่วยงานของอำเภอได้เข้ามามีบทบาทในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยเฉพาะช่วงหลังจากที่เลือกผู้ใหญ่บ้านเสร็จ ก็มีปลัดอำเภอที่รับผิดชอบตำบลของเราได้ลงพื้นที่ อธิบายและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างความสามัคคีกัน มีการให้ผู้นำหมู่บ้านร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาที่วัดเพื่อให้จิตใจสงบมากขึ้น”

(ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 13 ตำบลสะแก, สัมภาษณ์ 2 กุมภาพันธ์ 2562.)

แต่อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ พบว่ายังมีผู้ให้การตอบสัมภาษณ์เป็นบางส่วน จำนวน 9 คน จากผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ทั้งสิ้น 42 คน ซึ่งถือว่าเป็นเสียงส่วนน้อยของผู้ให้การตอบสัมภาษณ์จากผู้ให้การสัมภาษณ์ทั้งหมด บอกว่าไม่เคยพบเห็นการแก้ไขความขัดแย้งความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 ตามตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลที่ว่า

“ดิฉัน ไม่เคยพบเห็นการแก้ไขปัญหาในหมู่บ้านหลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านที่ผ่านถ้าหากมีการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง ในหมู่บ้านก็คงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมากกว่านี้แน่นอน จึงอยากใหหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาแก้ไขปัญหในหมู่บ้าน”

(ผู้สมัครผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 13 ตำบลสะแก, สัมภาษณ์ 2 กุมภาพันธ์ 2562.)

ซึ่งสอดคล้องกับตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลอีกรายที่ว่า

“อยากใหทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสร้างความสามัคคี ได้มีการทำโครงการต่างๆ เพื่อเป็นการสร้างความสามัคคีของประชาชน หากทุกคนร่วมมือร่วมใจกัน การทำงานในหมู่บ้านของเราทุกอย่างก็จะประสบความสำเร็จได้ด้วยดี ซึ่งยังไม่เคยเข้ารับการอบรม”

(ตัวแทนชาวบ้าน หมู่ที่ 13 ตำบลสะแก, สัมภาษณ์ 2 กุมภาพันธ์ 2562.)

ดังนั้น จากการให้การสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ในประเด็นเคยพบเห็นการแก้ไขความขัดแย้งความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 นั้น จะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เคยพบเห็นการเกิดขึ้นของความขัดแย้งในพื้นที่ ในลักษณะของการเข้าไปมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและการสร้างความสามัคคี โดยหน่วยงานของรัฐเป็นหน่วยงานหลัก เช่น หน่วยงานจากที่ว่าการอำเภอ หน่วยงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ดี ยังมีกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสัมภาษณ์บางส่วนได้ให้ข้อมูลว่าไม่เคยพบเห็นการแก้ไขความขัดแย้งความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 แต่อย่างไรใด ซึ่งผู้ตอบแบบการสัมภาษณ์กลุ่มนี้มีความต้องการอยากใหหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาแก้ไขความขัดแย้งในหมู่บ้าน

3.2 การใช้แนวทางกระบวนการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561

จากการสัมภาษณ์ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ การใช้แนวทางกระบวนการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 นั้น สามารถแบ่งออกได้ 3 แนวทาง คือ แนวทางการเยียวยาทางจิตใจ ประกอบด้วย การทำความเข้าใจบริบทของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น การใช้ทรัพยากรถิ่น การเยียวยาคู่กับการสร้างสิ่งใหม่ร่วมกัน แนวทางการสานเสวนา ประกอบด้วย การเล่าความจริง และแนวทางการจัดการอารมณ์และความรู้สึกของคน ประกอบด้วย การใช้ศาสนาและความเชื่อเป็นเครื่องมือ ซึ่งแต่ละแนวทางมีรายละเอียด ดังนี้

แนวทางที่ 1 การเยียวยาทางจิตใจ ซึ่งสามารถแบ่งรายละเอียดได้ 3 แนวทาง คือ

(1) **การทำความเข้าใจบริบทของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น** คือ การทำความเข้าใจในบริบทความขัดแย้งที่เกิดขึ้น เป็นกระบวนการแรกที่สำคัญในการกำหนดแผนการเยียวยาผู้เสียหายว่าจะเยียวยาผู้เสียหายได้อย่างไร โดยการกำหนดแผนการเยียวยาผู้เสียหายจะต้องสอดคล้องกับความต้องการของผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายในช่วงที่เกิดเหตุการณ์ความขัดแย้ง และจะต้องสอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมด้วย โดยมีลักษณะที่สำคัญคือ การยอมรับและเข้าใจต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมา ตามตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลที่ว่า

“ผู้ที่ลงสมัครผู้ใหญ่บ้านแต่ละคน ควรทำใจเพื่อเอาไว้สำหรับผลการเลือกตั้งที่จะเกิดขึ้นไม่ควรคาดหวังมาก และหากผลการเลือกตั้งไม่เป็นอย่างที่ตั้งใจไว้ก็จะทำให้เป็นทุกข์ ดังนั้นต้องเข้าใจและยอมรับผลที่เกิดขึ้น”

(ตัวแทนชาวบ้าน หมู่ที่ 13 ตำบลสะแก, สัมภาษณ์ 2 กุมภาพันธ์ 2562.)

ซึ่งสอดคล้องกับตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลอีกรายที่ว่า

“ถ้าหมู่บ้านใดมีผู้สมัครมากกว่าหนึ่งคน ก็ยอมรับอยู่แล้วว่าจะต้องมีคนสมหวังและผิดหวังพร้อมกัน คนที่สมหวังก็ได้เป็นผู้ใหญ่บ้าน คนที่ผิดหวังก็ต้องยอมรับผลการเลือกตั้ง ไม่ควรขัดแย้งกัน”

(ตัวแทนเจ้าหน้าที่ตำรวจจาก สภ.ชุมแสง, สัมภาษณ์ 4 กุมภาพันธ์ 2562.)

(2) การใช้ทรัพยากรถิ่น คือ การให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางเพื่อให้การเยียวยาผู้เสียหายประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น เพราะจะทำให้เกิดการเยียวยาที่สอดคล้องต่อวัฒนธรรมทางสังคมของชุมชนนั้นๆ ตามตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลที่ว่า

“คนในหมู่บ้านควรให้การยอมรับต่อตัวผู้ใหญ่บ้าน เพราะเป็นบุคคลที่เสียงของชาวบ้านส่วนใหญ่ได้เลือกเข้ามาทำหน้าที่ผู้ใหญ่บ้าน โดยเฉพาะญาติๆ ของผู้สมัครอีกฝ่ายจะต้องยอมรับผลและยอมรับผู้ที่ชนะการเลือกผู้ใหญ่บ้านด้วย”

(ตัวแทนชาวบ้าน หมู่ที่ 7 ตำบลนิคม, สัมภาษณ์ 3 กุมภาพันธ์ 2562.)

ซึ่งสอดคล้องกับตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลอีกสองรายที่ว่า

“มองว่าคณะกรรมการหมู่บ้าน หรือ กำนัน จะต้องมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง และสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน ส่งเสริมการทำงานร่วมกันของผู้ที่ได้รับเลือกให้เป็นผู้ใหญ่บ้าน และผู้สมัครแต่ละคน”

(ตัวแทนจากองค์การบริหารส่วนตำบลนิคม, สัมภาษณ์ 3 กุมภาพันธ์ 2562.)

“คนในหมู่บ้านควรเคารพต่อผู้นำในหมู่บ้าน โดยเฉพาะผู้ใหญ่บ้าน และควรลดบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่นในหมู่บ้านลง เพราะบางครั้งพวกเขาเหล่านี้กลายเป็นสาเหตุของความขัดแย้งในหมู่บ้านระหว่างผู้ใหญ่บ้านกับชาวบ้านได้”

(ตัวแทนเจ้าหน้าที่ของรัฐจากที่ว่าการอำเภอสตึก, สัมภาษณ์ 4 กุมภาพันธ์ 2562.)

(3) การเยียวยาคู่กับการสร้างสิ่งใหม่ร่วมกัน คือ กระบวนการหาความจริงพร้อมที่จะสร้างสิ่งใหม่ให้เกิดขึ้น เพื่อเป็นการเยียวยาสภาพของผู้ที่ได้รับผลกระทบให้มีสภาพที่ดีขึ้นจากการได้รับผลกระทบทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ตามตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลที่ว่า

“สำหรับแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งหลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านที่ตัวกระผมในฐานะผู้ที่ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านได้ทำก็คือ การให้โอกาสกับผู้สมัครที่แพ้การเลือกผู้ใหญ่บ้านมีโอกาสมาทำงานร่วมกันกับผม คือเป็นทีมงานเดียวกัน เช่น ให้เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หรือ เป็นตำแหน่งอื่นๆ ที่มีบทบาทในหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้านก็ได้ ปัจจุบันผมก็ให้ลูกสะใภ้ของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านอีกฝ่าย มาทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านของผมเอง”

(ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 7 ตำบลนิคม, สัมภาษณ์ 3 กุมภาพันธ์ 2562.)

ซึ่งสอดคล้องกับตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลอีกรายที่ว่า

“เห็นทีมงานของผู้ใหญ่บ้าน ที่มีการสร้างความสามัคคีกัน มีการนำฝ่ายต่างๆ มาร่วมทำงานด้วย ให้ออกาสผู้ที่ไม่ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านให้มีโอกาสทำงานร่วมกัน เพื่อพัฒนาหมู่บ้านของเรา นับว่าเป็นเรื่องที่ดีที่หมู่บ้านอื่นๆ ในอำเภอของพวกเราที่ควรจะทำตาม”

(ตัวแทนชาวบ้าน หมู่ที่ 7 ตำบลนิคม, สัมภาษณ์ 3 กุมภาพันธ์ 2562.)

แนวทางที่ 2 การสานเสวนา เป็นเงื่อนไขสำคัญสำหรับการนำไปสู่การสร้างความปรองดอง การสานเสวนาที่แท้จริงเกิดขึ้นได้เมื่อคู่กรณีมาร่วมกันสนทนาเพื่อนำไปสู่ข้อตกลง โดยต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงมุมมองความรู้สึกโกรธเกลียดที่มีต่อกัน การสานเสวนาที่แท้จริงถึงจะนำไปสู่การสร้างความปรองดองได้โดยจะต้องมีการวิเคราะห์ความขัดแย้งและปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันเพื่อเข้าใจที่ชัดเจนมากขึ้น ซึ่งสามารถแบ่งรายละเอียดได้ ดังนี้

การเล่าความจริง เป็นพูดคุยอย่างตรงไปตรงมา เป็นการอธิบายเหตุการณ์ที่ได้เผชิญพบเห็น ไม่นำอารมณ์และความรู้สึกส่วนตัวมาร่วม รวมไปถึงการให้เกียรติซึ่งกันและกัน ตามตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลที่ว่า

“ในการแข่งขันการเลือกผู้ใหญ่บ้านนั้น ผู้สมัครเลือกผู้ใหญ่บ้านรวมถึงญาติๆ ของผู้สมัครเอง ควรให้เกียรติซึ่งกันและกัน เคารพกติกา มีน้ำใจนักกีฬาไม่ควรมีการกล่าวหาว่าร้ายให้กัน”

(ญาติของผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 13 ตำบลสะแก, สัมภาษณ์ 2 กุมภาพันธ์ 2562.)

ซึ่งสอดคล้องกับตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลอีกรายที่ว่า

“ผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านแต่ละคนควรให้เกียรติซึ่งกันและกัน ควรพูดคุยกันอย่างตรงไปตรงมา ยอมรับการแสดงความคิดเห็นของคนอื่น”

(ญาติของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 13 ตำบลสะแก, สัมภาษณ์ 2 กุมภาพันธ์ 2562.)

แนวทางที่ 3 การจัดการอารมณ์และความรู้สึกของคน เป็นการเปิดเผยอารมณ์ความรู้สึกของตนเองสามารถที่จะเยียวยาอดีตและความเจ็บปวดในปัจจุบันได้และในแง่มุมมองของมาตุธรรมที่สำคัญมากคือ การเยียวยาความรู้สึกของคนเจ็บปวด ซึ่งสามารถแบ่งรายละเอียดได้ ดังนี้

การใช้ศาสนาและความเชื่อเป็นเครื่องมือ เป็นการวิธีการในการสร้างขวัญและกำลังใจ เพื่อที่จะทำให้เกิดความรักสามัคคี และความร่วมมือร่วมใจรวมไปถึงการใช้ความเชื่อเพื่อเป็นสิ่ง กระตุ้นให้บุคคลนั้นเกิดความเกรงกลัวที่จะกระทำการที่ไม่ดี ตามตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลที่ว่า

“ควรมีพิธีกรรมในการสร้างความปลอดภัยให้เกิดขึ้น เพื่อเป็นการเยียวยา ความรู้สึกของผู้ที่สมัครเป็นผู้ใหญ่บ้านทุกคน เช่น พิธีบายศรีสู่ขวัญ รับขวัญของผู้สมัครทั้งผู้สมัครที่ ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านและผู้สมัครที่ไม่ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน เพื่อที่จะให้เกิดความผูกพันกัน มากขึ้น”

(ตัวแทนชาวบ้าน หมู่ที่ 6 ตำบลชุมแสง, สัมภาษณ์ 3 กุมภาพันธ์ 2562.)

ซึ่งสอดคล้องกับตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลอีกรายที่ว่า

“ควรให้ผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านที่ชนะการเลือกตั้ง ก่อนที่จะเข้ารับตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ควร ให้มีการให้คำมั่นสัญญากับชาวบ้านและมีการสาบานตนต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของหมู่บ้านว่า จะมีการ ปฏิบัติหน้าที่ตลอดระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านอย่างซื่อสัตย์ สุจริต ทำงานอย่าง ตรงไปตรงมา ไม่คดโกงบ้านเมืองเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นของชาวบ้านต่อตัวผู้ใหญ่บ้าน”

(ญาติของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 13 ตำบลสะแก, สัมภาษณ์ 2 กุมภาพันธ์ 2562.)

ดังนั้น จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ในช่วงต้นจะพบว่า การใช้ แนวทางกระบวนการสร้างความปรองดองสามัคคี ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่หลัง การเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 นั้น สามารถแบ่งออกได้ 3 แนวทางหลัก คือ แนวทางการเยียวยาทางจิตใจ ประกอบด้วย แนวทางย่อย คือ (1) การทำความเข้าใจบริบทของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น ผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านแต่ละคนควรมีน้ำใจนักกีฬา รู้แพ้รู้ชนะ รู้ถ้อย ผู้ที่ชนะได้รับเลือกให้เป็นผู้ใหญ่บ้าน ก็ควรที่จะให้ กำลังใจกับฝ่ายที่แพ้ ไม่ควรมีการซ้ำเติมหรือตอกย้ำกับผู้ที่ไม่ได้รับเลือกให้เป็นผู้ใหญ่บ้าน ผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านแต่ละคนควรเข้าใจและยอมรับผลของการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ควรมีการเผื่อใจไว้สำหรับผล การเลือกตั้ง เป็นต้น (2) การใช้ทรัพยากรถิ่น เช่น คนในหมู่บ้านควรให้การยอมรับต่อตัวผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้านหรือกำนัน ควรมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและ สร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน และควรลดบทบาทของนักรการเมืองท้องถิ่นในหมู่บ้านลง เป็นต้น (3) การเยียวยาคู่กับการสร้างสิ่งใหม่ร่วมกัน เช่น การให้โอกาสกับผู้สมัครที่แพ้การเลือกผู้ใหญ่บ้านมีโอกาสมาทำงานร่วมกัน เป็นต้น แนวทางการสานเสวนา ประกอบด้วย การเล่าความ

จริง เช่น ผู้สมัครเลือกผู้ใหญ่บ้านรวมไปถึงญาติๆ ของผู้สมัครเอง ควรให้เกียรติซึ่งกันและกัน เคารพกติกา มีน้ำใจนักกีฬาไม่ควรมีการกล่าวหาว่าร้ายให้กัน เป็นต้น และ แนวทางการจัดการ อารมณ์และความรู้สึกของคน ประกอบด้วย การใช้ศาสนาและความเชื่อเป็นเครื่องมือเช่น มี พิธีกรรมในการสร้างความปรองดองสามัคคีให้เกิดขึ้น พิธีบายศรีสู่ขวัญ และควรให้ผู้ใหญ่บ้านมีการ ให้คำมั่นสัญญากับชาวบ้านและมีการสาบานตนต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของหมู่บ้านก่อนเข้าดำรงตำแหน่ง เป็นต้น

3.3 ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้แนวทางกระบวนการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ในการแก้ไข ปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในห้วง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561

จากการสัมภาษณ์ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้แนวทางกระบวนการ สร้างความปรองดองสมานฉันท์ ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 นั้น สามารถแบ่ง ผลลัพธ์ออกได้ 2 กลุ่ม คือ (1) กลุ่มที่เชื่อว่าสามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่หลังการ เลือกผู้ใหญ่บ้านได้ และ (2) กลุ่มที่ไม่เชื่อว่าสามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่หลังการ เลือกผู้ใหญ่บ้านได้ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1) กลุ่มที่เชื่อว่าสามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ได้ เป็นกลุ่มส่วนใหญ่ของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งเชื่อว่ามีการใช้แนวทางกระบวนการสร้างความ ปรองดองสมานฉันท์ ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอ สตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 นั้นจะสามารถเกิดผลดีและ สามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้ จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์ สามารถ แบ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นได้ 3 ลักษณะ คือ

(1) ผลกระทบที่เกิดขึ้นระหว่างตัวผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านแต่ละคน กล่าวคือ มีการ ใช้แนวทางกระบวนการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่หลัง การเลือกผู้ใหญ่บ้านแล้ว ตัวผู้สมัครแต่ละคนจะเข้าใจบริบทของการแข่งขันและยอมรับผลของการ แข่งขันได้มากขึ้น ผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านแต่ละคนจะเข้าใจกติกาของการแข่งขัน มีน้ำใจนักกีฬา รู้แพ้รู้ ชนะ รู้ภัย รวมไปถึงการที่สามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันได้อย่างเปิดเผยและ จริงใจต่อกัน ตามตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลที่ว่า

“ถ้ามีการใช้แนวทางการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านอำเภอสตึกของเราแล้ว ผู้สมัครแต่ละคนจะไม่มีใครมีความขัดแย้งกัน เพราะจะทำให้แต่ละคนยอมรับผลของการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ต่างคนต่างจะให้ความร่วมมือกันในการทำงานเพื่อพัฒนาหมู่บ้านของเราได้”

(ตัวแทนชาวบ้าน หมู่ที่ 6 ตำบลชุมแสง, สัมภาษณ์ 3 กุมภาพันธ์ 2562.)

ซึ่งสอดคล้องกับตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลอีกรายที่ว่า

“หากหน่วยงานของรัฐสามารถสร้างความสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นในการเลือกตั้งได้เป็นรูปธรรมการเลือกตั้งในทุกๆ ระดับไม่ว่าจะเป็นระดับชาติ ระดับท้องถิ่น หรือระดับหมู่บ้าน แม้กระทั่งการเลือกผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอของเรา ก็จะไม่มีความขัดแย้งกัน ทุกคนยอมรับกติกา รู้ว่าหากตัวเองแพ้ควรที่จะยอมรับผลและให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านต่อไปและทำให้ผู้สมัครแต่ละคนสามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันได้อย่างเปิดเผยและจริงจังต่อกัน”

(ตัวแทนเจ้าหน้าที่ของรัฐจากที่ว่าการอำเภอสตึก, สัมภาษณ์ 4 กุมภาพันธ์ 2562.)

(2) ผลกระทบที่เกิดขึ้นระหว่างตัวผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านกับญาติของผู้สมัคร กล่าวคือ มีการใช้แนวทางกระบวนการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านแล้ว ตัวผู้ใหญ่บ้านกับญาติผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านที่แพ้การแข่งขัน จะเข้าใจบริบทของการแข่งขันและสามารถทำงานร่วมกันได้ ตามตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลที่ว่า

“การใช้แนวทางในการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ หลังจากการเลือกผู้ใหญ่บ้านวิธีหนึ่งที่น่าจะได้ผลมากที่สุดคือ การให้ญาติๆ ของฝ่ายผู้สมัครที่ไม่ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านให้มีโอกาสทำงานร่วมกับทีมของผู้ใหญ่บ้าน เช่น การให้มาทำงานเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หรือ การให้อยู่ในทีมของคณะกรรมการหมู่บ้าน เปิดโอกาสให้สามารถทำงานและบริหารงานร่วมกันกับทีมผู้ใหญ่บ้านได้ ซึ่งจะเป็นการที่ลดความตึงเครียดและความขัดแย้งระหว่างผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านได้”

(ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 7 ตำบลนิคม, สัมภาษณ์ 3 กุมภาพันธ์ 2562.)

ซึ่งสอดคล้องกับตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลอีกรายที่ว่า

“มีการใช้การสร้างความปลอดภัยตามฉันทน์ จะเป็นผลดีต่อทุกคนในหมู่บ้าน โดยเฉพาะเครือญาติของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านแต่ละคนเอง ไม่มีการทะเลาะวิวาทกัน ไม่มีความขัดแย้งกัน เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เช่น ในหมู่บ้านของพวกเรา หลังจากเลือกผู้ใหญ่บ้านเสร็จแล้ว ผู้ใหญ่บ้านได้ให้ญาติๆ รวมไปถึงฝ่ายที่เชียร์ผู้สมัครอีกคน มาร่วมทำงานด้วยเป็นทั้งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้าน ให้โอกาสผู้ที่ไม่ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านให้มีโอกาสทำงานร่วมกัน เพื่อพัฒนาหมู่บ้านของเราต่อไป”

(ตัวแทนชาวบ้าน หมู่ที่ 7 ตำบลนิคม, สัมภาษณ์ 3 กุมภาพันธ์ 2562.)

(3) ผลกระทบที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน/ชุมชน กล่าวคือ มีการใช้แนวทางการระดมการสร้างความปลอดภัยตามฉันทน์ ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านแล้ว กิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน/ชุมชนจะสามารถขับเคลื่อนและบรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานได้ เนื่องจากได้รับความร่วมมือร่วมใจจากคนในหมู่บ้าน/ชุมชน เพราะความขัดแย้งที่เกิดขึ้นถูกกำจัดด้วยความปลอดภัยตามฉันทน์ ตามตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลที่ว่า

“หมู่บ้านของเราจะสามารถทำโครงการหรืองานกิจกรรมต่างๆ ได้ประสบความสำเร็จ ถ้าหากทุกๆ ฝ่ายได้ยึดหลักการใช้แนวทางในการสร้างความปลอดภัยตามฉันทน์มาใช้ โดยเฉพาะหลังจากการเลือกผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของการแตกความสามัคคีภายในหมู่บ้าน เพราะช่วงนั้นคนจะแบ่งฝ่ายเลือกผู้ใหญ่บ้านและพอหลังเลือกตั้งเสร็จหากไม่มีการพูดคุยทำความเข้าใจกันให้ดี ก็ทำให้เกิดความขัดแย้งในหมู่บ้านได้ ดังนั้นแนวทางที่ดีที่สุดคือ การหันหน้าเข้ามาพูดคุย เปิดอกคุยกัน การใช้แนวทางปลอดภัยตามฉันทน์จึงเป็นวิธีที่จะลดความขัดแย้งลงได้”

(ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 6 ตำบลชุมแสง, สัมภาษณ์ 3 กุมภาพันธ์ 2562.)

ซึ่งสอดคล้องกับตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลอีกรายที่ว่า

“หมู่บ้านก็เหมือนประเทศชาติ ยิ่งเป็นหน่วยการปกครองที่เล็ก ถ้าหากประเทศไทยกำหนดแนวทางในการสร้างความปลอดภัยตามฉันทน์ไว้ และนำไปใช้ได้สำเร็จ เชื่อว่าแนวทางดังกล่าวก็สามารถนำมาใช้ในการลดปัญหาความขัดแย้งภายในหมู่บ้านได้เช่นเดียวกัน ซึ่งหากหมู่บ้านสามารถทำได้ตามแนวทาง การทำงานต่างๆ ในหมู่บ้านก็จะสามารถสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เวลาเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปประสานการทำงานก็ได้รับความร่วมมือที่ดี โดยเฉพาะการประชุมประชาคม

ต่างๆ ของหมู่บ้านถ้าหมู่บ้านใดมีความสามัคคีกลมเกลียวกัน เวลาประชุมคนก็จะพร้อมใจกันเห็นพ้องต้องกัน มันก็ง่ายต่อการทำงาน”

(ตัวแทนจากองค์การบริหารส่วนตำบลชุมแสง, สัมภาษณ์ 4 กุมภาพันธ์ 2562.)

2) กลุ่มที่ไม่เชื่อว่าสามารถแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านได้ เป็นกลุ่มส่วนน้อยของผู้ให้การสัมภาษณ์ ซึ่งเชื่อว่ามีการใช้แนวทางกระบวนการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 นั้นก็ยังไม่จะสามารถแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้ ถึงแม้บางพื้นที่เหมือนจะสามารถแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งได้ แต่ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งได้อย่างถาวร เนื่องจากในบางพื้นที่มีเรื่องของปัญหาการเมืองในระดับท้องถิ่นแทรกแซงด้วย ตามตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลที่ว่า

“การแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งในเรื่องของการแย่งชิงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านนั้น เห็นว่าต้องแก้ที่ตัวของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านเอง ถึงจะไม่เกิดความขัดแย้งกันตามมาหลังจากที่เลือกผู้ใหญ่บ้านเสร็จแล้ว ผู้สมัครต้องมีสามัญสำนึก เพราะบางครั้งจะใช้วิธีแนวทางปรองดอง หรือสร้างความสามัคคีให้กับเขา แต่ถ้าเขาไม่ทำด้วยก็ไม่เกิดผลประโยชน์อะไร ต้องเริ่มที่ตัวบุคคลก่อน และสภาพแวดล้อมในหมู่บ้านต้องเปิดโอกาสให้ชาวบ้านได้แสดงความคิดเห็นร่วมกัน และการเมืองท้องถิ่นต่างๆ ไม่ควรเข้ามาแทรกแซง เพราะสังเกตได้ง่ายๆ ว่าถ้าหมู่บ้านใด สมาชิกอบต. ทะเลาะกับผู้ใหญ่บ้านหมู่บ้านนั้นมักจะมีปัญหาคความขัดแย้งตามมา แสดงว่าการเมืองในระดับท้องถิ่นมีอิทธิพลและบทบาท”

(ตัวแทนเจ้าหน้าที่ตำรวจจาก สภ.ชุมแสง, สัมภาษณ์ 4 กุมภาพันธ์ 2562.)

ซึ่งสอดคล้องกับตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลอีกรายที่ว่า

“การแก้ไขปัญหาที่แท้จริงหากเกิดความขัดแย้งเกิดขึ้น ต้องเริ่มต้นที่ตัวผู้สมัครผู้ใหญ่บ้าน แนวทางสร้างความปรองดองต่างๆ มาแก้ไขได้แต่จะไม่หมด เพราะบางครั้งความขัดแย้งอาจจะฝังรากลึกมานานแล้ว ถ้าคนไม่ชอบกันก็ไม่ชอบกันอยู่ดี จะเอาวิธีอะไรมาแก้ก็ไม่ได้”

(ตัวแทนชาวบ้าน หมู่ที่ 13 ตำบลสะแก, สัมภาษณ์ 2 กุมภาพันธ์ 2562.)

ดังนั้น จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ในช่วงต้นจะพบว่า ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้แนวทางกระบวนการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 นั้น สามารถแบ่งผลลัพธ์ออกได้ 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มที่เชื่อว่าสามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านได้ ซึ่งเชื่อว่าจะเกิดผลกระทบในด้านดีต่อทั้ง 3 ฝ่ายคือ (1) ผลกระทบที่เกิดขึ้นระหว่างตัวผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านแต่ละคน เช่น ผู้สมัครแต่ละคนจะไม่มี ความขัดแย้งกัน เพราะจะทำให้แต่ละคนยอมรับผลของการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ต่างคนต่างจะให้ความ ร่วมมือกันในการทำงานเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน เป็นต้น (2) ผลกระทบที่เกิดขึ้นระหว่างตัวผู้สมัคร ผู้ใหญ่บ้านกับญาติของผู้สมัคร เช่น เครือญาติของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านแต่ละคนเอง ไม่มีการทะเลาะ วิวาทกัน ไม่มีความขัดแย้งกัน เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (3) ผลกระทบที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน/ ชุมชน เช่น กิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน/ชุมชนจะสามารถขับเคลื่อนและบรรลุวัตถุประสงค์ ในการดำเนินงานได้ เนื่องจากได้รับความร่วมมือร่วมใจจากคนในหมู่บ้าน/ชุมชน และ 2) กลุ่มที่ไม่ เชื่อว่าสามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านได้เช่น เนื่องจากในบางพื้นที่ มีเรื่องของปัญหาการเมืองในระดับท้องถิ่นแทรกแซงทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งได้อย่าง ถาวร หรือบางครั้งความขัดแย้งอาจจะฝังรากลึกมานานแล้ว เป็นต้น

4. แนวทางในการพัฒนาการสร้างความปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่ อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

การศึกษาวิจัย เรื่อง การสร้างความปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกตั้ง กรณีศึกษา การเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 ครั้งนี้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์รายละเอียด ดังนี้

4.1 แนวทางในการพัฒนาการสร้างความปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่ อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์เพื่อไม่ให้มีปัญหาความขัดแย้งเกิดขึ้นในพื้นที่

จากการสัมภาษณ์ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ส่วนใหญ่พบว่าแนวทางในการพัฒนาการสร้างความปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 เพื่อไม่ให้มีปัญหาความขัดแย้งเกิดขึ้นในพื้นที่นั้น สามารถแบ่งออกได้ 2 แนวทาง คือ

- 1) การทำให้เป็นต้นแบบ
- 2) การเผยแพร่แนวทางเพื่อการศึกษา

รายละเอียด ดังนี้

1) **การทำให้เป็นต้นแบบ** เป็นการพิจารณาคัดเลือกเอาหมู่บ้านที่มีการปฏิบัติที่ สอดคล้องตามแนวทางในการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ นำมาเป็นหมู่บ้านต้นแบบ ที่นำร่อง แนวทางสร้างความปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านให้หมู่บ้านอื่นได้นำไปศึกษาและ ปฏิบัติตาม เพื่อที่จะทำให้คนในหมู่บ้านนั้นเกิดความรักสามัคคีกัน ตามตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลที่ว่า

“การพัฒนาการสร้างความปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ภาคเอกชน รวมไปถึงภาคประชาชนจะต้องร่วมมือร่วมใจกัน ในการสร้างและพัฒนาความปรองดองสามัคคีภายในหมู่บ้าน มีการทำเป็นหมู่บ้านต้นแบบในเรื่อง ความสามัคคี ปรองดองสมานฉันท์ เพื่อให้หมู่บ้านอื่นๆ ได้ศึกษาและปฏิบัติตาม”

(ตัวแทนจากองค์การบริหารส่วนตำบลนิคม, สัมภาษณ์ 3 กุมภาพันธ์ 2562.)

2) การเผยแพร่แนวทางเพื่อการศึกษา เป็นการนำหลักแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความปรองดองสมานฉันท์นำไปให้บุคคลในกลุ่มต่างๆ เช่น นักเรียน นักศึกษา เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นำหมู่บ้าน เป็นต้น ได้ศึกษาถึงแนวคิดและทฤษฎีเพื่อที่จะสามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดผลได้ ตามตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลที่ว่า

“การพัฒนาการสร้างความปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านควรมีการนำแนวคิดดังกล่าวไปให้คนกลุ่มต่างๆ ได้ศึกษามีผลได้อย่างไร เพื่อที่จะทำให้คนเกิดความสามัคคีกันมากขึ้น”

(ตัวแทนชาวบ้าน หมู่ที่ 7 ตำบลนิคม, สัมภาษณ์ 3 กุมภาพันธ์ 2562.)

ดังนั้น จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ในข้างต้นจะพบว่าแนวทางในการพัฒนาการสร้างความปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 เพื่อไม่ให้มีปัญหาความขัดแย้งเกิดขึ้นในพื้นที่นั้น สามารถแบ่งออกได้ 2 แนวทาง คือ 1) การทำให้เป็นต้นแบบ เช่น การพิจารณาคัดเลือกเอาหมู่บ้านที่มีการปฏิบัติที่สอดคล้องตามแนวทางในการสร้างความปรองดองสมานฉันท์นำมาเป็นหมู่บ้านต้นแบบ เป็นต้น และ 2) การเผยแพร่แนวทางเพื่อการศึกษาเช่น การนำหลักแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความปรองดองสมานฉันท์นำไปให้บุคคลในกลุ่มต่างๆ ทั้งนักเรียน นักศึกษา เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นำหมู่บ้าน เป็นต้น ได้ศึกษาถึงแนวคิดและทฤษฎีเพื่อที่จะสามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดผล เป็นต้น

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษา เรื่อง การสร้างความปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกตั้ง กรณีศึกษาการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีความมุ่งหมายของการศึกษาคือ

- 1) เพื่อศึกษาปรากฏการณ์และลักษณะของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นหลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านพื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์
- 2) เพื่อศึกษากระบวนการและแนวทางพัฒนา ของการสร้างการปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านพื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

โดยการศึกษาครั้งนี้ ได้ใช้เครื่องมือในการศึกษา คือ แบบสัมภาษณ์ ชุดแนวคำถาม สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกที่ประกอบด้วยประเด็นคำถามอย่างย่อสำหรับผู้ศึกษาไปใช้สัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

- 1) ด้านชุมชน เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเลือกผู้ใหญ่บ้าน คือ ผู้สมัครรับเลือกผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 2 คน ญาติผู้สมัครรับเลือกผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 2 คน และตัวแทนราษฎรที่มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน ในหมู่บ้านที่มีการเลือกผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 6 คน
- 2) ด้านหน่วยงานของรัฐ เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ในพื้นที่ คือ ตัวแทนจากอำเภอ จำนวน 1 คน ตัวแทนจากตำรวจในพื้นที่ จำนวน 1 คน ตัวแทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ จำนวน 1 คน และตัวแทนจากหน่วยงานทหารในพื้นที่ จำนวน 1 คน

ทั้งนี้ จะได้จำนวนผู้ให้ข้อมูลต่อหนึ่งพื้นที่ศึกษาทั้งสิ้น 14 คน ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ ได้แบ่งพื้นที่ศึกษาออกเป็น 3 พื้นที่ (เขตในเมือง/เขตเทศบาลตำบล/เขต อบต.) ดังนั้นจึงได้ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 42 คน

ซึ่งผู้ศึกษาใช้แบบสัมภาษณ์ที่ได้สร้างขึ้นตามกรอบประเด็นคำถามภายใต้กรอบแนวคิด เพื่อใช้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่ผู้ศึกษาได้คัดเลือกและนำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยสามารถแบ่งประเด็นสรุปและอภิปรายผล ตามวัตถุประสงค์และคำถามในการวิจัยได้ ดังนี้

1. สรุปผลการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาในเชิงพื้นที่คือ พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ โดยศึกษาถึงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกตั้งกรณีศึกษาการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งผู้ศึกษาพบผลการศึกษสามารถสรุปและอภิปรายผลในประเด็นที่ศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาทั้ง 3 ประเด็นดังนี้

สรุปประเด็นที่ 1 ปราบกฏการณ์การเกิดขึ้นของความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

1. การเคยพบเห็นปราบกฏการณ์การเกิดขึ้นของความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561

ประเด็นการเคยพบเห็นปราบกฏการณ์การเกิดขึ้นของความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 นั้น จะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เคยพบเห็นการเกิดขึ้นของความขัดแย้งในพื้นที่ ในลักษณะของการไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ของหมู่บ้าน การคอยจ้องจับผิดและร้องเรียนการทำงานของผู้ใหญ่บ้าน รวมไปถึงการใช้ความรุนแรงในการทะเลาะวิวาท แต่อย่างไรก็ดียังมีกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสัมภาษณ์บางส่วนได้ให้ข้อมูลว่าไม่เคยพบเห็นปราบกฏการณ์การเกิดขึ้นของความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านแต่อย่างใด ซึ่งอาจเป็นเพราะในหมู่บ้านนั้นเป็นหมู่บ้านระบบเครือญาติทั้งหมู่บ้าน หรือมีการใช้วิธีให้ฝ่ายตรงข้ามเข้ามาร่วมในการทำงาน

พหุ ประเด็น ชีวะ

2. ลักษณะของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561

ลักษณะของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 นั้น มีทั้งหมด 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่แสดงให้เห็นว่าเป็นความขัดแย้งระหว่างผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านด้วยกันเอง กลุ่มที่แสดงให้เห็นว่าเป็นความขัดแย้งระหว่างญาติของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านกับตัวผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านอีกฝ่ายและกลุ่มที่แสดงให้เห็นว่าเป็นความขัดแย้งระหว่างญาติๆ หรือกลุ่มพรรคพวกของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านด้วยกันเองซึ่งความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในแต่ละกลุ่มนั้นล้วนมีสาเหตุมาจากการเลือกผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นความขัดแย้งระหว่างผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านด้วยกันเอง อาจเป็นความขัดแย้งที่ผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านที่ไม่ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านไม่ให้ความร่วมมือกับผู้สมัครที่ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เช่น การไม่ให้ความร่วมมือในการทำโครงการต่างๆ การไม่เข้าร่วมในประชุมประชาคมต่างๆ ที่หมู่บ้านได้ดำเนินการขึ้น เป็นต้น

กลุ่มที่ 2 เป็นความขัดแย้งระหว่างญาติของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านกับตัวผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านอีกฝ่าย ส่วนใหญ่เป็นความขัดแย้งที่ญาติของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านฝ่ายที่ไม่ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านจะไม่ให้ความร่วมมือกับผู้สมัครที่ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เช่น การไม่ให้ความร่วมมือในการทำโครงการต่างๆ การไม่เข้าร่วมในประชุมประชาคมต่างๆ ที่หมู่บ้านได้ดำเนินการขึ้น เป็นต้น

กลุ่มที่ 3 เป็นความขัดแย้งระหว่างญาติๆ หรือกลุ่มพรรคพวกของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านด้วยกันเอง ส่วนใหญ่เป็นความขัดแย้งที่ญาติของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านแต่ละฝ่ายพูดประชดประชันกัน รวมไปถึงการติฉินนินทากล่าวหาว่ากัน

3. ผลกระทบของความขัดแย้งจากการเลือกผู้ใหญ่บ้าน

ประเด็นผลกระทบของความขัดแย้งจากการเลือกผู้ใหญ่บ้าน จากการสัมภาษณ์ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ส่วนใหญ่บอกว่าหากมีความขัดแย้งเกิดขึ้นแล้วผลกระทบส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในหมู่บ้าน เกิดผลเสียต่อคนในหมู่บ้าน ชาวบ้านเกิดความแตกแยก ไม่มีความสามัคคีกัน การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในหมู่บ้านนั้นเกิดความยากลำบาก การพัฒนาหมู่บ้านจึงสามารถดำเนินการได้ยาก

4. สาเหตุของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการเลือกผู้ใหญ่บ้าน

ประเด็นสาเหตุของความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 พบว่ามีสาเหตุของความขัดแย้ง 3 ลักษณะ คือ การมีสาเหตุมาจากเรื่องส่วนตัว ซึ่งมาจากการที่ผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านแต่ละคนที่มีทัศนคติไม่ตรงกัน การที่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน การที่มีบุคลิกภาพที่ขัดแย้งกัน รวมไปถึงการยึดติดกับเรื่องเกียรติยศศักดิ์ศรี ซึ่งเป็นเหตุผลส่วนตัวของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านแต่ละฝ่าย การมีสาเหตุมาจากเรื่องการทำงาน ซึ่งเป็นผลมาจากแนวทางในการปฏิบัติงานที่ไม่ตรงกัน การคาดหวังจากผลของการทำงานไม่บรรลุผลตามที่อีกฝ่ายได้คาดหวังหรือมีความต้องการไว้ การถูกเอารัดเอาเปรียบหรือหาผลประโยชน์จากการทำงาน รวมไปถึงการไม่ได้รับความยุติธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน และสุดท้ายคือการมีสาเหตุจากการแย่งชิงตำแหน่งซึ่งเป็นผลมาจากการแย่งชิงทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นั้นหมายถึงการแย่งชิงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านของแต่ละหมู่บ้าน ที่มีเพียงตำแหน่งเดียวในหมู่บ้าน รวมไปถึงวาระของการดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านซึ่งปัจจุบัน ผู้ใหญ่บ้านจะต้องอยู่ในวาระ 60 ปี และการเข้ามามีบทบาทและการแทรกแซงของการเมืองท้องถิ่นและระดับประเทศ โดยสามารถอธิบายประเด็นสาเหตุของความขัดแย้งได้ 3 ลักษณะ คือ

1) สาเหตุมาจากเรื่องส่วนตัว คือ การมีสาเหตุมาจากการที่มีทัศนคติไม่ตรงกัน การที่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน การที่มีบุคลิกภาพที่ขัดแย้งกัน รวมไปถึงการยึดติดกับเรื่องเกียรติยศศักดิ์ศรีเช่น ผู้สมัครเลือกผู้ใหญ่บ้านแต่ละคนมีทัศนคติที่แตกต่างกันออกไป รวมไปถึงการที่มีความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกต่างกันไป เป็นเรื่องของศักดิ์ศรีและการแข่งขันของกลุ่มตระกูลในหมู่บ้าน เป็นต้น

2) สาเหตุมาจากเรื่องการทำงาน คือ อาจมีสาเหตุมาจากแนวปฏิบัติในการทำงานที่ไม่ตรงกัน ผลของการทำงานไม่บรรลุผลตามที่อีกฝ่ายได้คาดหวังหรือมีความต้องการไว้ การถูกเอารัดเอาเปรียบหรือหาผลประโยชน์จากการทำงานเช่น การที่ผู้ใหญ่บ้านปฏิบัติหน้าที่ต่อชาวบ้านในหมู่บ้านสองมาตรฐาน ดูแลลูกบ้านไม่ทั่วถึง หรือการดำเนินงานของผู้ใหญ่บ้านที่ไม่สามารถตรวจสอบได้ สุ่มเสี่ยงต่อการทุจริตคอร์รัปชัน เป็นต้น

3) สาเหตุมาจากการแย่งชิงตำแหน่ง คือ เป็นผลมาจากการแย่งชิงทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นั้นหมายถึงการแย่งชิงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านของแต่ละหมู่บ้าน ที่มีเพียงตำแหน่งเดียว รวมไปถึงวาระของการดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน และการเข้ามามีบทบาทของการเมืองท้องถิ่นเช่น การมีกลุ่มเครือข่ายของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านเป็นนักการเมืองท้องถิ่น การที่ผู้ใหญ่บ้านมีวาระดำรงตำแหน่ง 60 ปี ซึ่งเป็นระยะเวลาที่นานเกินไป อาจทำให้ความขัดแย้งเกิดการสะสมเป็นเวลานานได้ เป็นต้น

สรุปประเด็นที่ 2 กระบวนการสร้างการปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

1. การเคยพบเห็นการแก้ไขความขัดแย้งความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561

ในประเด็นเคยพบเห็นการแก้ไขความขัดแย้งความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 นั้น จะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เคยพบเห็นการเกิดขึ้นของความขัดแย้งในพื้นที่ ในลักษณะของการเข้าไปมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและการสร้างความสามัคคี โดยหน่วยงานของรัฐเป็นหน่วยงานหลัก เช่น หน่วยงานจากที่ว่าการอำเภอ หน่วยงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ดียังมีกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสัมภาษณ์บางส่วนได้ให้ข้อมูลว่าไม่เคยพบเห็นการแก้ไขความขัดแย้งความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 แต่อย่างใด ซึ่งผู้ตอบแบบการสัมภาษณ์กลุ่มนี้มีความต้องการอยากให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาแก้ไขความขัดแย้งในหมู่บ้าน

2. การใช้แนวทางกระบวนการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561

การใช้แนวทางกระบวนการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 นั้น สามารถแบ่งออกได้ 3 แนวทาง คือ

แนวทางที่ 1 การเยียวยาทางจิตใจ

ซึ่งสามารถแบ่งรายละเอียดได้ 3 แนวทาง คือ

1) การทำความเข้าใจบริบทของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น คือ การทำความเข้าใจในบริบทความขัดแย้งที่เกิดขึ้น เป็นกระบวนการแรกที่สำคัญในการกำหนดแผนการเยียวยาผู้เสียหายว่าจะเยียวยาผู้เสียหายได้อย่างไร โดยการกำหนดแผนการเยียวยาผู้เสียหายจะต้องสอดคล้องกับความต้องการของผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายในช่วงที่เกิดเหตุการณ์ความขัดแย้ง และจะต้องสอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมด้วย โดยมีลักษณะที่สำคัญคือ การยอมรับและเข้าใจต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมาเช่น ผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านแต่ละคนควรมีน้ำใจนักกีฬา รู้แพ้รู้ชนะ รู้ภัย ผู้ที่ชนะได้รับเลือกให้เป็นผู้ใหญ่บ้าน ควรที่จะให้กำลังใจกับฝ่ายที่แพ้ไม่ควรมีการซ้ำเติมหรือต่อย้ำกับผู้ไม่ได้รับ

เลือกให้เป็นผู้ใหญ่บ้าน และผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านแต่ละคนควรเข้าใจและยอมรับผลของการเลือกผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น

2) **การใช้ทรัพยากรถิ่น** คือ การให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางเพื่อให้การเยียวยาผู้เสียหายประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น เพราะจะทำให้เกิดการเยียวยาที่สอดคล้องต่อวัฒนธรรมทางสังคมของชุมชนนั้นๆ เช่น คนในหมู่บ้านควรให้การยอมรับต่อตัวผู้ใหญ่บ้านเพราะเป็นบุคคลที่เสี่ยงของชาวบ้านส่วนใหญ่ได้เลือกมา มีการส่งเสริมการทำงานร่วมกันของผู้ที่ได้รับเลือกให้เป็นผู้ใหญ่บ้านและผู้สมัครแต่ละคนโดยมีกำหนดและคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นผู้ประสานความร่วมมือ เป็นต้น

3) **การเยียวยาคู่กับการสร้างสิ่งใหม่ร่วมกัน** คือ กระบวนการหาความจริง พร้อมทั้งจะสร้างสิ่งใหม่ให้เกิดขึ้น เพื่อเป็นการเยียวยาสภาพของผู้ที่ได้รับผลกระทบเช่น การให้ออกาสกับผู้สมัครที่แพ้การเลือกผู้ใหญ่บ้านให้มีโอกาสมาทำงานร่วมกันเพื่อเป็นทีมงานเดียวกัน อาจให้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน หรือ ดำรงตำแหน่งอื่นๆ ที่มีบทบาทในหมู่บ้าน เป็นต้น

แนวทางที่ 2 การสานเสวนา

เป็นเงื่อนไขสำคัญสำหรับการนำไปสู่การสร้างความปลอดภัย การสานเสวนาที่แท้จริงเกิดขึ้นได้เมื่อคู่กรณีมาร่วมกันสนทนาเพื่อนำไปสู่ข้อตกลง โดยต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงมุมมองความรู้สึกรอคอยที่ต่อกัน การสานเสวนาที่แท้จริงจะนำไปสู่การสร้างความปลอดภัยได้โดยจะต้องมีการวิเคราะห์ความขัดแย้งและปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันเพื่อเข้าใจที่ชัดเจนมากขึ้น ซึ่งสามารถแบ่งรายละเอียดได้ ดังนี้

วิธีการเล่าความจริง เป็นพูดคุยอย่างตรงไปตรงมา ไม่นำอารมณ์และความรู้สึกส่วนตัวมาร่วม รวมไปถึงการให้เกียรติซึ่งกันและกันเช่น ผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านแต่ละฝ่ายมีการให้เกียรติซึ่งกันและกัน มีการเคารพกติกาในการสมัครและเลือกผู้ใหญ่บ้าน และมีน้ำใจนักกีฬา เป็นต้น

แนวทางที่ 3 การจัดการอารมณ์และความรู้สึกของคน

เป็นการเปิดเผยอารมณ์ความรู้สึกของตนเองที่สามารถที่จะเยียวยาอดีตและความเจ็บปวดในปัจจุบันได้และในแง่มุมมองของความยุติธรรมที่สำคัญมากคือ การเยียวยาความรู้สึกของคนที่เจ็บปวด ซึ่งสามารถแบ่งรายละเอียดได้ ดังนี้

การใช้ศาสนาและความเชื่อเป็นเครื่องมือ เป็นวิธีการในการสร้างขวัญและกำลังใจเพื่อที่จะทำให้เกิดความรักสามัคคี และความร่วมมือร่วมใจรวมไปถึงการใช้ความเชื่อเพื่อเป็นสิ่งกระตุ้นให้บุคคลนั้นเกิดความเกรงกลัวที่จะกระทำการที่ไม่ดี เช่น การมีพิธีบายศรีสู่ขวัญเพื่อรับขวัญของผู้สมัครทั้งผู้สมัครที่ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านและผู้สมัครที่ไม่ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านเพื่อที่จะให้เกิดความผูกพันกันมากขึ้น หรือการที่ผู้ใหญ่บ้านได้ให้คำมั่นสัญญากับชาวบ้านและมีการสาบานตนต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของหมู่บ้านว่า จะมีการปฏิบัติหน้าที่ตลอดระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง

ผู้ใหญ่บ้านอย่างซื่อสัตย์ สุจริต ทำงานอย่างตรงไปตรงมา ไม่คดโกงบ้านเมืองเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นของชาวบ้านต่อตัวผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น

3. ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้แนวทางกระบวนการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561

ส่วนผลที่เกิดขึ้นจากการใช้แนวทางกระบวนการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 นั้น สามารถแบ่งผลลัพธ์ออกได้ 2 กลุ่ม คือ (1) กลุ่มที่เชื่อว่าสามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านได้ และ (2) กลุ่มที่ไม่เชื่อว่าสามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านได้ ซึ่งรายละเอียด ดังนี้

1) กลุ่มที่เชื่อว่าสามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านได้

เป็นกลุ่มส่วนใหญ่ของผู้ให้การสัมภาษณ์ ซึ่งเชื่อว่าหากมีการใช้แนวทางกระบวนการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 นั้น จะสามารถเกิดผลดีและสามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งสามารถแบ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นได้ 3 ลักษณะ คือ

1.1) ผลกระทบที่เกิดขึ้นระหว่างตัวผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านแต่ละคน กล่าวคือ หากมีการใช้แนวทางกระบวนการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านแล้ว ตัวผู้สมัครแต่ละคนจะเข้าใจบริบทของการแข่งขันและยอมรับผลของการแข่งขันได้มากขึ้น ผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านแต่ละคนจะเข้าใจกติกาของการแข่งขัน มีน้ำใจนักกีฬา รู้แพ้รู้ชนะ รู้ภัย รวมไปถึงการที่สามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดีและจริงใจต่อกัน

1.2) ผลกระทบที่เกิดขึ้นระหว่างตัวผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านกับญาติของผู้สมัคร กล่าวคือ หากมีการใช้แนวทางกระบวนการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านแล้ว ตัวผู้ใหญ่บ้านกับญาติผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านที่แพ้การแข่งขัน จะเข้าใจบริบทของการแข่งขันและสามารถทำงานร่วมกันได้

1.3) ผลกระทบที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน/ชุมชน กล่าวคือ หากมีการใช้แนวทางกระบวนการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านแล้ว กิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน/ชุมชนจะสามารถขับเคลื่อนและบรรลุ

วัตถุประสงค์ในการดำเนินงานได้ เนื่องจากได้รับความร่วมมือร่วมใจจากคนในหมู่บ้าน/ชุมชน เพราะความขัดแย้งที่เกิดขึ้นถูกกำจัดด้วยความปรองดองสมานฉันท์

2) กลุ่มที่ไม่เชื่อว่าสามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านได้

เป็นกลุ่มส่วนน้อยของผู้ให้การสัมภาษณ์ ซึ่งเชื่อว่าหากมีการใช้แนวทางกระบวนการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 นั้น ก็ยังไม่จะสามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้ ถึงแม้บางพื้นที่เหมือนจะสามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งได้ แต่ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งได้อย่างถาวร เนื่องจากในบางพื้นที่มีเรื่องของปัญหาการเมืองในระดับท้องถิ่นแทรกแซงด้วย

สรุปประเด็นที่ 3 แนวทางในการพัฒนาการสร้างความปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

1. แนวทางในการพัฒนาการสร้างความปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

แนวทางในการพัฒนาการสร้างความปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อไม่ให้มีปัญหาความขัดแย้งเกิดขึ้นในพื้นที่นั้นสามารถแบ่งออกได้ 2 ลักษณะ คือ (1) การทำให้เป็นต้นแบบ และ (2) การเผยแพร่แนวทางเพื่อการศึกษา ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1) การทำให้เป็นต้นแบบ เป็นการพิจารณาคัดเลือกเอาหมู่บ้านที่มีการปฏิบัติที่สอดคล้องตามแนวทางในการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ นำมาเป็นหมู่บ้านต้นแบบ ที่นำร่องแนวทางสร้างความปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านให้หมู่บ้านอื่นได้นำไปศึกษาและปฏิบัติตาม เพื่อที่จะทำให้คนในหมู่บ้านนั้นเกิดความรักสามัคคีกัน

2) การเผยแพร่แนวทางเพื่อการศึกษาเป็นการนำหลักแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความปรองดองสมานฉันท์นำไปให้บุคคลในกลุ่มต่างๆ เช่น นักเรียน นักศึกษา เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นำหมู่บ้าน เป็นต้น ได้ศึกษาถึงแนวคิดและทฤษฎีเพื่อที่จะสามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดผลได้

2. อภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้ได้มุ่งไปที่การสร้างความปลอดภัยของสมานฉันท์หลังการเลือกตั้ง กรณีศึกษาการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ดังนั้นผู้ให้ข้อมูลจะเป็น ผู้สมัครผู้ใหญ่บ้าน ญาติของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง และ ประชาชนในพื้นที่ ผลจากการเข้าไปศึกษา สัมภาษณ์และเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องต่างๆ ในพื้นที่ทำให้ได้ข้อสรุปโดยแบ่งเป็นประเด็น ดังนี้

1. การเคยพบเห็นปรากฏการณ์การเกิดขึ้นของความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561

สำหรับประเด็นการเคยพบเห็นปรากฏการณ์การเกิดขึ้นของความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 นั้น จะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เคยพบเห็นการเกิดขึ้นของความขัดแย้งในพื้นที่ ในลักษณะของการไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ของหมู่บ้าน การคอยจ้องจับผิดและร้องเรียนการทำงานของผู้ใหญ่บ้าน รวมไปถึงการใช้ความรุนแรงในการทะเลาะวิวาท แต่อย่างไรก็ตามก็ยังมีกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสัมภาษณ์บางส่วนได้ให้ข้อมูลว่าไม่เคยพบเห็นปรากฏการณ์การเกิดขึ้นของความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านแต่อย่างใด ซึ่งอาจเป็นเพราะในหมู่บ้านนั้นเป็นหมู่บ้านระบบเครือข่ายทั้งหมู่บ้าน หรือมีการใช้วิธีให้ฝ่ายตรงข้ามเข้ามาร่วมในการทำงาน

จากการสัมภาษณ์ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ที่เคยพบเห็นการเกิดขึ้นของความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 ส่วนใหญ่แล้วเป็นผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่อยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลสะแก และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง สำหรับพื้นที่ที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา แบ่งออกเป็น 3 พื้นที่ คือ (1) เขตในเมือง หมายถึง ตำบลนิคม ซึ่งมีลักษณะเป็นสังคมเมือง (2) พื้นที่เขตเทศบาลตำบล หมายถึง ตำบลสะแก (3) พื้นที่ในเขต อบต. หมายถึง ตำบลชุมแสงซึ่งผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ในพื้นที่เขตเทศบาลตำบล คือ หมู่ที่ 13 ตำบลสะแกส่วนใหญ่แล้วให้ความเห็นสอดคล้องกันว่า เคยพบเห็นปรากฏการณ์การเกิดขึ้นของความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 ซึ่งต่างจากผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ในเขตในเมือง หมายถึง ตำบลนิคม ซึ่งมีลักษณะเป็นสังคมเมืองและผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ พื้นที่ในเขต อบต. หมายถึง ตำบลชุมแสง ที่ให้ความเห็นสอดคล้องกันว่า ไม่เคย

พบเห็นปรากฏการณ์การเกิดขึ้นของความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561

จากประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าสาเหตุที่ทำให้พื้นที่เขตในเมือง หมายถึง ตำบลนิคม ซึ่งมีลักษณะเป็นสังคมเมือง มักจะไม่พบเห็นการเกิดขึ้นของความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 นั้นมีสาเหตุมาจากการที่พื้นที่ตำบลนิคมมีลักษณะเป็นสังคมเมือง ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบกิจการธุรกิจส่วนตัวและการค้าขาย ทำให้ชาวบ้านพื้นที่ตำบลนิคม โดยเฉพาะหมู่ที่ 7 ตำบลนิคม ซึ่งเป็นตำบลที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ทำการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง มักจะไม่พบเห็นการเกิดขึ้นของความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 โดยชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบกิจการธุรกิจส่วนตัวและการค้าขาย หาเข้ากินค่า ทำให้ความสนใจในเรื่องของการเมืองในระดับท้องถิ่น (การเลือกผู้ใหญ่บ้าน) ไม่ได้รับความสนใจมากเท่าที่ควร อีกทั้งเมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางในการสร้างความปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ยังพบอีกว่า ผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่หมู่ที่ 7 ตำบลนิคม ได้ใช้แนวทางการเยียวยาคู่กับการสร้างสิ่งใหม่ร่วมกันมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง โดยให้ออกาสกับผู้สมัครที่แพ้การเลือกผู้ใหญ่บ้านมีโอกาสมาทำงานร่วมกัน คือเป็นทีมงานเดียวกัน โดยให้ลูกสะใภ้ของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านอีกฝ่ายมาทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านของตนเอง ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าวิธีการดังกล่าวสามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งหลังจากการเลือกผู้ใหญ่บ้านได้

ในส่วนของพื้นที่ในเขต อบต. หมายถึง ตำบลชุมแสง ซึ่งเป็นตำบลที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ทำการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง มักจะไม่พบเห็นการเกิดขึ้นของความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 เช่นเดียวกันกับพื้นที่ตำบลนิคม ซึ่งมีสาเหตุมาจาก พื้นที่ หมู่ที่ 6 ตำบลชุมแสง เป็นหมู่บ้านขนาดเล็ก มีลักษณะเป็นชุมชนเครือญาติกันทั้งหมู่บ้าน สำหรับการลงสมัครแข่งขันการเป็นผู้ใหญ่บ้าน ก็เป็นการลงสมัครจากญาติพี่น้องในตระกูลเดียวกัน ซึ่งทำให้เกิดการแข่งขันกันที่ไม่รุนแรง จึงทำให้ไม่เกิดผลกระทบความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านตามมาภายหลัง

สำหรับพื้นที่ที่เคยพบเห็นปรากฏการณ์การเกิดขึ้นของความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 คือ หมู่ที่ 13 ตำบลสะแก ซึ่งเป็นพื้นที่ในเขตเทศบาลตำบล ซึ่งผู้วิจัยมองว่าพื้นที่ดังกล่าวมีความสลับซับซ้อนทางสังคมที่อาจเป็นสาเหตุทำให้เกิดความขัดแย้งหลังจากการเลือกผู้ใหญ่บ้านได้ เช่น การมีตระกูลการแข่งขันในพื้นที่ การมีบทบาทของนักการเมืองท้องถิ่น และการแข่งขันทางการเมืองที่ค่อนข้างสูง เป็นต้น ซึ่งสาเหตุเหล่านี้ทำให้พื้นที่ตำบลสะแกยังปรากฏเหตุการณ์การเกิดขึ้นของความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านอยู่

2. ลักษณะของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561

ลักษณะของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 นั้น มีทั้งหมด 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่แสดงให้เห็นว่าเป็นความขัดแย้งระหว่างผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านด้วยกันเอง กลุ่มที่แสดงให้เห็นว่าเป็นความขัดแย้งระหว่างญาติของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านกับตัวผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านอีกฝ่ายและกลุ่มที่แสดงให้เห็นว่าเป็นความขัดแย้งระหว่างญาติๆ หรือกลุ่มพรรคพวกของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านด้วยกันเองซึ่งความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในแต่ละกลุ่มนั้นล้วนมีสาเหตุมาจากการเลือกผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ ทำให้ได้ข้อสรุปโดยแบ่งเป็นประเด็น ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เป็นความขัดแย้งระหว่างผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านด้วยกันเอง อาจเป็นความขัดแย้งที่ผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านที่ไม่ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านไม่ให้ความร่วมมือกับผู้สมัครที่ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เช่น การไม่ให้ความร่วมมือในการทำโครงการต่างๆ การไม่เข้าร่วมในประชุมประชาคมต่างๆ ที่หมู่บ้านได้ดำเนินการขึ้น เป็นต้น

ในประเด็นนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ประเด็นความขัดแย้งระหว่างผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านด้วยกันเอง นั้น เป็นเรื่องปกติของสังคมที่มีการแข่งขัน โดยเฉพาะในการลงสมัครการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นว่าหากหมู่บ้านใดที่มีการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ที่มีผู้สมัครแข่งขันกันเพียงสองคน ความขัดแย้งและความไม่พอใจซึ่งกันและกันหลังจากที่มีการเลือกผู้ใหญ่บ้านแล้ว ก็มักจะปรากฏความขัดแย้งเกิดขึ้น ตรงกันข้ามถ้าหมู่บ้านใดที่ทำการเลือกผู้ใหญ่บ้าน แล้วมีผู้สมัครมากกว่าสองหมายเลข ก็มักจะไม่ปรากฏความขัดแย้งเกิดขึ้นหรือมีน้อย ดังนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่า ความขัดแย้งระหว่างผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านด้วยกันเอง อาจมีสาเหตุมาจากการที่ผู้สมัครแต่ละคนมีทัศนคติความคิดเห็นที่แตกต่างกันออกไป รวมไปถึงการที่มีบุคลิกที่แตกต่างกันด้วย

ซึ่งสอดคล้องกับ กรองแก้ว อยู่สุข (2537 : 187-189) ที่ได้แบ่งประเภทของความขัดแย้งโดยเอาคุณธรรมเป็นหลักและจากสาเหตุเป็นหลักว่า ความขัดแย้งระหว่างบุคคล เกิดขึ้นจากบุคลิกภาพส่วนตัวหรือบทบาทในการทำงานแตกต่างกันความคิดเห็นไม่เหมือนกันความขัดแย้งจึงเกิดขึ้นได้ทั้งในระดับเดียวกันหรือต่างระดับ และยังสอดคล้องกับ อุทัย หิรัญโต (2523 : 218) ที่ได้ชี้ให้เห็นว่าสาเหตุที่ทำให้มนุษย์ขัดแย้งกันอาจแบ่งออกได้เป็น 3 ประการ โดยหนึ่งมีประเด็นของความคิดเห็นว่า ความคิดเห็นที่ตรงกันของบุคคลจะช่วยให้บุคคลคบค้าสมาคมกันได้อย่างราบรื่นแต่ถ้าความคิดเห็นไม่ลงรอยกันและฝ่ายหนึ่งไม่ยอมรับความคิดเห็นของอีกฝ่ายว่าถูกต้องความขัดแย้งก็จะเกิดขึ้น

กลุ่มที่ 2 เป็นความขัดแย้งระหว่างญาติของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านกับตัวผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านอีกฝ่าย ส่วนใหญ่เป็นความขัดแย้งที่ญาติของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านฝ่ายที่ไม่ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านจะไม่ให้ความร่วมมือกับผู้สมัครที่ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เช่น การไม่ให้ความร่วมมือในการทำโครงการต่างๆ การไม่เข้าร่วมในประชุมประชาคมต่างๆ ที่หมู่บ้านได้ดำเนินการขึ้น เป็นต้น

ในประเด็นนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ประเด็นความขัดแย้งระหว่างญาติของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านกับตัวผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านอีกฝ่ายนั้น เกิดจากการที่ญาติและพรรคพวกของผู้สมัครได้ยึดติดและคาดหวังกับตัวผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านคนนั้นมากเกินไป และเมื่อผลของการเลือกผู้ใหญ่บ้านไม่เป็นไปตามที่ฝ่ายตัวเองคาดหวัง ก็ทำให้เกิดความผิดหวังและเกิดอคติกับฝ่ายที่ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าความขัดแย้งระหว่างญาติของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านกับตัวผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านอีกฝ่าย ส่วนใหญ่เป็นความขัดแย้งในลักษณะของการไม่ให้ความร่วมมือกับผู้สมัครที่ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ การไม่ให้ความร่วมมือในการทำโครงการต่างๆ การไม่เข้าร่วมในประชุมประชาคมต่างๆ ที่หมู่บ้านได้ดำเนินการขึ้น

กลุ่มที่ 3 เป็นความขัดแย้งระหว่างญาติๆ หรือกลุ่มพรรคพวกของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านด้วยกันเอง ส่วนใหญ่เป็นความขัดแย้งที่ญาติของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านแต่ละฝ่ายพูดประชดประชันกัน รวมไปถึงการติฉินนินทาว่ากัน

ในประเด็นนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ประเด็นความขัดแย้งระหว่างญาติๆ หรือกลุ่มพรรคพวกของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านด้วยกันเองนั้น เกิดจากการที่ญาติๆ และพรรคพวกของผู้สมัคร ได้ยึดติดและคาดหวังกับตัวผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านคนนั้นมากเกินไป และพยายามคิดว่าผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านที่เป็นฝ่ายของตนเอง มีความดี ความสามารถ ที่เหมาะสมจะได้ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน และเมื่อผลของการเลือกผู้ใหญ่บ้านไม่เป็นไปตามที่ฝ่ายตัวเองคาดหวัง ก็ทำให้เกิดความผิดหวังและเกิดอคติกับญาติๆ หรือกลุ่มพรรคพวกของฝ่ายที่ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าความขัดแย้งระหว่างญาติๆ หรือกลุ่มพรรคพวกของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านด้วยกันเอง ส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับการติฉินนินทา การไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมของหมู่บ้าน การไม่ให้ความร่วมมือในการทำโครงการต่างๆ การไม่เข้าร่วมในประชุมประชาคมต่างๆ ที่หมู่บ้านได้ดำเนินการขึ้น

ซึ่งได้สอดคล้องกับ ธีรยุทธ พุ่มนวน (2558) ที่ได้ศึกษาการจัดการความขัดแย้งของกลุ่มชาติพันธุ์ในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการศึกษาพบว่า มีประเด็นที่ที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง ที่เกิดจากการแข่งขันระหว่างกลุ่มเครือญาติที่มีความเหนียวแน่นในลักษณะกลุ่มชาติพันธุ์เป็นสาเหตุหนึ่งของความขัดแย้งในการเข้าข้างผู้สมัครเลือกผู้ใหญ่บ้านในแต่ละฝ่าย ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ความขัดแย้งในการเลือกผู้ใหญ่บ้านรุนแรงขึ้น

3. ผลกระทบของความขัดแย้งจากการเลือกผู้ใหญ่บ้าน

ประเด็นผลกระทบของความขัดแย้งจากการเลือกผู้ใหญ่บ้าน จากการสัมภาษณ์ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ส่วนใหญ่บอกว่าหากมีความขัดแย้งเกิดขึ้นแล้วผลกระทบส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในหมู่บ้าน เกิดผลเสียต่อคนในหมู่บ้าน ชาวบ้านเกิดความแตกแยก ไม่มีความสามัคคีกัน การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในหมู่บ้านนั้นเกิดความยากลำบาก การพัฒนาหมู่บ้านจึงสามารถดำเนินการได้ยาก

ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า หากมีความขัดแย้งหลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านเกิดขึ้นแล้ว จะเกิดผลกระทบในเชิงลบตามมาอย่างแน่นอน โดยในทัศนะของผู้วิจัยแล้ว สามารถแบ่งกลุ่มที่ได้รับผลกระทบของความขัดแย้งจากการเลือกผู้ใหญ่บ้านได้ 3 กลุ่ม คือ

- 1) ผลกระทบต่อผู้ที่เกี่ยวข้องในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน อาทิ ผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านแต่ละฝ่าย ญาติๆ หรือพรรคพวกของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านแต่ละฝ่าย เกิดการทะเลาะวิวาทกัน การดิ้นรนหนีกัน
- 2) ผลกระทบต่อหมู่บ้าน/ชุมชน ชาวบ้านไม่มีความสามัคคีกันภายในหมู่บ้าน การพัฒนาหมู่บ้านจึงสามารถดำเนินการได้ยาก
- 3) ผลกระทบต่อการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐในพื้นที่ ชาวบ้านแบ่งเป็นพรรคเป็นฝ่าย ไม่ให้ความสนใจต่อนโยบายของรัฐบาลที่จะดำเนินโครงการการในพื้นที่ และไม่ให้ความร่วมมือหรือให้ข้อมูลที่ไม่เป็นจริง ซึ่งเป็นข้อมูลที่น่าไปเป็นผลในการวางแผนและพัฒนาสังคม

4. สาเหตุของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการเลือกผู้ใหญ่บ้าน

ประเด็นสาเหตุของความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 พบว่ามีสาเหตุของความขัดแย้ง 3 ลักษณะ คือ

- 1) การมีสาเหตุมาจากเรื่องส่วนตัว ซึ่งมาจากการที่ผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านแต่ละคนที่มีทัศนคติไม่ตรงกัน การที่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน การที่มีบุคลิกภาพที่ขัดแย้งกัน รวมไปถึงการยึดติดกับเรื่องเกียรติยศศักดิ์ศรี ซึ่งเป็นเหตุผลส่วนตัวของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านแต่ละฝ่าย

ในประเด็นนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าประเด็นสาเหตุของความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านที่มีสาเหตุมาจากเรื่องส่วนตัว เป็นเพราะผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านแต่ละฝ่ายมีทัศนคติและความคิดเห็นที่แตกต่างกันมาตั้งแต่ต้น หรือ การมีลักษณะท่าทางบุคลิกภาพที่แสดงออกมาแล้วอีกฝ่ายเกิดความไม่ชอบ รวมไปถึงบางกรณีอาจเป็นเรื่องที่ผู้สมัครแต่ละฝ่ายเป็นคู่แข่งกันมาจากการเมืองในระดับท้องถิ่นหรือมีญาติๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง

ซึ่งสาเหตุมาจากเรื่องส่วนตัว อาจทำให้เกิดความขัดแย้งได้ ซึ่งสอดคล้องกับ อุทัย หิรัญโต (2523 : 218) ที่ได้ชี้ให้เห็นว่าสาเหตุที่ทำให้มนุษย์ขัดแย้งกันอาจแบ่งออกได้เป็น 3 ประการ หนึ่งในนั้นคือ ความคิดเห็นโดยกล่าวว่า ความคิดเห็นที่ตรงกันของบุคคลจะช่วยให้บุคคลคบค้าสมาคมกันได้ อย่างราบรื่น แต่ถ้าความคิดเห็นไม่ลงรอยกันและฝ่ายหนึ่งไม่ยอมรับความคิดเห็นของอีกฝ่ายว่าถูกต้อง ความขัดแย้งก็จะเกิดขึ้น และสอดคล้องกับ สมใจ ลักษณะ (2542 : 280-281) ที่กล่าวถึงสาเหตุของความขัดแย้งระหว่างบุคคลหรือระหว่างกลุ่มว่า ความเชื่อและแนวคิดที่ต่างกัน เป็นหนึ่งในสาเหตุของความขัดแย้งได้

2) การมีสาเหตุมาจากเรื่องการทำงาน ซึ่งเป็นผลมาจากแนวทางในการปฏิบัติงานที่ไม่ตรงกัน การคาดหวังจากผลของการทำงานไม่บรรลุผลตามที่อีกฝ่ายได้คาดหวังหรือมีความต้องการไว้ การถูกเอารัดเอาเปรียบหรือหาผลประโยชน์จากการทำงานรวมถึงการไม่ได้รับความยุติธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน

ในประเด็นนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าประเด็นสาเหตุของความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านที่มีสาเหตุมาจากเรื่องการทำงานนั้น อาจเป็นผลมาจากแนวทางในการปฏิบัติงานที่ไม่ตรงกัน เช่น นโยบายในการทำงานหรือการพัฒนาหมู่บ้านที่ไม่ตรงกัน เป็นต้น การคาดหวังจากผลของการทำงานไม่บรรลุผลตามที่อีกฝ่ายได้คาดหวังหรือมีความต้องการไว้ เช่น ชาวบ้านมีความคาดหวังว่าโครงการถนนคอนกรีตเสริมเหล็กในหมู่บ้านจะถูกดำเนินการในพื้นที่แห่งหนึ่ง แต่พอโครงการได้รับการอนุมัติกลับเข้าไปดำเนินโครงการอีกพื้นที่หนึ่ง เป็นต้น การถูกเอารัดเอาเปรียบหรือหาผลประโยชน์จากการทำงานรวมถึงการไม่ได้รับความยุติธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน เช่น การไม่ดำเนินโครงการเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชาวบ้าน การให้ความช่วยเหลือเฉพาะกลุ่มเครือข่ายของผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น

ซึ่งสาเหตุมาจากเรื่องการทำงาน อาจทำให้เกิดความขัดแย้งได้ ซึ่งสอดคล้องกับ อุทัย หิรัญโต (2523 : 218) ที่ได้ชี้ให้เห็นว่าสาเหตุที่ทำให้มนุษย์ขัดแย้งกันอาจแบ่งออกได้เป็น 3 ประการ หนึ่งในนั้นคือ เรื่องแนวทางปฏิบัติหรือแนวของการทำงานโดยกล่าวว่าแนวทางปฏิบัติผู้ที่มีแนวความคิดเห็นอย่างเดียวกันย่อมจะร่วมงานกันได้แต่แนวทางปฏิบัติย่อมจะแตกต่างกันเพราะการทำงานสำเร็จตามเป้าหมายทุกคนย่อมแสวงหาหนทางปฏิบัติที่ตนคิดว่าเหมาะสมคนที่มีความคิดเห็นตรงกันในหลักการอาจไม่เห็นด้วยกับวิธีปฏิบัติของอีกฝ่ายหนึ่งก็ได้ความขัดแย้งอาจเกิดขึ้นจากเหตุนี้ได้อีกทางหนึ่ง

3) การมีสาเหตุมาจากการแย่งชิงตำแหน่งซึ่งเป็นผลมาจากการแย่งชิงทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นั้นหมายถึงการแย่งชิงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านของแต่ละหมู่บ้าน ที่มีเพียงตำแหน่งเดียวในหมู่บ้าน รวมไปถึงวาระของการดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านซึ่งปัจจุบัน ผู้ใหญ่บ้านจะต้องอยู่ในวาระ 60 ปี และการเข้ามามีบทบาทและการแทรกแซงของการเมืองท้องถิ่นและระดับประเทศ

ในประเด็นนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าประเด็นสาเหตุของความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านที่มีสาเหตุมาจากเรื่องการแข่งขันตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านนั้น อาจเป็นผลมาจากการแข่งขันเพื่อเข้าไปสู่ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านเป็นตำแหน่งหัวหน้าสูงสุดที่ปกครองในหมู่บ้านนั้น เป็นผู้ที่มิศักดิ์ศรีและความน่าเชื่อถือของคนในหมู่บ้าน ดังนั้นการแข่งขันเพื่อเป็นผู้ใหญ่บ้านจึงมีการแข่งขันที่เข้มข้น มีการใช้ทุกวิถีทางเพื่อให้สามารถชนะการเลือกผู้ใหญ่บ้านได้ ดังนั้นอาจนำมาสู่ความขัดแย้งได้

ซึ่งสาเหตุมาจากเรื่องการแข่งขันตำแหน่ง อาจทำให้เกิดความขัดแย้งได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ไชย ฌ พล (2539 : 174-176 อ้างถึงใน สิทธิกร อ้วนศิริ, 2548) ที่กล่าวว่า สาเหตุของความขัดแย้งระหว่างกันมี 4 ประการ ประการหนึ่งคือ ผลประโยชน์ และยังสอดคล้องกับ อุทัย หิรัญโต (2523 : 218) ที่ได้ชี้ให้เห็นว่าสาเหตุที่ทำให้มนุษย์ขัดแย้งกันอาจแบ่งออกได้เป็น 3 ประการ หนึ่งในนั้น คือ เรื่องผลประโยชน์โดยกล่าวว่าสิ่งที่ทุกคนต้องการหรือความพอใจของแต่ละคนความขัดแย้งกันเพราะผลประโยชน์มองเห็นได้ชัดเจนและเกิดขึ้นในชีวิตประจำวันมากที่สุด ผลประโยชน์เป็นมูลเหตุที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งโดยเฉพาะผลประโยชน์ในทางเศรษฐกิจและการเมือง

5. การเคยพบเห็นการแก้ไขความขัดแย้งความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561

ในประเด็นการเคยพบเห็นการแก้ไขความขัดแย้งความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 นั้น จะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เคยพบเห็นการเกิดขึ้นของความขัดแย้งในพื้นที่ ในลักษณะของการเข้าไปมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและการสร้างความสามัคคี โดยหน่วยงานของรัฐเป็นหน่วยงานหลัก เช่น หน่วยงานจากที่ว่าการอำเภอ หน่วยงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ดี ยังมีกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสัมภาษณ์บางส่วนได้ให้ข้อมูลว่าไม่เคยพบเห็นการแก้ไขความขัดแย้งความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 แต่อย่างใด ซึ่งผู้ตอบแบบการสัมภาษณ์กลุ่มนี้มีความต้องการอยากให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาแก้ไขความขัดแย้งในหมู่บ้าน

ในประเด็นนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ประเด็นการเคยพบเห็นการแก้ไขความขัดแย้งความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 นั้น ส่วนใหญ่แล้วหากมีปัญหาความขัดแย้งเกิดขึ้นในพื้นที่แล้ว เป็นหน้าที่ของทุกภาคส่วนและทุกฝ่ายที่จะต้องร่วมกันในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ทั้งชาวบ้านในพื้นที่ที่จะต้องร่วมมือร่วมใจกัน ผู้นำในระดับตำบล คือ กำนัน จะต้องหลักในการเชื่อมประสานระหว่างผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านในแต่ละฝ่ายให้สามารถพูดคุยและสามารถทำงานร่วมกันได้ และสุดท้ายคือหน่วยงานของ

ภาครัฐที่มีหน้าที่ในการสร้างความปรองดองและความสามัคคี เช่น หน่วยงานจากที่อำเภอ สถานี ตำรวจในพื้นที่ หน่วยงานทหารในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เป็นต้น ซึ่งหน่วยงานเหล่านี้มีเจ้าหน้าที่ในระดับพื้นที่เพื่อที่จะเชื่อมความสัมพันธ์ของชาวบ้านในหมู่บ้านให้เกิดขึ้น

6. การใช้แนวทางกระบวนการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561

การใช้แนวทางกระบวนการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 นั้น สามารถแบ่งออกได้ 3 แนวทาง คือ

แนวทางที่ 1 การเยียวยาทางจิตใจ

ซึ่งสามารถแบ่งรายละเอียดได้ 3 แนวทาง คือ

1) การทำความเข้าใจบริบทของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น คือ การทำความเข้าใจในบริบทความขัดแย้งที่เกิดขึ้น เป็นกระบวนการแรกที่สำคัญในการกำหนดแผนการเยียวยาผู้เสียหายว่าจะเยียวยาผู้เสียหายได้อย่างไร โดยการกำหนดแผนการเยียวยาผู้เสียหายจะต้องสอดคล้องกับความต้องการของผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายในช่วงที่เกิดเหตุการณ์ความขัดแย้ง และจะต้องสอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมด้วย

ในประเด็นนี้ผู้วิจัยเห็นว่า การทำความเข้าใจบริบทของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ถือว่าเป็นการสร้างความสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นในจิตใจ มีลักษณะที่สำคัญคือ การยอมรับและเข้าใจต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมาเช่น ผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านแต่ละคนควรมีน้ำใจนักกีฬา รู้แพ้รู้ชนะ รู้ภัย ผู้ที่ชนะได้รับเลือกให้เป็นผู้ใหญ่บ้านควรที่จะให้กำลังใจกับฝ่ายที่แพ้ไม่ควรมีการซ้ำเติมหรือต่อยก้ากับผู้ที่ไม่ได้รับเลือกให้เป็นผู้ใหญ่บ้าน และผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านแต่ละคนควรเข้าใจและยอมรับผลของการเลือกผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้นเมื่อผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านแต่ละฝ่ายสามารถที่จะทำความเข้าใจบริบทของการเลือกผู้ใหญ่บ้านได้ ก็จะทำให้ไม่เกิดความขัดแย้งหลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านได้

2) การใช้ทรัพยากรถิ่น คือ การให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางเพื่อให้การเยียวยาผู้เสียหายประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น เพราะจะทำให้เกิดการเยียวยาที่สอดคล้องต่อวัฒนธรรมทางสังคมของชุมชนนั้นๆ

ในประเด็นนี้ผู้วิจัยเห็นว่าการใช้ทรัพยากรถิ่นที่สำคัญ คือการเปิดโอกาสให้คนในหมู่บ้าน/ชุมชน จากกลุ่มต่างๆ ได้เข้ามามีบทบาทในการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นกับคนในหมู่บ้าน โดยบทบาทของกำนัน คณะกรรมการหมู่บ้าน และชาวบ้านในหมู่บ้าน เช่น คนในหมู่บ้านควรให้การยอมรับต่อตัวผู้ใหญ่บ้านเพราะเป็นบุคคลที่เสียงของชาวบ้านส่วนใหญ่ได้เลือก

มา มีการส่งเสริมการทำงานร่วมกันของผู้ที่ได้รับเลือกให้เป็นผู้ใหญ่บ้านและผู้สมัครแต่ละคนโดยมี
 กำนันและคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นผู้ประสานความร่วมมือ เป็นต้น

3) การเยียวยาผู้กับการสร้างสิ่งใหม่ร่วมกัน คือ กระบวนการหาความจริง พร้อมทั้ง
 จะสร้างสิ่งใหม่ให้เกิดขึ้น เพื่อเป็นการเยียวยาสภาพของผู้ที่ได้รับผลกระทบ

ในประเด็นนี้ผู้วิจัยเห็นว่าการเยียวยาผู้กับการสร้างสิ่งใหม่ร่วมกัน ตัวอย่างที่เห็นได้
 ชัดเจนและเป็นรูปธรรมในการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นในพื้นที่หลังการเลือก
 ผู้ใหญ่บ้าน คือ การให้โอกาสกับผู้สมัครที่แพ้การเลือกผู้ใหญ่บ้านให้มีโอกาสมาทำงานร่วมกันเพื่อ
 เป็นทีมงานเดียวกัน อาจให้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน หรือ ดำรง
 ตำแหน่งอื่นๆ ที่มีบทบาทในหมู่บ้าน โดยแนวทางดังกล่าวเห็นได้ชัดเจนจากตัวอย่างที่ ผู้ใหญ่บ้าน
 หมู่ที่ 7 ตำบลนิคม ได้ให้โอกาสกับผู้สมัครที่แพ้การเลือกผู้ใหญ่บ้านมีโอกาสมาทำงานร่วมกันกับ
 ตนเอง คือเป็นทีมงานเดียวกัน โดยให้ลูกสะใภ้ของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านอีกฝ่ายมาทำหน้าที่เป็นผู้ช่วย
 ผู้ใหญ่บ้านของตน ซึ่งจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ตำบลนิคม ในประเด็นการเคยพบเห็น
 สถานการณ์ความขัดแย้งในพื้นที่ ทำให้ทราบว่าพื้นที่ตำบลนิคมไม่ปรากฏสภาพปัญหาความขัดแย้งที่
 เกิดขึ้นหลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน

แนวทางที่ 2 การสานเสวนา

เป็นเงื่อนไขสำคัญสำหรับการนำไปสู่การสร้างความปลอดภัย การสานเสวนาที่แท้จริง
 เกิดขึ้นได้เมื่อคู่กรณีมาร่วมกันสนทนาเพื่อนำไปสู่ข้อตกลง โดยต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงมุมมอง
 ความรู้สึกโกรธเกลียดที่มีต่อกัน การสานเสวนาที่แท้จริงถึงจะนำไปสู่การสร้างความปลอดภัยได้โดย
 จะต้องมีการวิเคราะห์ความขัดแย้งและปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันเพื่อเข้าใจที่ชัดเจนมากขึ้น ซึ่งสามารถ
 แบ่งรายละเอียดได้ คือ วิธีการเล่าความจริงซึ่งเป็นพูดคุยอย่างตรงไปตรงมา ไม่นำอารมณ์และ
 ความรู้สึกส่วนตัวมาร่วม รวมไปถึงการให้เกียรติซึ่งกันและกัน

ในประเด็นนี้ผู้วิจัยเห็นว่าการสานเสวนาโดยใช้วิธีการเล่าความจริง เป็นวิธีการสร้าง
 ความปรองดองสมานฉันท์โดยการใช้ปฏิบัติเพื่อเป็นการทำให้เกิดวิธีการเล่าความจริงซึ่งเป็นการพูดคุย
 อย่างตรงไปตรงมา สามารถนำเรื่องราวสาระทุกข้อต่างๆ มาเล่าให้อีกฝ่ายฟังได้อย่างสนใจ เช่น
 ผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านแต่ละฝ่ายมีการให้เกียรติซึ่งกันและกัน มีการเคารพกติกาในการสมัครและเลือก
 ผู้ใหญ่บ้าน และมีน้ำใจนักกีฬาสามารถพูดเรื่องราวต่างๆ ให้อีกฝ่ายได้ในทุกเรื่อง เป็นต้น

แนวทางที่ 3 การจัดการอารมณ์และความรู้สึกของคน

เป็นการเปิดเผยอารมณ์ความรู้สึกของตนเองสามารถที่จะเยียวยาอดีตและความ
 เจ็บปวดในปัจจุบันได้และในแง่มุมมองของวัฒนธรรมที่สำคัญมากคือ การเยียวยาความรู้สึกของคน
 เจ็บปวด ซึ่งสามารถแบ่งรายละเอียดได้ คือ การใช้ศาสนาและความเชื่อเป็นเครื่องมือ เป็นวิธีการ

ในการสร้างขวัญและกำลังใจเพื่อที่จะทำให้เกิดความรักสามัคคี และความร่วมมือร่วมใจรวมไปถึงการใช้ความเชื่อเพื่อเป็นสิ่งกระตุ้นให้บุคคลนั้นเกิดความเกรงกลัวที่จะกระทำสิ่งที่ไม่ดี

ในประเด็นนี้ผู้วิจัยเห็นว่า การจัดการอารมณ์และความรู้สึกของคนโดยใช้ศาสนาและความเชื่อเป็นเครื่องมือ เป็นวิธีการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นทางจิตใจ โดยมีการหาวิธีที่จะเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้ใหญ่บ้าน เช่น การมีพิธีบายศรีสู่ขวัญเพื่อรับขวัญของผู้สมัครทั้งผู้สมัครที่ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านและผู้สมัครที่ไม่ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน เพื่อที่จะให้เกิดความผูกพันกันมากขึ้น หรือการที่ผู้ใหญ่บ้านได้ให้คำมั่นสัญญากับชาวบ้านและมีการสาบานตนต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของหมู่บ้านว่า จะมีการปฏิบัติหน้าที่ตลอดระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านอย่างซื่อสัตย์ สุจริต ทำงานอย่างตรงไปตรงมา ไม่คดโกงบ้านเมืองเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นของชาวบ้านต่อตัวผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น

7. ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้แนวทางกระบวนการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ในการแก้ไข ปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในห้วง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561

ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้แนวทางกระบวนการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ในการแก้ไข ปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในห้วง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 นั้น สามารถแบ่งผลลัพธ์ออกได้ 2 กลุ่ม ได้แก่

1) กลุ่มที่เชื่อว่าสามารถแก้ไข ปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านได้ ซึ่งเชื่อว่าจะเกิดผลกระทบในด้านดีต่อทั้ง 3 ฝ่ายคือ (1) ผลกระทบที่เกิดขึ้นระหว่างตัวผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านแต่ละคน เช่น ผู้สมัครแต่ละคนจะไม่มี ความขัดแย้งกัน เพราะจะทำให้แต่ละคนยอมรับผลของการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ต่างคนต่างจะให้ความร่วมมือกันในการทำงานเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน เป็นต้น (2) ผลกระทบที่เกิดขึ้นระหว่างตัวผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านกับญาติของผู้สมัคร เช่น เครือญาติของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านแต่ละคนเอง ไม่มีการทะเลาะวิวาทกัน ไม่มีความขัดแย้งกัน เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (3) ผลกระทบที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน/ชุมชน เช่น กิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน/ชุมชนจะสามารถขับเคลื่อนและบรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานได้ เนื่องจากได้รับความร่วมมือร่วมใจจากคนในหมู่บ้าน/ชุมชน

2) กลุ่มที่ไม่เชื่อว่าสามารถแก้ไข ปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านได้ เช่น เนื่องจากในบางพื้นที่มีเรื่องของปัญหาการเมืองในระดับท้องถิ่นแทรกแซงทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งได้อย่างถาวร หรือบางครั้งความขัดแย้งอาจจะฝังรากลึกมานานแล้ว เป็นต้น

ในประเด็นนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้แนวทางกระบวนการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ในการแก้ไข ปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอ

ติก จังหวัดบุรีรัมย์ ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 ย่อมเป็นปกติที่ผู้ให้การสัมภาษณ์ จะแสดงความคิดเห็นออกเป็นสองกลุ่ม คือมีทั้งกลุ่มที่สามารถแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งได้และกลุ่มที่ เชื่อว่าไม่สามารถแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งได้ ดังนั้นประเด็นที่สำคัญไม่ได้ขึ้นอยู่กับความเชื่อของคน แต่ละกลุ่ม แต่สิ่งที่สำคัญคือการดำเนินตามแนวทางการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ให้ ประสบความสำเร็จ โดยนำแบบอย่างจากพื้นที่กรณีศึกษาที่มีการใช้แนวทางการสร้างความปรองดอง สมานฉันท์ประสบความสำเร็จมาปรับใช้ในพื้นที่หมู่บ้านของตน เพื่อที่จะลดปัญหาคความขัดแย้งใน พื้นที่ต่อไป

8. แนวทางในการพัฒนาการสร้างความปลอดภัยหลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่ อำเภอสติก จังหวัดบุรีรัมย์

แนวทางในการพัฒนาการสร้างความปลอดภัยหลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสติก จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อไม่ให้มีปัญหาคความขัดแย้งเกิดขึ้นในพื้นที่นั้นสามารถแบ่งออก ได้ 2 ลักษณะ คือ (1) การทำให้เป็นต้นแบบ เป็นการพิจารณาคัดเลือกเอาหมู่บ้านที่มีการปฏิบัติ ที่สอดคล้องตามแนวทางในการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ นำมาเป็นหมู่บ้านต้นแบบ ที่นำร่อง แนวทางสร้างความปลอดภัยหลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านให้หมู่บ้านอื่นได้นำไปศึกษาและ ปฏิบัติตาม เพื่อที่จะทำให้คนในหมู่บ้านนั้นเกิดความรักสามัคคีกันและ (2) การเผยแพร่แนวทาง เพื่อการศึกษาเป็นการนำหลักแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ นำไปให้บุคคลในกลุ่มต่างๆ เช่น นักเรียน นักศึกษา เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นำหมู่บ้าน เป็นต้น ได้ ศึกษาถึงแนวคิดและทฤษฎีเพื่อที่จะสามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดผลได้

ในประเด็นนี้ผู้วิจัยเห็นว่า หากมีการใช้แนวทางในการพัฒนาการสร้างความปลอดภัย สมานฉันท์หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านตามแนวทางทั้ง 2 แบบ คือ การทำให้เป็นต้นแบบ และ การ เผยแพร่แนวทางเพื่อการศึกษา เชื่อเป็นอย่างยิ่งว่าจะลดปัญหาคความขัดแย้งหลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสติก จังหวัดบุรีรัมย์ ได้เป็นอย่างดี

พหุ ประ โภ ค์ โด ชี เว

3. ข้อเสนอแนะ

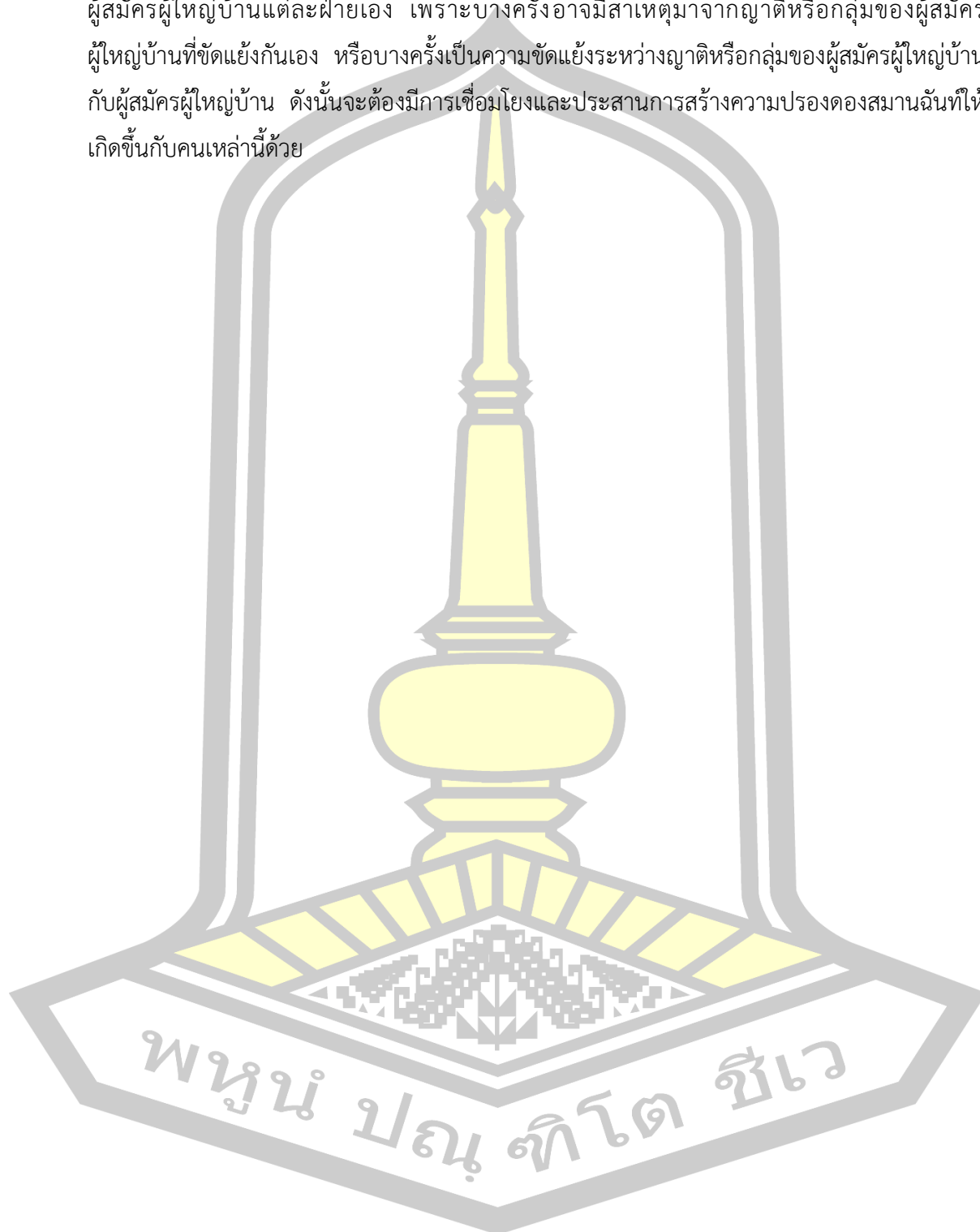
การศึกษา เรื่อง การสร้างความปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกตั้ง กรณีศึกษาการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2561 ผู้วิจัยมีประเด็นข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) ผู้วิจัยเห็นว่าในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งนั้น หากมีปัญหาความขัดแย้งเกิดขึ้นในพื้นที่แล้ว เป็นหน้าที่ของทุกภาคส่วนและทุกฝ่ายที่จะต้องร่วมกันในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ทั้งชาวบ้านในพื้นที่ที่จะต้องร่วมมือร่วมใจกัน ผู้นำในระดับตำบล คือ กำนัน จะต้องหลักในการเชื่อมประสานระหว่างผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านในแต่ละฝ่ายให้สามารถพูดคุยและสามารถทำงานร่วมกันได้ และสุดท้ายคือหน่วยงานของภาครัฐที่มีหน้าที่ในการสร้างความปรองดองและความสามัคคี เช่น หน่วยงานจากที่อำเภอ สถานีตำรวจในพื้นที่ หน่วยงานทหารในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เป็นต้น ซึ่งหน่วยงานเหล่านี้มีเจ้าหน้าที่ในระดับพื้นที่ ที่จะคอยเชื่อมความสัมพันธ์ของชาวบ้านในหมู่บ้านให้เกิดขึ้น

2) ควรเปิดโอกาสให้คนในหมู่บ้าน/ชุมชน จากกลุ่มต่างๆ ได้เข้ามามีบทบาทในการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นกับคนในหมู่บ้าน โดยบทบาทของกำนัน คณะกรรมการหมู่บ้าน และชาวบ้านในหมู่บ้าน เช่น คนในหมู่บ้านควรให้การยอมรับต่อตัวผู้ใหญ่บ้านเพราะเป็นบุคคลที่เสียของชาวบ้านส่วนใหญ่ได้เลือกมา มีการส่งเสริมการทำงานร่วมกันของผู้ที่ได้รับเลือกให้เป็นผู้ใหญ่บ้านและผู้สมัครแต่ละคนโดยมีกำนันและคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นผู้ประสานความร่วมมือ เป็นต้น

3) นำแนวทางการสร้างความปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน แนวทางที่ประสบความสำเร็จ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดและเป็นรูปธรรมในการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน คือ การให้โอกาสกับผู้สมัครที่แพ้การเลือกผู้ใหญ่บ้านให้มีโอกาสมาทำงานร่วมกันเพื่อเป็นทีมงานเดียวกัน อาจให้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน หรือ ดำรงตำแหน่งอื่นๆ ที่มีบทบาทในหมู่บ้าน โดยแนวทางดังกล่าวเห็นได้ชัดจากตัวอย่างที่ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 7 ตำบลนิคม ได้ให้โอกาสกับผู้สมัครที่แพ้การเลือกผู้ใหญ่บ้านมีโอกาสมาทำงานร่วมกันกับตนเอง คือเป็นทีมงานเดียวกัน โดยให้ลูกสะใภ้ของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านอีกฝ่ายมาทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านของตน ซึ่งจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ตำบลนิคม ในประเด็นการเคยพบเห็นสถานการณ์ความขัดแย้งในพื้นที่ ทำให้ทราบว่าพื้นที่ตำบลนิคมไม่ปรากฏสภาพปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นหลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน

4) ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นหลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน อาจไม่ใช่ปัญหาระหว่างตัวผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านแต่ละฝ่ายเอง เพราะบางครั้งอาจมีสาเหตุมาจากญาติหรือกลุ่มของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านที่ขัดแย้งกันเอง หรือบางครั้งเป็นความขัดแย้งระหว่างญาติหรือกลุ่มของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้านกับผู้สมัครผู้ใหญ่บ้าน ดังนั้นจะต้องมีการเชื่อมโยงและประสานการสร้างความปลอดภัยที่ให้เกิดขึ้นกับคนเหล่านี้ด้วย

บรรณานุกรม

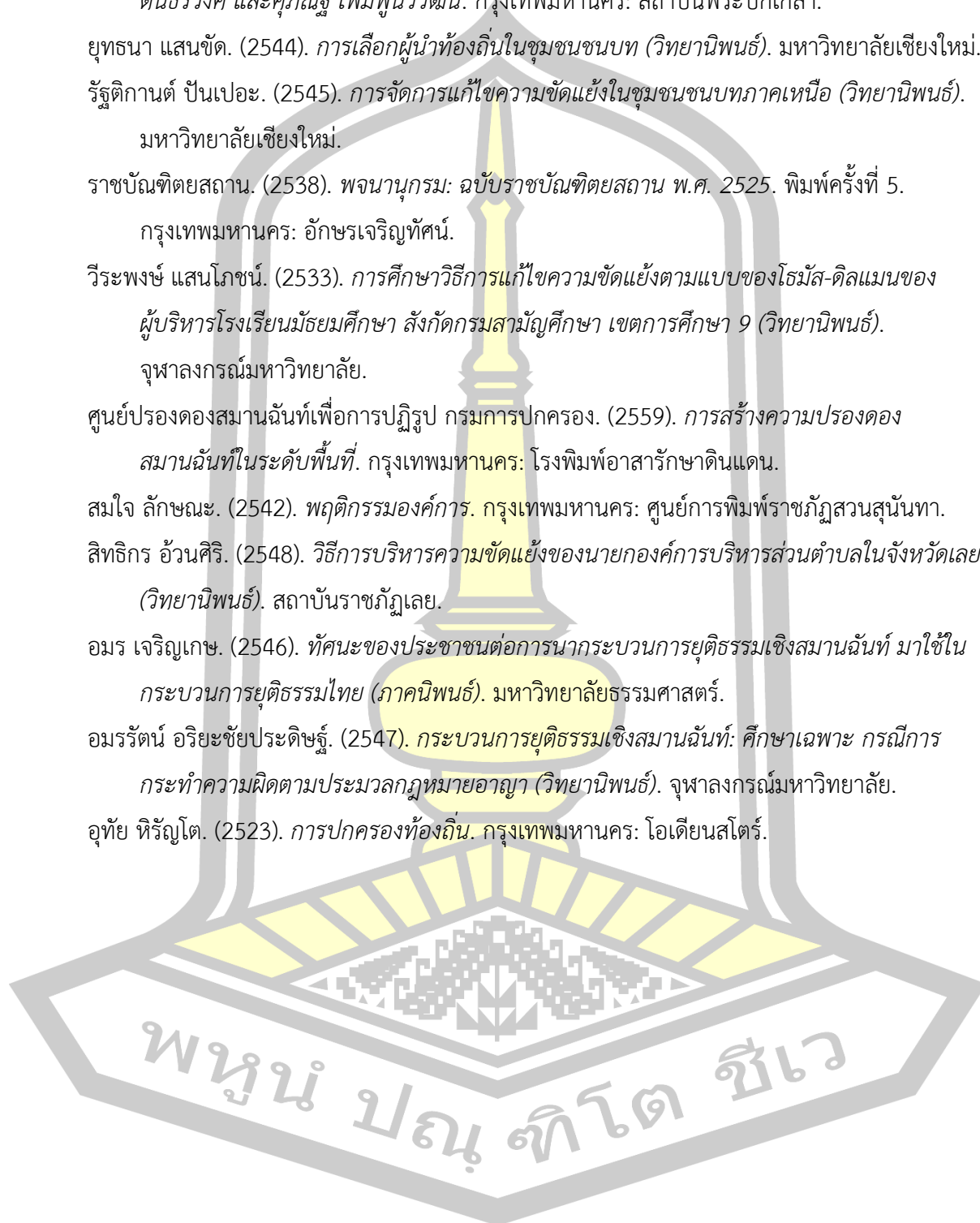

บรรณานุกรม

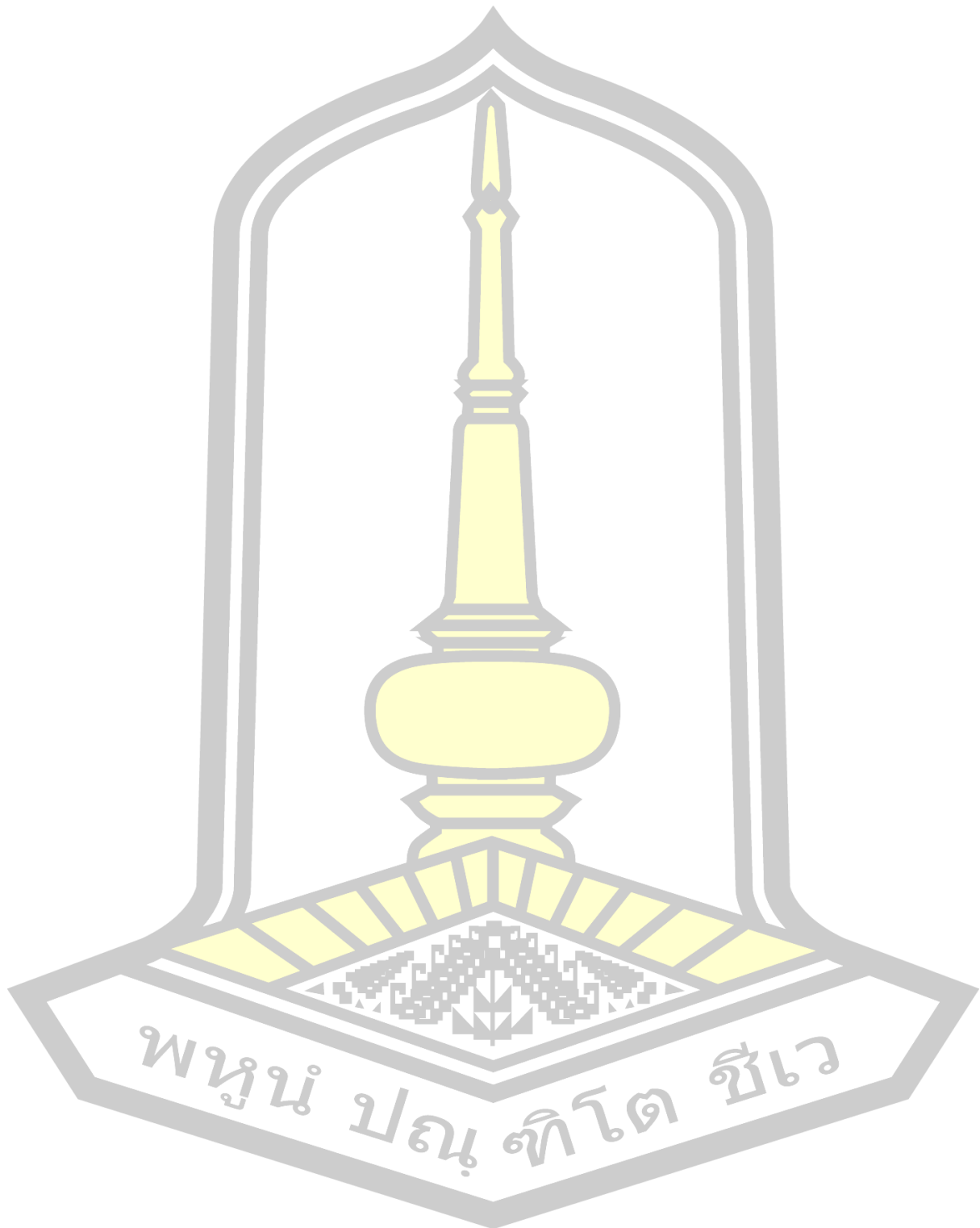
- กรมการปกครอง. (2555). *คู่มือปฏิบัติงานสำหรับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ปี 2555 กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย*. กรุงเทพมหานคร: กรมการปกครอง.
- กรมการปกครอง. (2561). ระบบงานสถิติทะเบียนราษฎร. สืบค้นจาก <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statMenu/newStat/home.php>, เข้าถึงเมื่อ 19 ตุลาคม 2561.
- กรองแก้ว อยู่สุข. (2537). *พฤติกรรมองค์การ*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ. (2546). *การศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่นำไปสู่ความสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน: กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา (รายงานการวิจัย)*. กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- กัมปนาท มีสวน. (2545). *ความพึงพอใจของครูต่อวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม (วิทยานิพนธ์)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- จิตต์อร่าม ศิรินิกร. (2540). *ความคิดเห็นของผู้บริหารและบุคลากรเกี่ยวกับสาเหตุของความขัดแย้งและวิธีจัดการกับความขัดแย้งในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด เขตการศึกษา 11 (วิทยานิพนธ์)*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ไชยรัตน์ ปราณี และคณะ. (2553). *รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความสมานฉันท์ของเยาวชนไทย (วิทยานิพนธ์)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ญาติของผู้สมัครผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 13 ตำบลสะแก. (2562). *สัมภาษณ์*. ญาติผู้สมัครรับเลือกผู้ใหญ่บ้าน: หมู่ที่ 13 ตำบลสะแก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์.
- ญาติของผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 13 ตำบลสะแก. (2562). *สัมภาษณ์*. ญาติผู้สมัครรับเลือกผู้ใหญ่บ้าน: หมู่ที่ 13 ตำบลสะแก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์.
- ตัวแทนจากทหาร. (2562). *สัมภาษณ์*. ตัวแทนจากทหาร: หน่วยสี่สี่อำเภอสตึก ที่ว่าการอำเภอสตึก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์.
- ตัวแทนจากเทศบาลตำบลสะแก. (2562). *สัมภาษณ์*. ตัวแทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: เทศบาลตำบลสะแก ตำบลสะแก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์.
- ตัวแทนจากองค์การบริหารส่วนตำบลชุมแสง. (2562). *สัมภาษณ์*. ตัวแทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: องค์การบริหารส่วนตำบลชุมแสง ตำบลชุมแสง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์.
- ตัวแทนจากองค์การบริหารส่วนตำบลนิคม. (2562). *สัมภาษณ์*. ตัวแทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: องค์การบริหารส่วนตำบลนิคม ตำบลนิคม อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์.

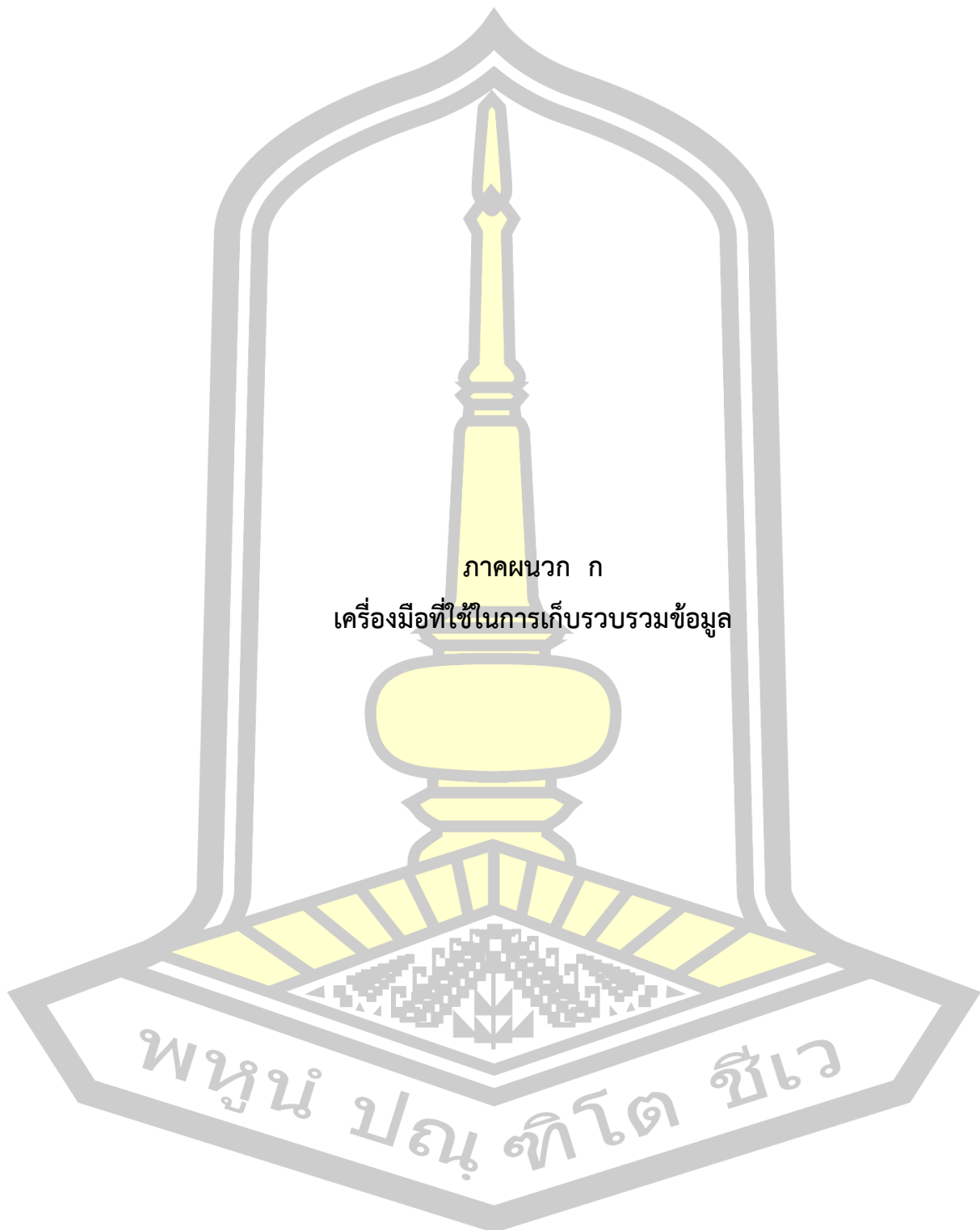
- ตัวแทนเจ้าหน้าที่ของรัฐจากที่ว่าการอำเภอสตึก. (2562). *สัมภาษณ์*. ตัวแทนจากอำเภอ: ที่ว่าการอำเภอสตึก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์.
- ตัวแทนเจ้าหน้าที่ตำรวจจาก สภ.ชุมแสง. (2562). *สัมภาษณ์*. ตัวแทนจากตำรวจ: สถานีตำรวจภูธรชุมแสง ตำบลชุมแสง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์.
- ตัวแทนเจ้าหน้าที่ตำรวจจาก สภ.สตึก. (2562). *สัมภาษณ์*. ตัวแทนจากตำรวจ: สถานีตำรวจภูธรสตึก ตำบลสตึก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์.
- ตัวแทนชาวบ้าน หมู่ที่ 13 ตำบลสะแก. (2562). *สัมภาษณ์*. ตัวแทนราษฎรที่มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน: หมู่ที่ 13 ตำบลสะแก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์.
- ตัวแทนชาวบ้าน หมู่ที่ 6 ตำบลชุมแสง. (2562). *สัมภาษณ์*. ตัวแทนราษฎรที่มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน: หมู่ที่ 6 ตำบลชุมแสง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์.
- ตัวแทนชาวบ้าน หมู่ที่ 7 ตำบลนิคม. (2562). *สัมภาษณ์*. ตัวแทนราษฎรที่มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้าน: หมู่ที่ 7 ตำบลนิคม อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์.
- ธีรยุทธ พุ่มนวน. (2558). *ความขัดแย้งของกลุ่มชาติพันธุ์ในการเลือกผู้ใหญ่บ้าน ตำบลปางมะผ้า อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน (วิทยานิพนธ์)*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เบอร์นาร์ด เมเยอร์. (2010). *พลวัตการจัดการความขัดแย้ง แปลโดย บรรพต ดันธีรวงศ์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คบไฟ.
- ประจักษ์ ก้องกีรติ. (2558). *ระชาธิปไตยในยุคเปลี่ยนผ่าน: รวมบทความว่าด้วยประชาธิปไตย ความรุนแรง และความยุติธรรม*. นนทบุรี: ฟ้าเดียวกัน.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2544). *จิตวิทยาบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ผู้สมัครผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 13 ตำบลสะแก. (2562). *สัมภาษณ์*. ผู้สมัครรับเลือกผู้ใหญ่บ้าน: หมู่ที่ 13 ตำบลสะแก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์.
- ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 13 ตำบลสะแก. (2562). *สัมภาษณ์*. ผู้สมัครรับเลือกผู้ใหญ่บ้าน: หมู่ที่ 13 ตำบลสะแก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์.
- ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 6 ตำบลชุมแสง. (2562). *สัมภาษณ์*. ผู้สมัครรับเลือกผู้ใหญ่บ้าน: หมู่ที่ 6 ตำบลชุมแสง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์.
- ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 7 ตำบลนิคม. (2562). *สัมภาษณ์*. ผู้สมัครรับเลือกผู้ใหญ่บ้าน: หมู่ที่ 7 ตำบลนิคม อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์.
- พรรณเพ็ญ ฝันจักรสาย. (2551). *การจัดการความขัดแย้งระหว่าง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ (รายงานผลงานวิจัย)*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- มอริส แคทเธอริน. (2004). *การจัดการความขัดแย้งและขอโทษ แพลโดย วันชัย วัฒนศัพท์, บรรพต
ต้นธีรวงศ์ และศุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- ยุทธนา แสนชาติ. (2544). *การเลือกผู้นำท้องถิ่นในชุมชนชนบท (วิทยานิพนธ์)*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รัฐติگانต์ ปันเปอะ. (2545). *การจัดการแก้ไขความขัดแย้งในชุมชนชนบทภาคเหนือ (วิทยานิพนธ์)*.
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2538). *พจนานุกรม: ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525*. พิมพ์ครั้งที่ 5.
กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.
- วีระพงษ์ แสนโกชณ์. (2533). *การศึกษาวิธีการแก้ไขความขัดแย้งตามแบบของโธมัส-ดิลแมนของ
ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 (วิทยานิพนธ์)*.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศูนย์ปรองดองสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูป กรรมการปกครอง. (2559). *การสร้างความปลอดภัย
สมานฉันท์ในระดับพื้นที่*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อสาารักษาดินแดน.
- สมใจ ลักษณะ. (2542). *พฤติกรรมองค์การ*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์การพิมพ์ราชภัฏสวนสุนันทา.
- สิทธิกร อ้วนศิริ. (2548). *วิธีการบริหารความขัดแย้งของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเลย
(วิทยานิพนธ์)*. สถาบันราชภัฏเลย.
- อมร เจริญเกษ. (2546). *ทัศนะของประชาชนต่อการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ มาใช้ใน
กระบวนการยุติธรรมไทย (ภาคินพนธ์)*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อมรรัตน์ อริยะชัยประดิษฐ์. (2547). *กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: ศึกษาเฉพาะ กรณีการ
กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา (วิทยานิพนธ์)*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทัย หิรัญโต. (2523). *การปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

ภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์

การสร้างความปลอดภัยของสมานฉันท์หลังการเลือกตั้ง กรณีศึกษา การเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์ชุดนี้สร้างขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปรากฏการณ์และลักษณะของความขัดแย้ง กระบวนการสร้างการปรองดองสมานฉันท์ และแนวทางในการพัฒนาการสร้างความปลอดภัยของสมานฉันท์หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านพื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์แบบสัมภาษณ์มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปรากฏการณ์การเกิดขึ้นของความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการสร้างการปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านพื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการสร้างความปลอดภัยของสมานฉันท์หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านพื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 1

ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

1. ชื่อ.....นามสกุล.....
2. เพศ.....
3. อายุ.....ปี
4. อาชีพ.....
5. ระดับการศึกษาของท่านคือ.....
6. วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์.....
7. เริ่มสัมภาษณ์เวลา.....สิ้นสุดการสัมภาษณ์เวลา.....

ตอนที่ 2

ข้อมูลเกี่ยวกับปรากฏการณ์การเกิดขึ้นของความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน

พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

วิธีการ ให้ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เล่าประสบการณ์เกี่ยวกับปรากฏการณ์การเกิดขึ้นของความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

1. ท่านเคยพบเห็นปรากฏการณ์การเกิดขึ้นของความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ.2559 ถึง พ.ศ.2561 หรือไม่

.....

.....

.....

.....

.....

2. ในกรณีที่มีความขัดแย้งเกิดขึ้น ความขัดแย้งดังกล่าวมีลักษณะอย่างไรและความขัดแย้งดังกล่าวส่งผลกระทบต่ออย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

3. ในกรณีที่มีความขัดแย้งเกิดขึ้น ท่านคิดว่าความขัดแย้งดังกล่าวมีสาเหตุมาจากอะไร

.....

.....

.....

.....

.....

พวงมณี ปณฺ ทิโต สีวะ

ตอนที่ 3

ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการสร้างการปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน

พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

วิธีการ ให้ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เล่าประสบการณ์เกี่ยวกับกระบวนการสร้างการปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านพื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

1. ท่านเคยพบเห็นการแก้ไขความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ในห้วงตั้งแต่ปี พ.ศ.2559 ถึง พ.ศ.2561 หรือไม่

.....

.....

.....

.....

.....

2. ในกรณีที่มีการแก้ไขความขัดแย้งในพื้นที่หลังการเลือกผู้ใหญ่นั้น มีการใช้แนวทางกระบวนการสร้างการปรองดองสมานฉันท์หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

3. ในทัศนะของท่าน หากมีความขัดแย้งเกิดขึ้นและมีการใช้แนวทางกระบวนการสร้างการปรองดองสมานฉันท์ในการแก้ไขความขัดแย้งดังกล่าว จะเกิดผลอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 4

ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการสร้างความปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้าน
พื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

วิธีการ ให้ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์แสดงทัศนะเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการสร้างความปรองดอง
สมานฉันท์หลังการเลือกผู้ใหญ่บ้านพื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

1. ในทัศนะของท่าน มีแนวทางในการพัฒนาการสร้างความปรองดองสมานฉันท์หลังการเลือก
ผู้ใหญ่บ้านพื้นที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์อย่างไร เพื่อไม่ให้มีปัญหาความขัดแย้งเกิดขึ้นในพื้นที่

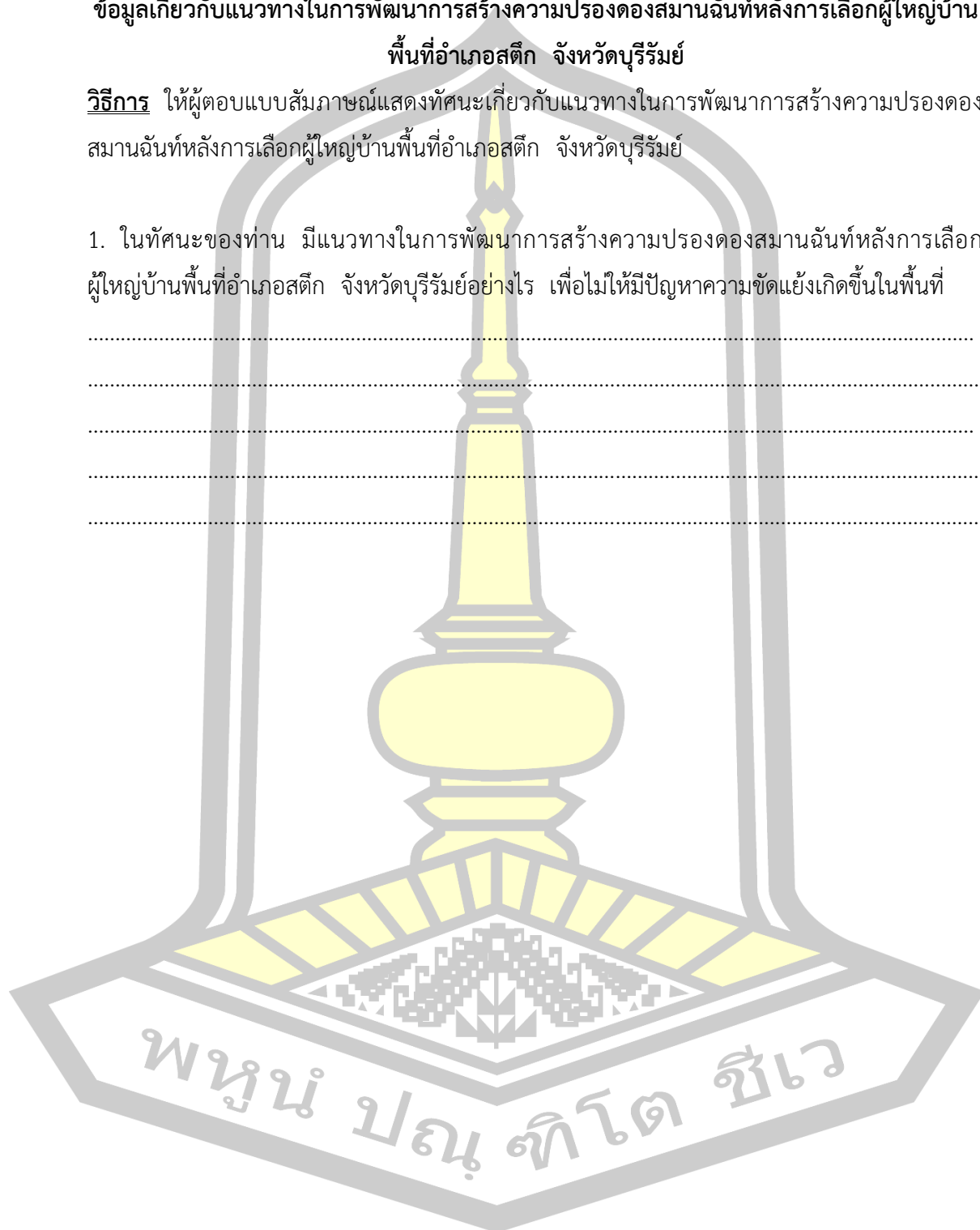
.....

.....

.....

.....

.....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นายศักดิ์ดา ชาวกล้า
วันเกิด	วันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2532
สถานที่เกิด	อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 165 หมู่ที่ 9 บ้านนาบัว ตำบลนาบัว อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครอง)
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ที่ทำการปกครองอำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2551 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสุเมธพิทยาคาร พ.ศ. 2554 ปริญญารัฐศาสตรบัณฑิต (ร.บ.) วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. 2564 ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ม.) สาขาวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ทุนวิจัย	-
ผลงานวิจัย	-

พูน ปณ ทิโต ชีเว